

sehir

ISSN 4967-8794

kültür sanat

12

kayseri.bel.tr

HAT VE KALİGRAFI | DADALOĞLU | DEDEBELİ

Kardanadam

CAFE & RESTAURANT

Kardanadam Restaurant
Tekir Yayıtı Küme Evler No:38-AA
Erciyes Kayak Merkezi Kayseri
www.kaytur.com.tr

f kayturkayseri
t kayturkayseri
i kayturkayseri

ŞEHİR KÜLTÜR SANAT

ARALIK 2017 SAYI: 12

Ücretsizdir

Yerel Süreli Yayın

ISSN: 2548-0081

E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN DANIŞMANI

Yusuf YERLİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Dursun ÇİÇEK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU

Ahmet Selman AKYURT
Prof. Dr. Celalettin ÇELİK
Dursun ÇİÇEK
Fehmi GÜNDÜZ
Mustafa İBAKORKMAZ
Dr. Faruk KARAARSLAN

Ayşe ÖNDER
Salih ÖZGÖNCÜ
Mehmet SARIÇİÇEK
Osman YALÇIN
Yusuf YERLİ
İlyas YILDIRIM

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Ahmet Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN

Ali SARAÇOĞLU

KAPAK TASARIMI

Ali SARAÇOĞLU

İLETİŞİM

Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No.72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
t: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr
www.kayseri.bel.tr

şehir

kültür sanat

YAPIM

 bilge tasarım atölyesi

Barbaros Mahallesi Oymak Caddesi
Sümer Hukuk Plaza A-Blok No: 8 Kat: 10/55
Kocasinan - Kayseri
t: +90 352 221 16 16
bilgi@bilgegrafik.com

BASKI

SALMAT BASIM
Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1
İskitler / Altındağ ANKARA
t: +90 312 341 10 20 (pbx)
f: +90 312 341 30 50
info@salmatbasim.com

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dahil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesi'ne aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

▲ Gülük Camii / Kayseri - Ahmet Deniz Doğan

başkandan...

İşte Şehir'imizin 12. sayısı ile bir kez daha huzurunuzdayız.

Dile kolay...

Her sayısı Kayserimize dair bir başka heyecan taşıyan, bir başka merak uyandıran, bir başka keşif sunan dergimiz nihayetinde bir düzine oldu.

Her sayısı takipçilerine "bir çocuğun bayramlık ayakkabısını" beklerken yaşadığı duyguyu yaşatan bir dergi oldu Şehir dergimiz.

Kayserimizin tarihini yeni bir anlayışla, kültürünü taze bir kavrayışla, gününü derin bir vukufiyetle, yarınını keskin bir bakışla ele alan ve buram buram Kayseri kokan yazı ve fotoğraflarla okuduk, okuttuk Şehir'imizi.

Her gün bakıp durduğumuz Erciyes, önünden geçip gittiğimiz ve sürekli karşılaşmaktan dolayı kanıksadığımız ve belki de kör kaldığımız tarihi ve kültürel mirasımız; Kayserimize ruh veren, can katan ecdadımız adeta yeni ve taze bir çehresiyle, sıcak ve sevecen soluğu ile renkli ve estetik yapısıyla Şehir'imizin sayfaları arasından bizleri tebessümle selamladı. Selamlamaya devam edecek de.

Bu sayıda yine dolu bir içerikle karşınızdayız. Mustafa Söğüt Dağların Türküsü yazısı ile Kayseri sözlü kültürünün en önemli kaynaklarından olan Dadaloğlu'nu yazdı. Okurken onun türküleri ve şiirleri eşliğinde Erciyes'ten Toroslar'a, Kayseri'den Kırşehir'e akıp gideceksiniz. Dursun Çiçek Kayseri'nin en gizemli mekânlarından Dedebehi'nin hikayesini yazdı. Dağlarda dağlanmadan insanın dağlaşamayacağı vurgusu ile keyifle okuyacağınız bir yazı. Bu sayıdan itibaren Kayseri'nin sembol ismi Mimar Sinan'ın gerek Kayseri'deki gerek Kayseri dışındaki eserlerinin izinde gitmeye başlıyoruz. Yolculuğumuz Kurşunlu Camii ile

başladı. Atabey Kılıç Başkatipzade Ragıp Bey Mecmuasını bizlere aktarmaya devam ediyor. Bu sayıda mecmuamızdan İbrahim Tennuri Hazretleri ile ilgili bölüm var. Kani Çınar Bir İsmi Peşine Düşmek yazısı ile gezi ile edebiyat yazısı arasında harika bir metin çıkarmış ortaya. Tabiata sanatsal bakmanın ve görmenin önemli göstergesi olan bu yazıyı keyifle okuyacaksınız. Söyleşi bölümümüzün bu haftaki konuğu Süleyman Erguner... Müzik ekseninde harika bir söyleşi... Alper Asım Hunat Günlüğüne devam ediyor. Bu sayımızda Hat ve Kaligrafi üzerinden yazı sanatını ele almış. Bir elif çizgisinde mana boyutunda harika bir

yolculuk yaptırıyor bize. Büşam-Akademi bölümümüz ise gerek Şehir Akademi ve gerekse Film Akademi hocalarımızın çalışmaları ile dolu. İsmail Doğu'nun Türk Sineması, Kerim Abanoz'un Belgesel Sinemanın Doğuşu ve Dursun Çiçek'in Fotoğraf Okumaları varlık, bilgi, değer, zaman, mekân, siyaset ekseninde okumalar yapan akademilerimizin yol gösterici ürünleri...

Şehir ve Hafıza bölümümüzde ise Kayserimizin kültür, eğitim ve sanat alanında en önemli hizmetkârlarından olan Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı var. Vakfı ve çalışmalarını Mustafa Kanlıoğlu'nun kaleminden okuyacaksınız. Şehrin Yüzleri bölümünde ise Kayserimizin ilk hanım meslek dersleri öğretmenlerinden Sabahat Karakılıç'ı Celaleddin Karakılıç'ın kaleminden okuyacaksınız.

Edebiyat, Kitabiyat, Kayseri Mutfağı ve Kayseri'den kültür ve sanat haberleri ile dopdolu bir Şehir ile sizi başbaşa bırakıyorum. Durmak yok Şehir'imizi keşfetmeye devam...

Yeni yılda, yeni sayılarımız ve konularımızda buluşmak dileğiyle...

Mustafa ÇELİK
KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

İNSAN-PORTRE

Dadaloğlu
Mustafa Söğüt

➤ 6

DOĞA

Dedebeli
Dursun Çiçek

➤ 12

MEKÂN-MİMARİ

Kurşunlu Camii
Şehir Kültür Sanat

➤ 20

TARİH

Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî Hazretleri
Prof. Dr. Atabey Kılıç

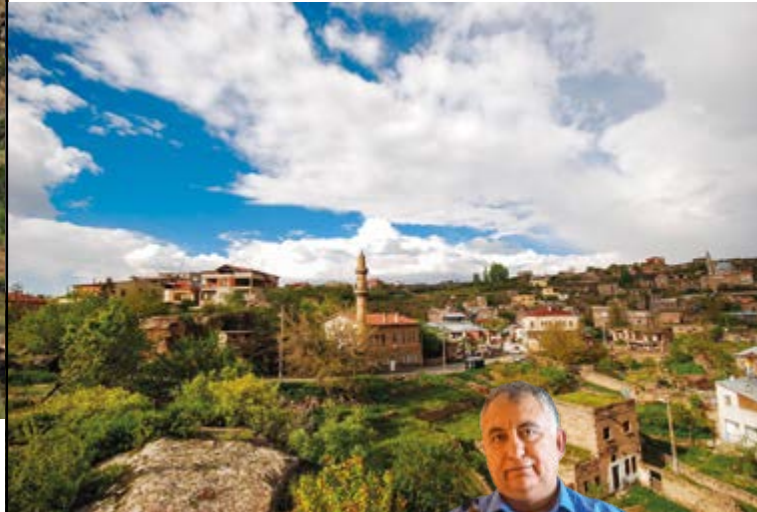
➤ 26

GEZİ DENEME

Bir İsmin Peşine Düşmek
Kâni Çınar

➤ 32

SÖYLEŞİ

Süleyman Ergüner'le Söyleşi
Mustafa İbakorkmaz

➤ 38

HUNAT GÜNLÜĞÜ

Hüsn-ü Hat ve Kaligrafi
Alper Asım

➤ 46

BÜSAM AKADEMİ

Bir Türk Sinemasından Söz
Etmek Mümkün mü?

İsmail Doğu

➤ 52

Fotoğraf Üzerine Düşünceler
Dursun Çiçek

➤ 55

Belgesel Sinemanın Doğuşu
Kerim Abanoz

➤ 56

ŞEHİR VE HAFIZA

Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı
Mustafa Kanlıoğlu

➤ 60

ŞEHRİN YÜZLERİ

Sabahat Karakılıç
(Seviktekin) Hakkında
Celâleddin Karakılıç

➤ 66

EDEBİYAT

Umay Ana
Hatice Tarkan Doğanay

➤ 70

KİTAPİYAT

Kültepe Kaniş
Şehir Kültür Sanat

➤ 80

SOFRA

Nevzine
Şehir Kültür Sanat

➤ 83

KÜLTÜRDEN

Şehirden Kısa Kısa Haberler
Şehir Kültür Sanat

➤ 84

Zeka Köşesi

Kelime Avı
Bulmaca
Sudoku

➤ 94

Dağların Türküsü

Dadaloğlu

Mustafa Söğüt

Kabaktepe asıl yurdum
Nadir Şah'tan gelir soyum
Kocanallı büyük dayım
Avşarlıktan çıktı m'ola

Dadaloğlu'm oldum yetim
Nerde kaldı gökkır atım
Melul olan aşiretim
Avşarlıktan bıktı m'ola

Tarihteki kimi insanlar sadece bir yönü ile hatırlanır. Kimi insanlar ise birden çok yönü ile... Dadaloğlu bu ikinci tip insanlardandır. Sadece şiirleri, türküleri, kaynak kişiliği değil, ait olduğu obasıyla, obası için yaptığı mücadele ve gittiği yerlerdeki insanları belirlemesi ile de Dadaloğlu iz bırakmış bir insandır. En basit örneği, sürgün gittiği Kırşehir'de yörenin en önemli türkülerinin ortaya çıkmasında belirleyici olmasıdır. Hatta ömrünün son 15 yılını Kaman'da geçirdiği ve burada vefat ettiğine inanılır. Kırşehir'in Kaman ilçesinde, ziyaret tepe mevkiinde onun olduğu söylenen bir mezar bile vardır. Dolayısıyla bu bir portrenin ve ismin mekâna şamil olmasıyla ilgili bir durumdur. Mana her zaman zatı aşar ve mekânları birleştirir. Dadaloğlu ister Çukurovalı, ister Kayserili ister Kırşehirli densin fark etmez. Aslında bir bakıma Çukurova, Kayseri ve Kırşehir Dadaloğlu'nda meczolmuştur demek daha doğrudur.

Vefatının 1868 (Kamanlılar 1876 olarak kabul eder.) olduğunu söylüyor kaynaklar. Türklerin Avşar boyuna mensup olduğu hususunda görüş birliği vardır. Babası da kendisi gibi bir ozan ve âşıktır. Âşık Musa'nın oğludur. Toroslar, Binboğalar yurdu ve mekânıdır. Her şiiri bir zirvede, koyakta demlenir ve her türküsü bir bulutun içinde damla damla akacağı ovaları bekler. Bir yanda Çukurova, öbür yanda Erciyes'in duldasındaki yaylalar. Dedebeli'nden Berçin yaylasına, Avşarobası'ndan Saimbeyli ve Tufanbeyli'ye her mekân Dadaloğlu kokar, Dadaloğlu açar. Atların

kişnemeleri, insanların feryatlarına karışır. Rüzgârın sesi bastıramaz insan avazını. Yağmur insan gözyaşlarının içinde kaybolup gider. Torosların ve Erciyes'in karı, boranı, fırtınası, sessizliğin, yalnızlığın ve garipliğin yanında sıcacık kalır.

Dadaloğlu yaşadığı coğrafyanın velisidir aynı zamanda. Şiirlerinde ve türkülerinde Veli ismini kullanması bir tesadüf değildir. O Avşar'ın velisi, gariplerin Mustafa'sı ve yalnızların Ali'sidir. Sıfatlarındaki bu terkip gücü onun mekânı aşan gönlü ile izah edilebilir. Zaten böylesi isimleri biraz mana boyutunda ele alıp okuyabilsek, onların şiirlerine, hayatlarına ve muratlarına biraz hikmet penceresinden bakabilsek, Dadaloğlu başta olmak üzere böylesi pek çok değeri yok olma ve anlaşılmama veya yanlış anlaşılma ve yorumlama girdabından kurtarabileceğiz.

Göçmen kuştur Dadaloğlu. Bir dağdan öbür dağa, bir daldan öbür dala, bir ırmaktan başka bir ırmağa gezer durur. Ruhunun peşindedir. Ne mal derdi vardır ne mülk derdi. Ozanın ve âşığın yeri yurdu tabiatın her yeridir. Kimi zaman bir bulutun üstünde âlemi gezer, kimi zaman bir rüzgârın peşinde kendini dağlara vurur, kimi zaman da su olur, başını taştan taşla vurarak denizlere doğru akar gider. Bunun için de anlamak zordur konargöçerleri, göçebe ruhları. Aslında onlar mekânın Melamileridir. Mal ve mülk sahibi olmak gibi bir kaygıları ve öncelikleri yoktur. Rızkı Allah isteyene, bekleyene, arayana bin bir vesile ile zaten vermektedir. Öyleyse bu hırs, bu telaş bu çaba niye... İnsanoğlu en çok da bu yüzden birbirini kırıp incitmiyor mu?

■ Dadaloğlu zaman zaman Anadolu'nun pek çok yerine gitmek zorunda kalmıştır. Lakin bu gidişlerde kavim kardaşından asla ayrılmamıştır. Kırşehir, Çiçekdağı ve Kaman ilçesindeki Avşarların onun ailesi, kavmi ve yakınları olduğu muhakkak.

Konargöçer/göçebe bir ruhu anlamak bugün bile kolay değildir. Hep deli gözü ile bakılır böylelerine. Oysa nebiler, veliler, dervişler, bilgeler, filozoflar böyle yaşamış, hayata, zamana ve mekâna böyle bakmışlardır. Bu dünyanın bir pencere olduğunu ve her gelenin bakıp geçtiğini bilmişler, bu dünyanın “yalan” olduğu idrakini bir an bile kaybetmemişlerdir. Göçebeliği illa ki pozitivist ve seküler bir bakış açısı ile “ilkel” olarak yorumlamak fazlasıyla oryantalist bir bakış açısıdır. Neden velilerin, bilge insanların yurtları, tekkeleri, meskenleri dağ başlarındadır bunu çok iyi düşünmek gerekir. Belki de medeniyetle ilgili tanımlar sorgulanmalı, belki de göçebeliğin mistik boyutu daha derinlerde aranmalıdır. Özellikle göçebelik veya konargöçerliğin dünyanın geçiciliği ile ilgili yanları hala çalışılmamıştır. Veli, bilge, filozof, ozan tabiatla farklı bakar. Onun tabiatla aidiyeti bir mülk iddiasına dayanmaz. Kimi zaman yar hanesinde yastığı bir taş olur, kimi zaman dağlar ile taşlar ile Mevla'sını çağırır, kimi zaman gök kubbede bir yıldızın peşinde bir anlamın peşinde gezer, yürür, bekler durur. Belki de eşya ve hadiseler bu tür insanların özgürlüklerini kısıtlar. Türkülerine, çığlıklarına, şiirlerine engel olur. Onlar için yurt yeryüzündeki her zemindir.

*Kalktı göç eyledi Avşar elleri
Ağır ağır giden eller bizimdir
Arap atlar da yakın eder ırığı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir*

Her konuda sosyolojik analizler yapan insanlar bu konularda bu yöntemi nedense kullanmayı pek sevmezler. Dadaloğlu ve Avşarların yerleşik hayatı bir dönem istemelerinde yaşadıkları şartların ve başlarına gelen siyasi ve sosyal olayların etkisi pek hesaba katılmaz. Nitekim Mehmet Yardımcı hoca, Türklüğün ve İslamlığın bütün gelenek ve göreneklerini Anadolu'da sürdüren Avşarlar Osmanlı sınırlarının korunmasında da önemli görevler üstlenmiştir, fakat Timur istilası ve Haçlı Seferleri gibi Anadolu'yu kasıp kavuran büyük olayların da etkisi ile yerleşik hayattan hep uzak durmuşlar, der. Öyleyse sosyal hadiselerle tek boyutlu bakmamamız gerekiyor.

Ozanların hayatlarını biraz da kronolojiden, siyasi bakış açılarından kurtarıp hikmet ve anlam boyutunda yorumlayabildiğimizde belki de hakikate çok daha iyi biçimde yaklaşacağız. Menkıbeleri aklın süzgecine vurarak anlamı rasyonalize eden muhayyile bir süre sonra aklını da yitirmekle baş başa kalacaktır. Öyleyse bir ozanı dağı ile, ırmağı ile, insanı ile, hüznü ve türküsü ile, şiiri ve ağıdı ile bir bütün olarak anlamak gerekiyor.

Dadaloğlu dağlara sevdalıdır öncelikle. Dağ, göçebeliğin ve özgürlüğün en belirleyici sembolüdür bilge kişiler için.

Derdini, duygularını dağlara ve dağlarla anlatır. O sanki dağlarda dağlanan bir gönüldür. Bütün dağlar içindedir lakin derdinden de büyük değildir.

*Binboğayı dersin dağların beyi
Görüken Soğanlı hani Koç Dağı
Aladağ, Bakırdağ, Bulgar'ın tayı
Erciyes ulunuz pirin var dağlar*

*Çıktım yücesine seyran eyledim
Cebel önü çayır çimen görünür
Çifte bedestenli koca Kayseri
Erciyes karşında yaman görünür*

Dadaloğlu zaman zaman Anadolu'nun pek çok yerine gitmek zorunda kalmıştır. Lakin bu gidişlerde kavim kar-daşından asla ayrılmamıştır. Kırşehir, Çiçekdağı ve Kaman ilçesindeki Avşarların onun ailesi, kavmi ve yakınları olduğu muhakkak. Benim doğduğum köyde bile büyük diyebileceğimiz 4 Avşar aile vardı. Onlarla yaptığım her konuşmada kendilerini Dadaloğlu'nun kavminden sayarlar ve atalarının Kayseri'den buralara göç ettiğini söylerlerdi. Belki de bundan dolayıdır ki Kırşehirli ozanlarda tıpkı Karacaoğlan gibi Dadaloğlu'nun da önemli etkisi vardır. Öyleyse Dadaloğlu sadece Çukurova, Toroslar ve Kayseri için değil bir Kırşehirli için de önemlidir. Nitekim yörenin sembol türkülerinden biri olan ve pek çok Kırşehirli ozan tarafından seslendirilen Kırşehir'in Gülleri türküsünün sözleri bu söylediğimizi destekler mahiyettedir.

*Çıktım yücesine seyran eyledim
Cebel önü çayır çimen görünür
Bir fırkat geldi de çoştum ağladım
Al yeşil bahçeli Kaman görünür*

*Şaştım hey Allah'ım ben de pek şaştım
Devrettim Akdağ'ı Bozok'a düştüm
Yozgat'ın üstünde bir ateş saçtım
Yanar oylum oylum duman görünür*

*Biter Kırşehir'in gülleri biter
Çağırışır dalında bülbüller öter
Ufacık güzeller hep yeni yeter
Güzelin kaşında keman görünür*

*Gönül arzuladı Niğde'yi Bor'u
Gün günden artmakta yiğidin zarı
Çifte bedestenli koca Kayseri
Erciyes karşıdan yaman görünür*

*Dadaloğlu'm der ki zatından zatı
Çekin eyerleyin gökçe kıratı
Göçmek değil bizim elin muradı
Ağ yare gitmemiz güman görünür*

Bu türkünün sözleri Dadaloğlu'nun mekân algısı ile ilgili de önemli ve atlanmaması gereken bir metindir. Kayseri açısından düşünecek olursak, türküdeki Erciyes özlemi ve Kayseri tanımlaması dikkatlerden kaçmaz. Muhtemelen sürgün döneminde yazdığı veya çıkırdığı bu türkü uzun yıllar duldasında yaşadığı mekânlara olan özlemini yansıtır.

Ancak bir Ozan'ın misyonu açısından baktığımızda, bu tür insanlar mekânlar arasındaki mesafeleri ortadan kaldırırlar ve mekânları birleştirirler. En başta da belirttiğimiz gibi onun şahsının etrafında sadece insanlar değil mekânlar da bir araya gelirler. Bu kültürün anonimliği ve sürekliliği açısından önemlidir.

Bu bağlamda Dadaloğlu şurada doğsun veya burada vefat etsin ya da şuralı densin veya buralı densin çok da önemli değil. Çünkü Anadolu köyleri ve şehirleri ile detayda farklılık gösterse de özünde bir bütündür ve aynı karakteristik özellikleri gösterir. Kırşehirli Neşet Ertaş ile Kayserili Dadaloğlu, Çukurovalı Karacaoğlan ile Erzurumlu Emrah, Develili Seyrani ile Bayburtlu Zihni aynı bütünün parçalarıdır. Ancak

ille de bir yere aidiyeti olacaksa bu Çukurova, Toroslar ve Kayseri'dir. Belki de tıpkı Dadaloğlu'nda olduğu gibi hepsinde memleketi üzerinden bir Anadolu sevdası söz konusudur. Dadaloğlu'nun Erciyes'i ile Torosları nasıl birbirinden ayırt edilemezse aynı hikmet penceresinden bakan böylesi ozanları da birbirinden ayırt etmenin çok da anlamı olmasa gerektir. Dadaloğlu'nun Kayseri'nin yaşayan kültürünü belirlemede ne denli etkisi vardır denirse elbette bunun kesin ve açık bir cevabını verebilmek zordur. Kırşala doğru gidildikçe bu etki yoğun biçimde hissedilirken, şehir merkezlerine indikçe bu

etkinin azaldığını görürüz. Ancak Sarız'da, Pınarbaşı'nda, Çukurova'nın herhangi bir köyünde, Kırşehir veya Kaman'ın, Çiçekdağı'nın, Adana'nın herhangi bir düğününde bu etkiyi ve kültürel tevarüsü açık biçimde görür ve yaşarsınız. Uzun havalarından bozlaklarına, türkülerinden halaylarına her mekân hala Dadaloğlu kokar. Sadece mekânda mı? Muharrem Ertaş'ın avazında, Neşet Ertaş'ın bozulamasında, Gül Ahmed'in hüznünde, Hacı Taşan'ın coşkusunda hissettiğimiz de biraz Dadaloğlu değil midir?

Dadaloğlu söylenen her türküde, okunan her şiirde her dem daha da tazelenecektir. Çünkü hikmet penceresinden bakmanın gereği budur. O söylendikçe dirilecek ve kıyamete kadar bize türküler söyleyecek, şiirler okuyacaktır.

*Hakk'ın kandilinde ben bir sır idim
Anamın rahmine indirdin felek
Ak mürekkep idim kızıl kan ettin
İnsan sıfatına döndürdün felek*

*Ellisinde yaşım yarıyı geçti
Altmışında yolum yokuşa düştü
Yetmişinde her tebdilim dolaştı
Mertebe indirdin felek*

*Sekseninde senetlerim yazıldı
Doksanında her düzenim bozuldu
Yüz yaşında kemiklerim ezildi
Sabi sübyanlara döndürdün felek*

*Der Dadal'ım da yaktın yandırdın
Verdim ağzımı da içtim kandırdın
Son hitamı Azrail'i gönderdin
Hiç dünyaya gelmemişe döndürdün felek*

Dadaloğlu

Dedebeli

Dağlarda Dağlanmadan Dağlaşamaz İnsan

Dursun Çiçek

Batı mitolojisinde ve edebiyatında dağlar, efsanelerin yurdudur... Dağlarla realite veya hakikat pek bağdaştırılmaz. Batılı insan tarafından Rönesans sonrası tabiat anlayışına paralel olarak dağlar, hayallerin, inanılması imkânsız olan kişi ve hadiselerin mekânı olarak algılanmıştır. İnsanın hayal âlemini aklın dışına iten Batı düşüncesi, fizik-metafizik ayrımıyla bir anlamda insanın içinde yaşadığı dünyayı da aklının sınırları içine çekmiştir. Bundan dolayıdır ki dağlar, tanrıların, devlerin, insanımsı veya insanlık dışı yaratıkların ve varlıkların mekânı olarak algılanmış ya da nitelenmiştir. “Uygarlık sürecinde” dağlar ile şehir arasında kalın bir çizgi çekilmiş, insanı ve uygarlığı temsil mahiyeti ve manası şehirlere verilmiştir.

Oysa Doğu'nun tabiat ve medeniyet tasavvurunda, hayal ile gerçek, şehir ile dağlar, Tanrı ile insan, zaman ile mekân, geçmiş ile bugün ve gelecek arasında bir mahiyet farkı söz konusu değildir. Bugün mitolojik ve efsanevi olarak nitelediğimiz masal ve hikâye kahramanlarının bile yaşanan hayatla ve tarihle ilgili doğrudan bir ilişkisi vardır. Akıl her şeyin içinde ve

her şey de aklın içindedir. Dolayısıyla tabiat, kutsalını yitirmemiştir, ilahi bir anlama sahiptir. Medeniyet; direkt olarak şehirleşme, sanayileşme,

teknolojik gelişme ile ilgili değil, insanın bizatihi insani duygu ve düşünceleri ile ilgilidir. Bunun içindir ki çoğu zaman bir peygamber, veli, mütefekkir, meczup şehirdeki cahiliyeye karışmamak, ona tavır koymak için, medeniyeti temsil edercesine kendini toplumdan soyutlayarak dağlara çıkar, oralarda yaşar. Hatta çoğu zaman dağlar, Allah'a yakın olmayı temsil ettiği gibi, ahiret hayatına bir geçiş süreci (berzah) olarak da nitelendirilir.

Dağlar, yücedir ve yüceliği temsil eder, yüce insanların mekanıdır.. Anadolu'nun herhangi bir dağında gezerken karşılaştığınız Evliya mezarları sözünü ettiğimiz tabiat ve medeniyet tasavvuru ile doğrudan ilgilidir. Batıda tabiatın sekülerleştirilmesi ile anlamından koparılan dağlar, bizde iki yüzyılı aşan batılılaşma sürecine rağmen hala anlamını muhafaza etmektedir. Cep telefonlarının müzikle dolu hafıza kartlarına rağmen dağlarda hala türküler söylenebilmektedir. Evliyası olmayan dağımız yoktur bizim. Bugün bizim insanımız tarafından da mitolojileştirme ve efsanelere indirgeme tehlikesine rağmen dağlarımız, Nur'u temsil etmeye devam etmektedir.

Torosların Dede-beli mevkiine giderken Erciyes'in

eteğinde düşünmeye başladığım bu iki tasavvur arasındaki farkı, Avşar ellerine girdiğimizde daha içten hissediyorum. Neşet Usta'nın bozlağı da bize eşlik ediyor..

*Yüce dağlar yüce dağlar
Benim gönlüm niye ağlar..
Viran dağlar viran dağlar
Kış eyledi boran dağlar
Bozulmuş gönlümün bağları
Garip gönlüm viran dağlar..*

İçindeki dağı bilmekle ilgili mesele... İçindeki gönül dağını idrak edebilmek, içindeki dağlara çıkabilmekle ilgili diyoruz uzaktan görünen Toroslara bakarak.

Toroslar... Sır dolu dağlar. Gizemi ve esrarı rüzgârına karışmış. Dede-beli'ne gidiyoruz. Her yıl arkadaşlarla şehrin gürültüsünden uzaklaşmak için

gittiğimiz Berçin yaylası yerine, bu sene de Dede-beli'ne gidelim diyoruz. Bir hafta öncesinden keşif yolculuğu yapıyoruz. Arabamızdaki dağ türkülerini heyecanımıza heyecan katarken, içinden geçtiğimiz Avşar köylerinin sadeliği ayrıca dikkatimizi çekiyor. Bölgeyi çok iyi bilen Avşar beyimiz Kadir Hikmet Abi de yanımızda. Onu gören her köyün ahalisi arabamızı durduruyor. Köyün tamamı Kadir Hikmet Abi'nin boynuna sarılırken, bir kısmı da arabaya yaklaşıp o samimi ve sıcak yüzleriyle bizi evlerine davet ediyor. Anadolu insanı, misafirine ikramda bulunmaktan ayrı bir onur duyar. Paylaşma duygusu biraz da misafirle ilgili bir şey. Köyün birinden ayrılıyor ama bir diğerinde yine aynı görüntü. Öyle ki yolumuzun üstündeki bir köyde camiden çıkan

cemaatle karşılaşıyoruz. Hatta bir cenaze yemeği var. Kadir Hikmet Abi taziye için inince camiden çıkanların onun etrafında toplanırken, bizi de yemeğe davet ediyorlar. Teşekkür edip kalamayacağımızı söyleyince, cenaze için hazırlanan yemeği arabaya kadar getirip ikram etmekte ısrar ediyorlar.

Torosların buz gibi suyunun aktığı bir çeşme başında mola verip elimizi yüzümüzü yıkadıktan sonra yolumuza devam ediyoruz. Bu kez Avşarobası köyündeyiz. Şerife Teyze'nin evinde... Bir selam verip çıkacağız dediğimiz evden aslında çıkamayacağımızı da biliyoruz. Çünkü evine gelen misafire ikramda bulunmadan, onun karnını doyurmadan asla göndermez Anadolu insanı. Cenazeden söz edip yemek yedik diyoruz ama Şerife Teyze ve Mahmut Abi

onu yemekten saymıyor. Hemen yemek hazırlıklarına başlıyorlar ama bizim ısrarımızla yemeği tereyağlı yumurtaya çevirmeye razı ediyoruz. Çünkü az önce cenaze yemeği olarak yediğimiz pide ile karnımızı doyurmuştuk. Şehirde doğal olmayan yiyeceklerle ve onların kokusuna alışmış burnumuz, Şerife Teyze'nin mutfağından gelen tereyağ kokusu ile adeta hafızasını yeniliyor. O zaman nasıl bir sanal ve uyduruk

dünyada yaşadığımızı bir kez daha anlıyoruz. Son dönemde böylesi asla nasip olmayan bir güzellikte ve lezzette olduğunu daha önümüze gelmeden tahmin ettiğimiz tereyağlı yumurtamız ve yanında koyun yoğurdumuzu sanki hiçbir şey yememiş gibi afiyetle yiyoruz. Şerife Teyze'nin ağzından çıkan her cümlemin ya başında ya da sonunda “gurban olurum” var... Annemi hatırlıyor bana. Anadolu’da gurban olmayan,

İbrahim’den bir nefes taşımayan insan bulabilir misiniz? Mümkün değil...

Avşarobası’ndan çıktıktan sonra Berçin Yaylası’na doğru yolumuza devam ediyoruz. Aslantaş Köyü ve yaylası, Kayseri’nin Adana sınırındaki son köyü... Aslantaş yaylasından sonra ise Tufanbeyli toprakları başlıyor. İklim, coğrafya, rüzgâr, dağ, su birdenbire değişiyor.

Tozlu köyünden Dedebeği’ne giden

yolu yolda bir merkep üzerinde dağlara doğru giden iki çocuğa danışarak teyit ediyor ve Toroslari bu kez Adana tarafından çıkmaya başlıyoruz. Yolda elinde kirmanın fotoğrafını çekmek istediğimi söylüyorum. Hayâ duygusu bu insanların yüzlerinin her çizgisinde o kadar müşahhas ki. Düşünüyor, üzülen ve dalıp gidiyorsunuz. O sırada evinin balkonundan fotoğraf çektiğimizi gören bir

duruyorum. Kadir Hikmet Abi arabadan “napıyorsunuz bizim kızlar” diyerek sohbet başlayınca cesaretimi topluyorum ve kirmanın fotoğrafını çekmek istediğimi söylüyorum. Kadir Hikmet Abi onlarla sohbet ederken ben de fotoğraflarını çekiyorum. Hayâ duygusu bu insanların yüzlerinin her çizgisinde o kadar müşahhas ki. Düşünüyor, üzülen ve dalıp gidiyorsunuz. O sırada evinin balkonundan fotoğraf çektiğimizi gören bir

amca bizi yemeğe davet ediyor. Teşekkür ederek köyden ayrılıyor. Yolun doğru olup olmadığını yeniden teyit ediyoruz.

Yol boyu insanlar tarlalarında çalışıyorlar. Ekmeği her emekte ve alın terinde görebiliyorsunuz. Kimisi traktörünün üstünde, kimisi tarlasının içinde, kimisi bir su kanalının yanında rızkını topluyor. Tozlu köyünden Mehmet Özkan’ın köyü için yazdığı şiiri mırıldanarak yolumuza devam ediyoruz.

*Dedebeli'nden bir yel eser
Dağı taşı serinletir geçer
Görmek için kimler can atar
Güzel Köyüm Tozlum Benim*

Dağlar yiğit gölgesine benzer. Dağ kenarlarındaki şehirler ve köyler yiğit gölgesine saklanmış yiğitleri hatırlatır. Tozlu köyünden çıkarken karşılaştığımız iki delikanlı Dörtpınar'dan su içmeden çıkmayın sakın diyor içten gülümsemeleriyle. Kısa bir süre sonra Dedebeli denilen mevkiyi yarladığımız yerde, Tufanbeyli ovasını tepeden gören Dörtpınara ulaşıyoruz. Torosların buz gibi suyunu bize veren yan yana dört tane pınar.

Suyumuzu içtikten sonra yola devam ediyoruz. Dedebeli'ne çıkarken Kadir Hikmet Abi buranın eski Kayseri-Adana yolu olduğunu belirterek bölgeyle ilgili bilgileri paylaşıyor bizimle. Bölgede özellikle kışın donarak ölen insanların ancak karlar eriyince bulunabildiğini söyleyince Emir Kalkan'ın hikâyesini

ve sözünü ettiği ağıtları hatırlıyorum. Dedebeli ile ilgili ağıtlar, hikayeler, öyküler başlı başına bir kitap konusu bile olabilir.. Biz sadece bölgede bilinen bu hikayelerden birkaç tanesini aktarmakla yetinelim... Duran Aydın'dan aktarılan hikâye şöyle:

“Toklar Köyü'nde Kâzım Efendi vefat eder. Tufanbeyli'de gelin olan kız kardeşine ölüm haberi telgrafla iletilir. Telgrafı kadının kocası alır. Tomarza-Tufanbeyli arası çetin boğaz olan Dedebeli kış günü geçit vermez. Boynunu büker enişte çaresiz yalan söyler karısına. Kayseri'deki amcam ölmüş, pek de muhabbetimiz yok yollar açılıns gideriz der karısına. Aradan zaman geçer ikinci telgraf gelir enişteye. Telgrafta Kâzım Efendi'nin ölümünün 40. günü için okunacak mevlit için kardeşi çağırılmaktadır. Bahar gelmiş, Dedebeli geçit vermiştir. Adamcağız da karısını alıp, Kayseri'ye öldü dediği amcasının evine gelirler. Karısı amcanın yaşadığını

görünce kocasından işin aslını öğrenir ve aşağıdaki ağıdı söyler.

*Çıktım emmimgile geldim,
Gurudu gözümün yaşı.
Gelemedim babamoğlu,
Öykeli Dede'nin başı.*

*Benim gibi garip guşlar
Böyle dolanır çalıya.
Benim bacılığım batsın,
Gırkında geldim ölüye.*

*Gâvur musun babam gızı,
Niye habarın gelmedi?
Bizim eller gışlı olur,
Soyka Dede yol vermedi.*

*Bunu da görmedim desem,
Beni gınamaz mı köylü?
Adam beni beklemez mi,
Anamın yalnız oğlu?*

*Yarın savuşur giderim
Nerde gardaşım gelmiyor.
Geç galmazdım babamoğlu
Dedebeli yol vermiyor.*

*Ötean habarın aldım.
Anam gardaşıma noluk.
Gandırıyor elin oğlu.
Diyor kine emmin ölük.”*

Dedebeli'nin aşılmazlığını anlatan o kadar çok hikâye, türkü, ağıt ve şiir var ki, bunları okudukça ve dinledikçe merakımız daha da artıyor.

*Sen de mi aştın geldin Dedebeli'nden?
Üşüdüñ mü soğuğundan yelinden?
Kokladın mı sümbülünden gülünden?
Gül çehreni dönder Gül Mahmut baba.*

Dedebeli'ndeyiz... Buraya neden bel dendiğini Kayseri tarafını görünce daha iyi anlıyoruz. Temmuz ayı olmasına rağmen buz gibi, hatta üşütecek yoğunlukta ve sertlikte bir rüzgar var. Arabamızı belde durdurup sağda görünen sarp kayaya doğru giden patikayı takip ediyoruz. Bu bele adını veren Dede'nin yanındayız artık. Zaten ilk gördüğünüz şey iki gözlü mağara, mağaranın önündeki mezar ve sol mağaradaki su kuyusu. Su kuyusunu görünce Emir Kalkan'ın hikâyesinin girişini hatırlıyorum: **“Dede'den bir su içmiş de çırpınıp keklîğe dönmüş”**

Su, kuyuya uzanıp alacak kadar yakın mesafede. Herhangi bir akıntısı olmayan suyun hiç eksilmediğine inanılıyor. Dolayısıyla siz sudan ne kadar içerseniz için su her zamanki seviyesini muhafaza ediyor. Buz gibi ve gerçekten çok tatlı bir su. Suyu içerken su kuyusuna atılmış paraları gördüğümüzde gülümsüyoruz. Aynı biçimde mağaranın önündeki mezarın üstündeki bazı taşlara çaputlar bağlanmış. Dede'nin suyu arsız nasip olmazmış. Arsız, kalles, hain geldiğinde sudan içmeye yeltendiğinde su çekilirmiş. Ancak yiğit olan, mert olan içebilirmiş Dede'nin suyundan.

Yine rivayetlere göre bu dağın yamacından bir yerden her yedi yılda bir şifalı su da çıkmaktadır. Su ilk çıktığında ayrılanı andırdığı için yöre insanı tarafından ayrılanlı çıkak da denilmiş. Suyun

çıktığının söylendiği yere baktığımızda herhangi bir su izine rastlamadık.

Anadolu'daki mekânların kutsallığında Hz. Ali'nin izine çok rastladım. Ya kılıcının izi, ya atının izi mutlaka sizi bir yerde bulur ve karşılar. Ama ilk kez Anadolu'da, Dedebeli'nde Peygamberimizin izine rastlıyoruz. Çok şaşırdığımız bu rivayete göre, yöre insanı Peygamber Efendimizin su çıkan bu kayanın (ayranlı çıkak) dibinde dinlendiğine bir müddet Çukurova'yı seyrettiğine inanıyor. Tarihsel anlamda mümkün olmayan bu tür rivayetleri elbette mana boyutunda ve sembolik anlamları ile yorumlamak gerekiyor.

Burada yatan Dede'nin Kayseri'yi fetheden meşhur Melik Gazi'nin abisi olduğu söyleniyor. Ama sonuçta bu bir rivayet... Elde herhangi bir belge söz konusu değil. Kimileri de burada bir Aşığın veya Horasan'dan gelen erenlerden birinin var olduğuna inanıyor. Zaten Anadolu'nun her yanı Horasan erenleri ve onların kabirleri ile dolu değil mi? Mekânın bekçileridir bunlar... Mekânın mühürleri...

Dede'nin ayakucunda Fatihâ'mızı okuduktan sonra bir müddet oturup Çukurova'nın başladığı bölgeyi seyre ediyoruz. Müthiş bir ferahlık, huzur ve sonsuzluk duygusu... İnsan, dağlarda daha iyi hissedebiliyor eşya ve hadiselere vukufiyetin ne olduğunu. Her şeyi paranteze alarak yalnızlığımızı ve yalnızlığınızı iliklerinize kadar hissedebiliyorsunuz. Dağlaşan insan, eşya ve hadiselere bir bütün olarak bakabilen insandır. Dağlarda dağ gibi insanların olmasının tesadüf olmadığına inanıyoruz. Onun için dağlarda dağlanmadan dağlaşamaz insan diyoruz ve Erciyes'e doğru yolumuza devam ediyoruz. Dili-mizde ise bir dağ türküsü:

*Obruk'tan Dedebeli'nden
Bir kan aldıldım kolumdan
Hasan Mehmet olsaydı
Onlar tutardı salımdan*

...

Kayseri'deki Sinan Kurşunlu Camii

Şehir Kültür Sanat

Kurşunlu Camii, klasik dönem Osmanlı mimarisinin Kayseri'deki özgün eserlerinden biridir. 16. yüzyıl mimari karakterini taşıyan tek kubbeli, tek minareli, son cemaat mahalli çift revaklı bir camidir. Kubbesinin kurşunla kaplı olmasından dolayı halk arasında 'Kurşunlu Camii' olarak bilinir.

Kurşunlu Camii Kayseri’deki Mimar Sinan ya da diğer deyişle Kayseri’deki Osmanlıdır. Osmanlı Devletinin en büyük mimarı olan Sinan’ın memleketine yaptığı ender eserlerden biridir. Kayseri’yi ve Erciyes’i dünyaya taşıyan Sinan kendi memleketine de üç eser yapmıştır. Bunlar Kurşunlu Camii (Hacı Ahmet Paşa Camii), Çerkez Osman Paşa Camii ve Hüseyin Paşa Hamamı’dır. Osman Paşa Camii ve Hüseyin Paşa Hamamı’nın bugün izi bile yoktur.

Caminin banisi, Rumeli, Şam ve Karaman Beylerbeyi Kızıl Ahmedli Hacı Ahmed Paşadır.

Kaynaklara göre camiye yaptıran, doğancı olarak da bilinen Ahmet Paşa, soylarını Halid bin Velid’e dayandıran Kastamonulu İsfendiyar sülalesinden gelir. Sultan Süleyman’ın sarayında eğitim görmüş, ardından sultanın doğancıbaşısı da olmuştur. Doğancı lakabını bu nedenle almıştır.

Osmanlı Devleti’nin muhtelif rütbelerinde hizmet vermiş, aynı zamanda Sultan II. Selim ve onun oğlu Sultan II Murad’ın en yakın hizmetlerini gören kişi olmuştur. Ahmed Paşa, Kurşunlu Camii’ni Mimar Sinan’a Konya valisi iken yaptırmıştır. Kayseri o tarihlerde sancak olarak Konya vilayetine bağlı idi. Ancak Konya valileri bu tarihlerde Kayseri’de ikamet etmekte idiler. Yüz yıldan fazla yaşayan Ahmed Paşa, yine Sinan’ın yaptığı Üsküdar’daki türbesine gömülmüştür. Kayıt-

Kitabenin son satırdaki kelimeler ebced hesabıyla H.994 (M. 1585) olarak caminin inşa tarihini belirtmektedir. Bu tarihte Mimar Sinan 97 yaşındadır. Dolayısıyla Kurşunlu Camii Sinan’ın son dönem eserlerindendir.

larda “Hacı Ahmed Paşa Camii” şeklinde geçen Kurşunlu Camii’nin onun tarafından yaptırıldığı, giriş kapısı üzerindeki iki satırlık dört mısra halinde yazılmış kitabeden anlaşılmaktadır.

*“Şehr-i Zilhicce’de urmuşsun ânın bünyâdın
Dilerim haşre değin sahibine ola dua
Oldu mamûr velayet dedim ana târih
Yapalı Kayseri’de camiin Ahmed Pâşâ”*

Kurşunlu Camii, klasik dönem Osmanlı mimarisinin Kayseri’deki özgün eserlerinden biridir. 16. yüzyıl mimari karakterini taşıyan tek kubbeli, tek minareli, son cemaat mahalli çift revaklı bir camidir. Kubbesinin kurşunla kaplı olmasından dolayı halk arasında ‘Kurşunlu Camii’ olarak bilinir.

Kurşunlu Camii; gri renkli kesme taştan yapılmış kare planlı bir yapıdır. Yüksek cephe duvarları kible yönü hariç üç cephede kalkık kemerlerle desteklenmiştir Bu kemerler dıştan görülmez. Kiblesinde ise dışta yükselen iki büyük payanda vardır. Pencereleler üç sıralıdır; doğu ve batı cephelerinde altta üç büyük, ortada üç küçük dikdörtgen formu; üstte de sivri kemerli üç küçük pencere bulunur. Kible tarafında; altta iki büyük, yukarı doğru üç büyük sivri kemerli pencere ve üstte de tek küçük sivri kemerli ve onun iki yanında yuvarlak pencereler vardır.

■ **Kurşunlu Camii, 12 metrenin üstündeki kubbesiyle Sinan'ın Anadolu'da yaptığı en büyük kubbeli yapılardandır.**

Köşeleri küçük desteklerle düzenlenmiş kubbe kasnağında da sivri kemerli, on küçük pencere vardır. Bütün pencereler renkli camlarla süslüdür, mihrabın üzerindikiler ise camiye zengin bir hava katmaktadırlar.

Caminin içerisinde yine üç yöne doğru uzayan taştan yapılmış yüksekçe bir mahfel vardır. Buraya binanın sol

köşesindeki merdivenlerle çıkılmaktadır. Bu merdivenlerin simetriğinde de kesme taştan yapılmış çok sade bir tarzda minare yer alır. Giriş kapsının içinde hemen yanında bir kaç basamaklı merdivenle çıkılan bir de müezzin mahfeli bulunmaktadır.

Kurşunlu Camii'nin beyaz mermerden yapılmış mihrap ve minberi oldukça mütevazı çizgiler taşır. Mihrab istalaktitli olup, tacında bir sıra rumi motif dolaşır. Caminin giriş kapısı ise çok nefis tarzda işlenmiş mukarnaslarla süslüdür. Doğu duvarına sırtını dayamış bulunan mermer vaaz kürsüsü klasik olmaktan çok, Rokoko özelliği taşımaktadır.

Klasik Osmanlı cami mimari elemanlarının başarı ile kullanıldığı Kurşunlu Camii, kalem nakışları ve süslemeleri yönünden Kayseri camileri içinde benzeri görülmeyen bir güzelliğe sahiptir. Ana kubbenin ortasında "Halim" 1360 (M.1941) imzalı celi sülüsle yazılmış bir göbek yazısı vardır. Bu yazı Cuma suresinin 9. ayetidir ve siyah zemine oksit sarıyla yazılmıştır. Türkçe anlamı şudur: "Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrıldığınız zaman, Allah'ı anmağa koşun, alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz, bu sizin için daha hayırlıdır."

Caminin son cemaat mahalli beş adet küçük kubbe ile örtülmüştür. Ortadaki daha küçük çaplı ve yüksekçedir. Bu kubbeleri altı mermer sütun üzerinde sivri kemerler taşımaktadır. Sütun başlıkları baklava dilimli olan bu mekânda orta kubbe hariç diğerleri aynı desenlerle süslüdür. Son cemaat mahallinin bundan sonrası da yirmi dört sütunundan sonrası da yirmi dört sütunun taşıdığı meyilli çatıyla örtülü kısımdır ve bu sistem 16. yüzyılda oldukça yaygın olarak kullanılmıştır.

Meyilli revaklı bölümden avluya bir kaç basamakla inilir. Mehmet Cambaz'a göre girişteki son cemaat yeri, tıpkı yine Sinan eseri olan Üsküdar Atik Valide, Üsküdar Mihrimah Sultan, Eminönü'ndeki

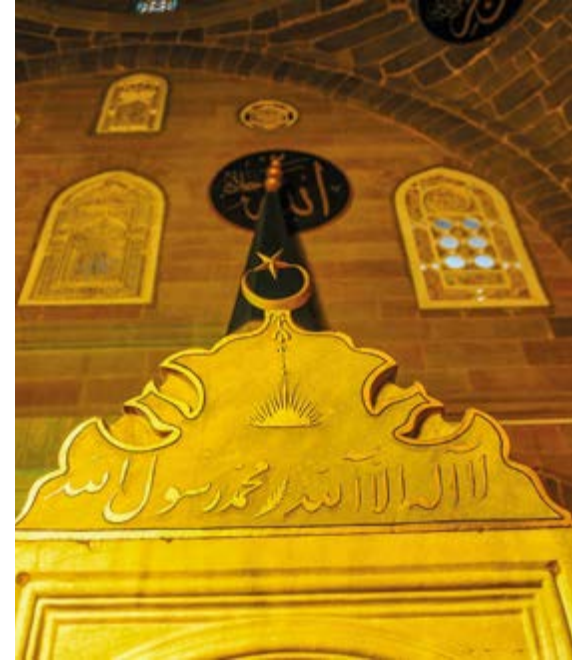
Rüstem Paşa, Tophane'deki Kılıç Ali Paşa, Fatih'teki Mesih Ali Paşa, İzmit Pertev Paşa, Tekirdağ Rüstem Paşa ve Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa camilerinde olduğu gibi çifte revakla çevrelenmiştir. Avlu içerisinde giriş kapısı ekseninde kubbeli, sekiz sütunlu bir de şadırvan vardır. Bunun da iç kubbesi kalem işi nakışlarla süslenmiştir.

Kurşunlu Camii, 12 metrenin üstündeki kubbesiyle (12.3m) Sinan'ın Anadolu'da yaptığı en büyük kubbeli yapılardandır. Cami avlusundaki sekiz sütun üzerine oturan şadırvanın ilginç bir hikâyesi var. Sultan Aziz'in yüzbaşı olan oğlu Cemaleddin Efendi tarafından

İç Kale bölgesi yakınında yaptırılmış. 1930'lu yıllarda, Şehzade ya da Millet Çeşmesi olarak da bilinen bu şadırvanı Kurşunlu Camii avlusuna taşınmıştır.

Kitabenin son satırdaki kelimeler ebced hesabıyla H.994 (M.1585) olarak cami inşaat tarihini belirtmektedir. Bu tarihte Mimar Sinan 97 yaşındadır. Dolayısıyla Kurşunlu Camii Sinan'ın son dönem eserlerindendir. Bu dönemde hala Osmanlı İmparatorluğu'nun hassa mimarbaşılığına devam etmektedir. Onun bu tarihlerde İstanbul'dan çok uzakta, Kayseri'de Kurşunlu Camii gibi bir eseri bizzat yapıp yapmadığı hakkında yaşından dolayı bazı farklı görüşler de

ortaya atılmıştır. Ancak Mimar Koca Sinan, Sai Çelebi'ye yazdırdığı söylenen Tezkiret-ül Bünyan adlı eserde meydana getirdiği yapıtlar arasında Kayseri'de iki cami ve bir hamamdan söz etmektedir. Albert Gabriel "Kayseri Abideleri" adlı kitabında Osmanpaşa Camii'nin izine rastlayamadığını söylemektedir ki caminin ismi itibarıyla de zaten ilişki kurulamaktadır. Aynı şekilde Halit Erkiiletlioğlu da "Geniş Kayseri Tarihi" adlı eserinde bu caminin şimdiki valilik binası ile saat kulesi arasında olduğundan ve de yok olduğundan bahsetmektedir. Buna karşılık Mimar Sinan'ın bahsettiği diğer cami

olan Hacıpaşa Camii'nin günümüz Kurşunlu Camii olması muhtemeldir ki tarihi kayıtlarda da Hacı Ahmet Paşa Camii olarak geçmektedir. ■

KAYNAKÇA

- Tarihi Kayseri Cami ve Mescitleri, İlhan Özkeçeci
- Kayseri Abideleri, Albert Gabriel
- Geniş Kayseri Tarihi, Halit Erkiiletlioğlu
- Kayseri Ansiklopedisi, Abdullah Satoğlu

Başkâtib-Zâde Râgıb Bey
Mecmû'asından Seçmeler:

Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî Hazretleri

Cânâ cefâ kıl yâ vefâ
Kahrın da hoş, lutfun da hoş
Yâ derd gönder yâ devâ
Kahrın da hoş, lutfun da hoş...

Prof. Dr. Atabey Kılıç

Kayserimizin önemli âilelerinden Başkâtipzâdelerin yaşayan büyük isimleri arasındaki Ahmet Emin Güven Beyefendi, doksanı bulan yaşı ile hâlen zinde bir şekilde Kayseri kültür ve târihi için kıymetli çalışmalara imza atmakta, en azından hâlen bu tür çalışmaların devamını sağlamak gibi takdire şâyan bir vazifeyi ifa etmektedir. “Kayseri Yakın Tarihinden Kültürel Araştırmalar” başlığı altında yayımladığı çalışmaların mühim bir kısmını Erciyes Üniversitesi ile Kayseri Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere bir kısım belediyelerimiz yayımlamıştır. Bir kısmına editörlük yapma şerefine de nâil olduğumuz bu çalışmalar ve yayınlar belki bugün hak ettiği değer ve ilgiyi herkesçe görmüyor olabilir ama, inanıyoruz ki şehrimiz için yapılan kültürel çalışmalar açısından kıymeti, erbâbı tarafından bilinmektedir veya ileride daha iyi anlaşılacaktır. Ahmet Emin Güven Beyefendi'nin

babası Başkâtib-zâde Râgıb Efendi tarafından derlenen iki adet mecmûanın bulunduğunu biliyoruz. Bunlardan biri, özel kütüphanemizde Ahmet Emin Güven emâneti olarak kayıtlı bulunmaktadır. Kayserimiz için son derece önemli bir belge olduğuna inandığımız, bir tezkire hüviyetindeki bu mecmû'ada bulunan bazı zevât arasından seçmeler yaparak özellikle dikkat çekenlerle ilgili bilgiyi metnin görüntüsü ve transkripsiyonu ile birlikte ara ara yayımlamayı düşünüyoruz. Bu yazı çerçevesinde de, Ahmet Emin Güven Bey âilesinin de ataları arasında bulunan İbrâhîm-i Tennûrî Hazretleri ile ilgili olan kısmı, ilgisinin dikkatlerine sunmayı düşünüyoruz. Öncelikle orijinal görüntüsünü, sonra transkripsiyonlu hâlini vereceğimiz metni günümüz Türkçesi ile yaklaşık olarak aktardıktan sonra kısaca da yorumlamaya çalışacağız:

“[10a] (1) ŞEYH İBRÂHİM-İ TENNÜRİ HAZRETLERİ

(2) KUDDİSE SIRRAHU’L-‘AZİZ

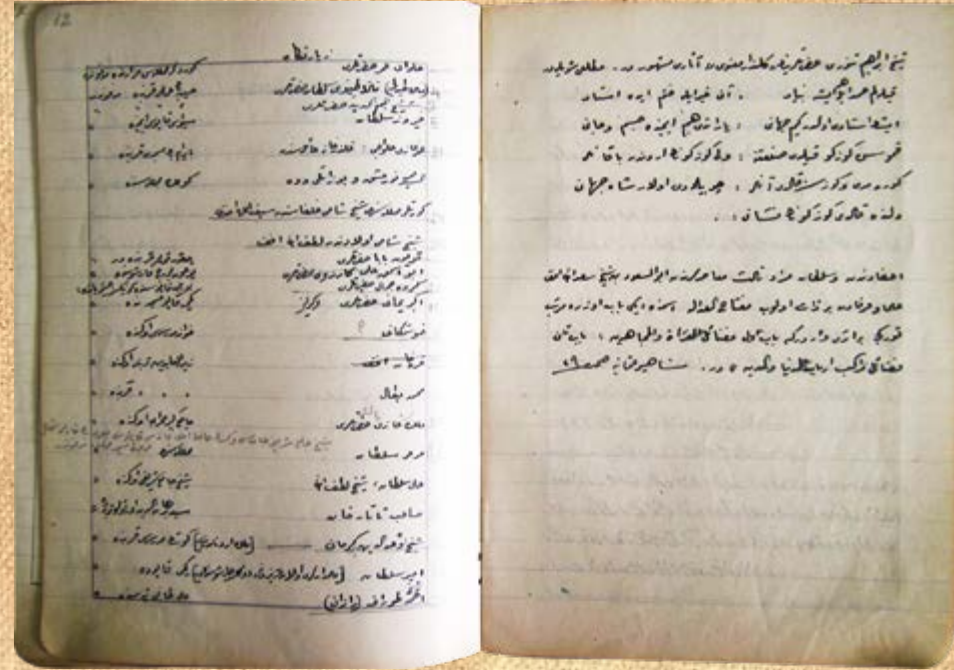
(3) Aşlen Sivâslı Şarrâf-zâde Hüseyin oğlu olup «842» hicrî târîhinde Kayseriyyeyi (4) teşrîf buyurmuşlardır. Vâlidesi Amasyalı olup kendisi de Amasya’da doğmuştur. (5) Evlâdından Şeyh Fethullâh Efendinin aḥfâdından «Şeyh ‘Abdu’r-Raḥîm Efendi» 984de ve Şeyh (6) ‘Abdu’s-Şamed Efendi 1026da vefât itmişdür. Şeyh Kâsım Efendinin kerîmesi «‘Â’işe» Hatun (7) ‘ulemâdan Süleymân Efendiye tezviç idilmiş ve anuñ şulbinden şâhib-i vakf «Maḥmûd Kâzî» dünyâya (8) gelmişdür. Merhûm u maḡfûr Süleymân Efendi «Süleymânek» nâmıyla ma’rûf ve teşânîf-i (9) ‘adîde ile meşhûrdur. Âşârından «El-Ecvibe ‘ani’s-Su’âlâti Câmî’ü’l-Fuşûleyn»i ve (10) «Şadrü’s-Şerî’a Hâşiyesi» meşhûrdur. Konyada Mevlânâ Sarı Ya’kûb Hazretlerinden (11) taḥşîl-i ‘ilm idüp mûmâ ileyhûñ vefâtından sonra Huvând Medresesi müderrisi olmuş ise de Şâfi’ü’l-mezheb (12) olduğundan medreseyi terkle şalâh üzerine olup nihâyetü’l-emr nûr-ı şalâh u maḥabbetullâh (13) aña o kadar ğalebe çalmış ki istimâ’-ı Kur’ân itseler, şavt-ı ḥüsn işitseler derûnlarından bir âteş peydâ (14) olup yürekleri şişüp ağlarlar imiş gûyâ bir nesne çatlar gibi bâṭınlarından bir zayka gelüp (15) kendilerinden geçerler imiş. Ak Şemse’d-dîn Hazretleri şeyhidür. (16) Tennûrî lakabına gelince: Şeyh Hazretleri Kayseriyyede «Ak Şeyh Hazretlerinin hayâtında ve izn-i şerîfleriyle» (17) irşâd ile meşgûl iken bir ‘azîm kabza düşmüşler. Def’ine muktedir olamamışlar. Nihâyet Şeyhi Ak Şemse’d-dîn (18) Hazretlerini ziyâret kaşd idüp ‘azîmet eylemiş oldıkda Ak Şeyh Hazretleri İskilibûñ Evlek kıyresinde [11a] (1) sâkin idi. O zamân Karaman oğlunuñ fetreti olduğundan Tokaddan tolaşarak gitmişlerdür. (2) Yolda bir menzilde vâkı’alarında görürler ki Ak Şemse’d-dîn Hazretleri şüretinde bir kimse gelür. Arkasında (3) öñi dikilmiş bir cübbe-gîr ve başında tâcı altına bir makrame örtünmüş bir tennûr-ı germin üzerinde (4) oturup bunlara daḥı def’i kabz için sen daḥı böyle eyle diyü ta’lîm eyler. Bunuñ üzerine menzilde (5) derḥâl ḥâdimleri Hoca Aḥmed Dede’ye bir tennûr kazdırup içine âteş yakdırır. Ve tennûr (6) temâm oldıkda işâret olındığı vechle üzerine oturup ‘arak

döktiler. Hemân sâ’at ol (7) kabz def’ olup yine baş-ı ‘âlemleri feth oldu. Ba’dehû ḥuzûr-ı şeyḫe varup vâq’ıayı (‘arz) (8) ‘arz itdiler. Buyurdılar ki min-ba’d ‘âdeti terk itmeyiñiz ve dervişlere yapdırıñız. (9) Andan sonra dervişleri kızmış tennûr üzerine bûruya koyup destî destî şu virüp içirirlerdi (10) ve müstevfî ‘araḫlar döküp taşfiye ḥâşıl iderlerdi. Hicretüñ 887 senesinde güz faşlında (11) Se-Şenbih «Şalı» gicesinde vefât idüp kabr-i şerîfleri daḥı binâ-kerdeleri olan Kayseriyyede (12) Şeyh Câmî’-i Şerîfi ittîşâlindeki türbededür. Ziyâretgâh-ı mü’minindür. Menâkıb-ı Evliyâ (13) Taḫşîlât birinci cildimizdedür. Raḫmetullâhi ‘aleyh ve kuddise sırrahu’l-‘azîz. (14) Aḥfâdından ‘Alî Efendi bi’l-‘umûm arâzî, koyun, arı kovanı ve sâ’ir rûsûmât u tekâlîf-i (15) emîriyye, virgülerden Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî Hazretleri evlâd ü aḥfâdınıñ mu’âfiyyetlerine dâ’ir 938 (16) hicrî târîhli berât-ı şerîf-i ‘âlî-şânda mezkûrdur ki işbu berât sicillâtta kayıdlı olduğu gibi (17) Zenneci-zâdelerde mevcûd olduğu meşhûd-ı fakîrânem olmuştur. [11b] (1) Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî Hazretlerinin «Gülzâr-ı Ma’nevî» âşârı meşhûrdur. Maṭla’ı şöyledür

(Mefâilün / mefâilün / feûlün)

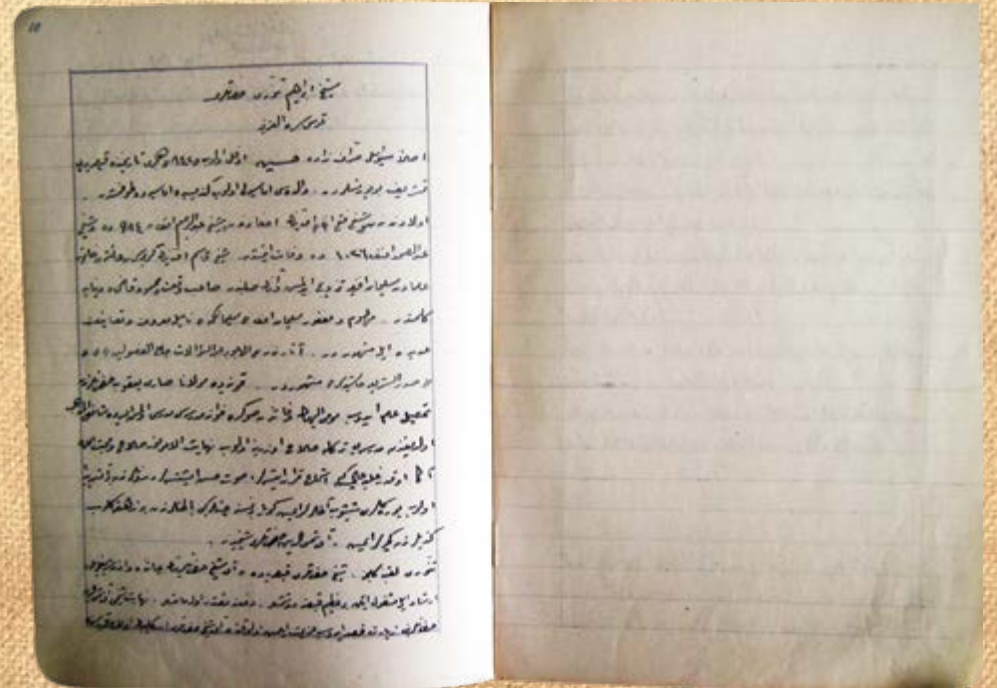
- (2) Kılalım ḥamd ile her işe bünyâd :
(3) Anı ḫayrı ile ḫatm ide üstâd
(4) İşûñ üstâdı oldur kim cihânı:
(5) Yaratdı hem içinde cism ü câmı
(6) Kâmusun gözgü kıldı şan’atına:
(7) Velî gözgünüñ ardından bakanlar
(8) Göremedi vü gözsüz qaldı anlar:
(9) Çü bilmedi olar şâh-ı cihânı
(10) Dilinde qaldı gözgünüñ nişânı:

(11) Aḥfâdından ve Sultân Murâd-ı Şâlîş mu’âşırlarından Ebu’s-Su’ûd bin Şeyh Sa’dullâh Efendi (12) ‘ulemâ vü ‘urefâdan bir zât olup Miftâḫü’l-‘Adâle isminde iki bâb üzre müretteb (13) Türkçe bir eşeri vardır ki bâb-ı evvel “Fezâ’il-i Kıra’at ve’l-mücâhidîn: Bâb-ı şânî (14) “Fezâ’il-i Râkib-i Erbabü’d-dünyâ ve’d-dîn”dir. Meşâhîr-i ‘Oşmâniyye şaḫîfe 49”

Râgıb Bey Mecmû’ası- nın 10a-11b varaklarında yer alan bu bilgilere göre Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî Hazretleri hakkındaki malumâtı, günümüz Türkçesi ile şöyle ifâde edebiliriz:

“Aslen Sivasslı Sarrafzâde Hüseyin’in oğlu olup 842 hicrî/1438-39 miladî tarihinde Kayseri’yi teşrif etmişlerdir. Annesi Amasyalı olup kendisi de Amasya’da doğmuştur. Çocuklarından Şeyh Fethullah Efendi’nin çocuklarından Şeyh Abdurrahim Efendi 984 hicrî/1576-77 milâdîde ve Şeyh Abdussamed Efendi 1026 hicrî/1617 milâdîde vefat etmiştir. Şeyh Kâsım Efendi’nin kızı Ayşe Hatun, âlimlerden Süleymân Efendi’yle evlendirilmiştir ve onun soyundan da vakıf sâhibi “Mahmud Kadı/ Kadı Mahmud” dünyaya gelmiştir. Merhum ve mağfûr Süleymân Efendi “Süleymânek” nâmıyla tanınmış ve çeşitli eserleriyle şöhret bulmuştur. Eserleri arasında “El-Ecvibe ‘ani’s-Su’âlâti Câmî’ü’l-Fusûleyn”i ve “Sadru’s-Şerî’a Hâşiyesi” meşhurdur. (İbrâhîm-i Tennûrî)

Şeyh İbrâhîm Hazretleri Kayseri’de, Ak Şeyh Hazretleri hayatta ve onun izniyle irşâd ile meşgûl iken ciddi bir kabızlık rahatsızlığına tutuldu ve bundan da bir türlü kurtulamadı. Bunun üzerine Şeyhi Ak Şemseddin Hazretlerini ziyârete niyetlenip yola çıktığında Ak Şemseddin Hazretleri İskilib’in Evlek köyünde oturmaktaydı. O zaman Karaman Oğlu’nun

Konya’da Mevlânâ Sarı Yakup Hazretlerinden ilim tahsil edip adı geçenin vefâtından sonra Hunad Medresesi’ne müderris olmuşsa da kendisi mezheben “Şâfi” olduğu için medreseyi bırakmış, sonunda Allah aşkının ve huzurun aydınlığı kendisinde o kadar baskın gelmiş ki Kur’ân-ı Kerîm dinleseler veya güzel bir ses işitseler içlerinden bir ateş ortaya çıkar, yürekleri şişer ve ağlarlar imiş, sanki bir nesne çatlar gibi de içlerinden bir şey baskı yapar ve kendilerinden geçerler/bayırlar imiş. Şeyhi, Ak Şemseddin Hazretleridir. Tennûrî lakabını nasıl aldığına gelince:

■ **İbrâhîm-i Tennûrî aslen Sivaslı bir âilenin çocuğudur, annesi Amasyalı’dır, kendisi de orada doğmuştur. 1438-39 yılında geldikleri Kayseri’de 1482 yılında vefât etmiştir. Ömrünün hemen hemen 44 yılını Kayseri’de geçirmiş, Hunat Medresesi müderrisi olarak çalışmış fakat, kendisinin Şâfi olmasından ve medrese vakfiyesinde bulunan şarttan dolayı bu görevinden ayrılmış, ince ruhlu, gönlü Allah aşkıyla dolu bir insandır.**

derhal şifâ bulmuştur. Şeyhine vâsıl olduktan sonra bu rüyâyı anlatmış ve şeyhi Akşemseddin Hazretleri de bu tedaviye uymasını, dervişlerinin de buna devam etmesini istemiştir. Verilen bilgilerden Tennûrî Hazretlerinin çocukları ve torunlarının da bir kısmının isimlerini öğreniyoruz. Ayrıca Kayseri’nin önemli vakıf sahiplerinden olan Kadı Mahmut’un da Tennûrî Hazretleri soyundan olduğunu öğreniyoruz. Yine Kanunî Sultan Süleyman tarafından Tennûrî Hazretleri’nin çocukları ve torunlarının her türlü vergiden muaf tutulduklarına dâir 1531-32 tarihli bir ferman verildiğini, bu fermanı Başkâtib-zâde Râgıb Efendi’nin bizzat Zenneci-zâdeler âilesinde gördüğünü de öğreniyoruz.²

Tennûrî Hazretleri ile ilgili daha fazla bilginin, asıl birinci ciltte verildiğini yine burada Râgıb Bey’in kendi cümlelerinden anlıyoruz.³ ■

Torunlarından ve Sultan III. Murad mu’âsırlarından Ebu’s-Su’ûd bin Şeyh Sa’dullâh Efendi âlimler ve ârifler zümresinden bir zât olup “Miftâhu’l-‘Adâle” isminde iki bâb üzere düzenlenmiş Türkçe bir eseri vardır. Eserin birinci bâbı “Fezâ’il-i Kırâ’at ve’l-Mücâhidîn”, ikinci bâbı “Fezâ’il-i Râkib-i Erbâbü’d-Dünyâ ve’l-Dîn” dir.”

Sadece mecmû’ada verilen bilgileri aktarmak niyetinde olduğumuz için İbrâhîm-i Tennûrî Hazretleri’nin hayatı ve eserleriyle ilgili birkaç çalışmayı da ayrıca zikretme gereği görmediğimizi ifâde etmeliyiz.¹ Mecmû’ada verilen bilgilerden anlaşıldığına göre İbrâhîm-i Tennûrî aslen Sivaslı bir âilenin çocuğudur, annesi Amasyalı’dır, kendisi de orada doğmuştur. 1438-39 yılında geldikleri Kayseri’de 1482 yılında vefât etmiştir. Ömrünün hemen hemen 44 yılını Kayseri’de geçirmiş, Hunat Medresesi müderrisi olarak çalışmış fakat, kendisinin Şâfi olmasından ve medrese vakfiyesinde bulunan şarttan dolayı bu görevinden ayrılmış, ince ruhlu, gönlü Allah aşkıyla dolu bir insandır. Tennûrî lakabını alması da şeyhi Akşemseddin Hazretleri ile ilgilidir. Kabız illetine dûcâr olduğu için, şeyhinden himmet almak kasdıyla onun o sıralar bulunduğu İskilib’e giderken menzilde gördüğü rüya üzerine tandır ile tedaviyi denemiş ve

- 1 Tennûrî Hazretleri hakkında derli toplu bilgi edinmek için bkz.: http://sbedergi.erciyes.edu.tr/sayi_11/sayi_11_02_Keskin.pdf, <http://www.filozof.net/Turkce/tarih/tarihi-kisilikler-sahsiyetler/13621-ibrahim-tensnuri-kimdir-hayati-eserleri-hakkinda-bilgi.html?showall=1>, <http://www.edebiyatvesanatakademisi.com/tasavvuf-edebiyati-asik-ve-divan/seyh-ibrahim-tennuri-hayati-ve-eserleri-871.aspx>, <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=210356>
- 2 Zennecizâdeler âilesinin önemli isimlerinden olan Fevziye Hanıma âit çok sayıda kitap ve evrâkın yaklaşık 10-15 yıl kadar önce, Kayseri’nin hatırlı antikacılarından olan Durmuş İşçi Beyefendi’nin o zaman Kasseria denilen merkezdeki dükkânında büyükçe bir sandık içerisinde satılmak için beklediğine şahit olduğumu buraya eklemek gerekir zannediyorum. Yanlış hatırlamıyorsam 250 kadar kitabın ve sayısız evrâk-ı perîşânın bulunduğu sandıkta Kayserimiz ile ilgili çok önemli kayıtların bulunduğunu kısa süren bir göz gezdirme esnâsında görmüştüm. Durmuş Bey’in himmetiyle elimde kalan birkaç parça evrâkın şehir için önemini şimdilik ifade edemem. Ancak, kendisine, -istediği meblağ çok da yüksek olmamasına rağmen- “Bu eserler, Zenneci-zâde Fevziye Hanım mührünü taşıyor. Âilenin haberi olsa satın alırlar, nihâyetinde âile mirasıdır, paha biçilemeyecek kıymette yâdigârdır.” dediğimde sesini iyice kısarak “Hocam, zâten onlardan aldım.” deyivermişti. Bu konu hakkında söylenecek veya yazılacak daha çok şey olmasına rağmen şimdilik buradakiler ile yetinmeyi uygun buluyor ve memleketimizin genelinde gördüğümüz bu alâkasızlığın yürek burkan türden olduğunu söylemek lüzumunu hissediyorum.
- 3 Ahmet Emin Güven Beyefendi’yi, yine Kayserimiz için muazzam bir bilgi kaynağı olan kıymetli bilim adamı ve gönül eri Mehmet Çayırdag Beyefendi ile 2016 sonunda İzmir Mavişehir’deki hânelerinde ziyâret ettiğimizde bu cildi de görmüş ve bir parça inceleme fırsatı bulmuştuk. Anlatıldığı gibi daha mufassal olan bu ciltte sadece Tennûrî Hazretleri ile değil, şehrimizin önde gelen, hatırlı pek çok ismi ile alâkalı geniş malumat bulunmakta idi. Mecmû’anın ortalarında bulunan Tennûrî Hazretleri’nden gelen Kayseri eşrâfının şecerelerinin verildiği sayfaların bilhassa dikkat çekici olduğunu ifâde etmek mümkündür.

miladî tarihli padişah fermanı verilmiştir. Bu belge sicil defterinde kayıtlı olduğu gibi Zenneci-zâdelerde mevcut olduğunu bizzat gördüm. Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî Hazretlerinin “Gülzâr-ı Ma’nevî” isimli eseri meşhurdur. Eserin ilk birkaç beyti şöyledir:

(Mefâîlün / mefâîlün / feûlün)

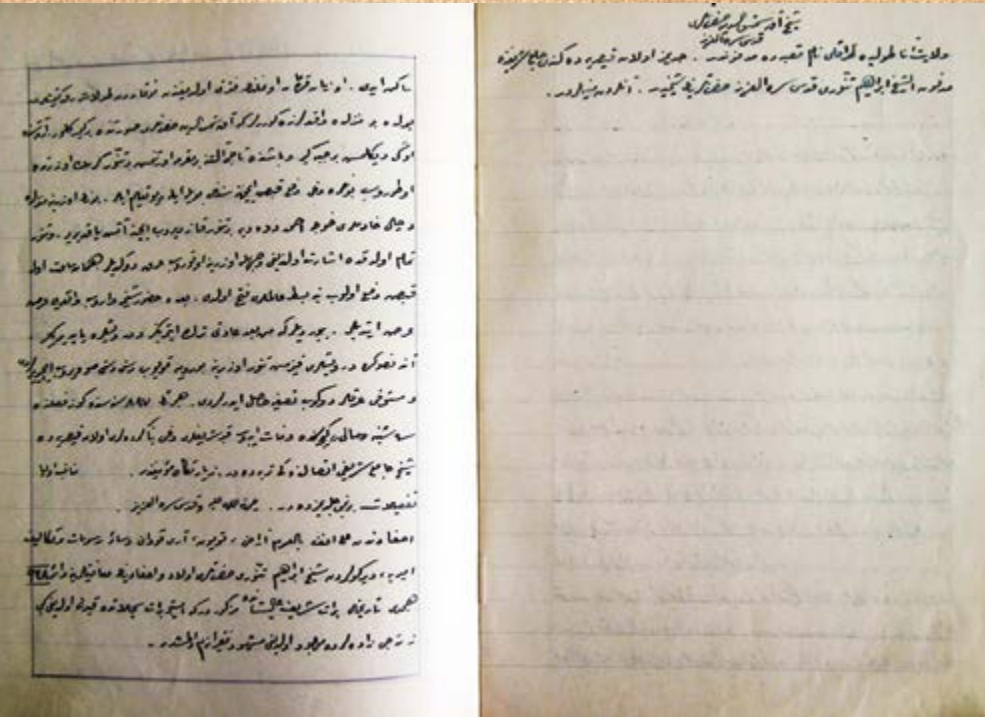
Kılalım hâmd ile her işe bünyâd
(Her işe hâmd ile temel vuralım.)
Anı hayrı ile hâtm ide üstâd
(Üstâd/Allah onu hayrı ile sona erdirsin.)

İşüñ üstâdı oldur kim cihânı
(İşin üstâdı/yapıcısı O’dur ki cihânı)
Yaratdı hem içinde cism ü cânı
(İçinde cism ve cân/rûhu da yarattı.)

Şamusun gözgü kıldı şan’atına
(Herkesi san’atına bir ayna yaptı.)
Velî gözgünün ardından bakanlar
(Fakat aynanın ardından bakanlar...) Göremedi vü gözsüz kaldı anlar
(Göremedi ve onlar gözsüz kaldı.)

Çü bilmedi olar şâh-ı cihânı
(Onlar cihânın şâhını bilmedikleri için...) Dilinde kaldı gözgünün nişânı:
(Aynanın nişânı da gönlünde kaldı.)

hâkimiyetinden dolayı İskilib’e Tokat’tan dolaşarak gitmek zorunda kalmışlardı. Şeyh İbrâhîm Hazretleri, yolda, bir konaklama esnâsında, rüyalarında Ak Şemseddin Hazretleri sûretinde bir kimsenin geldiğini görür. Şeyhinin sırtında, önü dikilmiş bir cübbe ve başında tâcı, altına bir makrame (bir cins dokuma örtü, bez) örtünmüş bir sıcak tandırın üzerinde oturup kendilerine de “*Kabızlığı gidermek için sen de böyle yap*” diye öğretir/gösterir. Bunun üzerine konakladıkları yerde hemen hizmetkârları/müritlerinden Hoca Ahmed Dede’ye bir tandır kazdırır, içine de ateş yaktırır. Tandır tamamlandığında şeyhinin kendisine işâret ettiği gibi üzerine oturur ve ter dökerler. Hemen o saat kabızlık illeti iyileşir, kendilerine gelirler. Daha sonra Şeyhi Ak Şemseddin’in huzuruna varıp ona gördükleri rüyayı ve olanı biteni anlatırlar. Şeyh Akşemseddin de “*Bundan sonra bu âdeti terk etmeyiniz/bırakmayınız ve dervişlerinize de yaptırınız.*” diye buyurdu. Ondan sonra dervişleri kızmış tandır üzerine bir örtü koyup desti desti su verip içirirlerdi ve yetecek kadar ter döküp iyileşirlerdi. Hicretin 887/miladın 1482 senesinde güz mevsiminde (Eylül-Ekim-Kasım) Salı gecesinde vefât etmiştir. Mezarları da Kayseri’de yaptırmış oldukları Şeyh Câmi’-i Şerîfi bitişiğindeki türbededir. Hâlen müminlerin ziyâret ettiği mekânlardandır. Daha fazla bilgi birinci cildimizdedir. Allah kendilerine rahmet eylesin ve aziz sırlarını mukaddes kılsın. Çocuklarından ‘Ali Efendi’ye bütün arazi, koyun, arı kovanı ve benzeri vergi ile devletin aldığı her türlü vergiden Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî Hazretlerinin çocukları ve torunlarının muâf tutulduğuna dâir 938 hicrî/1531-32

Mekânlar Üzerine
İsimler Üzerinde Bir Gezinti Denemesi

Bir İsmi Pesine Düşmek

Kâni Çınar

Saklanma veya sığınma değil yalın
kılınç, at üzerinde bir meydan
okuyuştur bu iskân. Sırtını bir dağa,
bir tepeye; bağrını bir su kaynağı
ve yele verdikten sonra saklanma,
sığınma ar addedilmiş sanki inadına
“alenî” mekânlara yerleşilmiştir.

■ Rum veya Ermeniler dulda yerleri tercih ederken Türkler rüzgâra bağırılarını verip hâkim tepelere, geniş düzlüklere obalarını kurmuşlardır.

1980’li yıllarda dünyanın bolca konuştuğu Maradona, Aksaray – Konya arasında bir köyde “Karadona” olarak varlığını devam ettiriyor olamaz mı?

Akçakışla, İnkışla ve Kızılcaışla, Şarkışla’nın köyleridir. İsimlere dikkat ediyor musunuz? Şarkışla’nın “Şark Kışla” olması gerekmez mi? Doğu kışlası yani. Hangi zaman diliminde “yerleşik” askeri birlikler varmış burada? Araştırmaya değer. Fark ediyorsunuz “ihtimaller” üzerinde fikir yürütüyoruz. Çünkü bu isimler daha ziyade halk kültürüne yani folklara dayanmaktadır ve genellikle bunlar sözlü geleneğin ürünleridir. Birçok mekân isminde tarihî

vesikaları, belgeleri aramak beyhude sonuç doğurabilir.

I.

Benim mekân isimlerine özel bir ilgim vardır. Gelip geçtiğim görüp duyduğum yerlerin isimleri üzerinde “bir an” için de olsa düşünürüm. Kimi isimlerin insanı tebessüme davetine şahit olur kimi isimlerin koskoca soru işaretleri ile yolumu tıkadığını görürüm. Güzeldir bu uğraş. Kelimelerle hısımlık sağlar. Sebep – sonuç bağlantısına zorlar ve hepsinden maada “düşündürür”. Az bir şey midir?

Avanos’tan çıkıp Kalaba’ya doğru gelirken tırmandığımız rampanın adının “Devebağırtan” olduğunu bilmektir mesela güzel olan. Bir anda gözünüz önünden geçer kervan yoluna düzülmüş develer. Ağır, nazlı, ahenkli gitmektedirler ve malum geçide gelirler. Sınır yok hayal ediniz efendim. İç Anadolu ile Akdeniz’i birbirine bağlayan meşhur

■ Akçakışla, İnkışla ve Kızılcaışla, Şarkışla’nın köyleridir. İsimlere dikkat ediyor musunuz? Şarkışla’nın “Şark Kışla” olması gerekmez mi? Doğu kışlası yani. Hangi zaman diliminde “yerleşik” askeri birlikler varmış burada? Araştırmaya değer.

(Külek) “Gülek” boğazından her geçişte bu ismin nereden geldiğini sorgularım. Bir oyun olduğu kadar bir zevktir de bu benim için. Hani geçenlerde gitmiştim Divriği’ye (Bu ismin de menşesine baktım ama izahattan pek ikna olamadım), işte oradan hafızamda kalan bazı isimler “Karasar”, “Yağdonduran”, “Yürektaş”, “Akbaba”... şimdi en zevkli kısım şudur: Mesela “Karasar” ismini ele alırsınız ve ihtimalleri düşünürsünüz. Kara Hisar şeklinde bir isim olup halk ağzında “Karasar” a dönüşmüş olabilir ki çokça örneği vardır. Öyleyse buralarda bir Hisar olmalı hem de kara taşlardan bir harabe, kalıntı... Bu bir. Fi tarihinde adamın birisi bu tepeye kadar ulaşmış ve lakin donmak üzeredir. Ulu bilgilerden birisi donmak üzere olan adamın arkadaşlarına seslenir: “Kara sar, kara sar”... O günden sonra buranın ismi “Karasar” kalmıştır. Bu da iki...

Elaziz’in ismi konusunda vesika isteye bilirsiniz çünkü Anadolu’da Padişah adı taşıyan ilk ve tek şehrimizdir. (Elazığ diye adlandırılışı 1876) Daha önce adı bile olmayan bir mezra iken Abdülaziz zamanında imar edilip sancak merkezi olmuş bir yerdir. Bu sebeple vesika isteyebilirsiniz. Mecidiye, Hamidiye veya Reşadiye adını taşıyan birçok köy ve mahalle için vesika arayabilirsiniz; isimlerini aldıkları padişahlar zamanında iskân edilmiş yerler olduklarını öğrenebilir; vesikalarına ulaşabilirsiniz. Karabük, Cumhuriyet döneminin şehirlerinden birisidir ve Demir Çelik, padişahların imar ve iskân işleri için bahsettikleri hazine-i hassanın bir nevi yerini almıştır.

Petrograd’ın Leningrad adını alması, Lenin’in 1924’te ölümünden hemen sonradır. Stalingrad ise 1925 başlarında, Stalin henüz hayattayken bu isimle şereflendirilmiştir. Bu mekân isimleri ile istemediğiniz kadar belgeye sahip olabilirsiniz.

Bir ilçeye verilen Mustafa Kemal Paşa (Kirmasti), Kema-liye (Eğin) vs. gibi ait olduğu dönemin siyasi kararları neticesinde isimlerin değişmesi ile ilgili belge de temin

edilebilirsiniz. Özel durumlardır ve oldukça azdır örnekleri. Karadağ görüntüsü itibarıyla “Kara bir dağdır” ve oraya yakışan bir isim olabilir lakin her mekân ismi bu kadar net durmaz karşımızda.

II.

İsimler bizi mekânlara da götürür. Şarkışla ve havalisinde olduğu gibi buraya bir askeri birlik yerleşmiş ve meskûn mahal kılmıştır. Birlik çekildikten sonra da ortaya çıkan köy, kasaba, ilçe vs. bir dönemin şahidi olarak ismi yaşatmaktadır. İlla birlik köy, kasaba oluşturmaz bazen köy, kasaba var diye yakınlarına birlik kurulur. Köşk Kışla bunlardan olsa gerek.

Mekânlara verilen (seçilen) isimler kadar bir yerin mekân kılınış sebebi de düşünceye sevk eder bendenizi. Eski dönemleri göz önünde bulundur-

mak şartıyla özellikle güvenlik açısından yerleşim yerlerinin tercih edildiğini görüyoruz. Mesela Kayseri yakınlarındaki Tavlusun ve Germir (Elia Kazan'ın köyüdür) cevizlerin bolca yetiştiği, üzümün ve envai çeşit meyvenin harika büyüdüğü dulda bir yerdir. Zaten ikisi de aynı dere yatağı içerisinde ve düz ovada çok yakınına gelmedikçe orada yerleşim yeri olduğunu bilemezsiniz. İhlara Vadisi gibi düşününüz. Güvenlik için gizlilik şarttır ve Tavlusun ve Germir kadar Talas, Zincidere, Endürlük... arasında yer altı mağaraları ve tüneller söz konusudur. Köstebek gibi zor gün kapılarıdır bunlar. Ateş yakıp beklesen içeridekiler dışarı çıkacak diye, ömrün geçer yine çıkarılmaz, çünkü başka çıkışlardan sırta kadem basılmıştır.

İmdi en azından Kayseri ve havalisi için Rum ve Ermenilerin yerleşim yerleri böyle diyebiliriz. Güvenlik had safhada tutuluyor ve çok enteresan bir izlenim (zat-ı şahane aittir), “Ceviz” yetişen yere yerleşiyorlar. Ceviz ılıman iklimi sever, soğuktan çabuk etkilenir. Nazlıdır. Tıpkı insan gibi... Üzerinde durulabilir bir mesele...

Anadolu'nun mukim halkı ile Türklerin yer isimlerini seçişlerinde olduğu gibi yerleşim yeri seçişlerinde de bir fark söz konusudur. Rum veya Ermeniler dulda yerleri tercih ederken Türkler rüzgâra bağırılarını verip hâkim tepelere, geniş düzlüklere obalarını kurmuşlardır. Hâkim yaşam tarzı Anadolu'ya gelmiş dahi olursa kendisini devam ettirmektedir. Saklanma veya sığınma değil yalın kılınc, at üzerinde bir meydan okuyuştur bu iskân. Sırtını bir dağa, bir tepeye; bağrını bir su kaynağı ve yele verdikten sonra saklanma, sığınma ar addedilmiş sanki inadına “aleni” mekânlara yerleşmiştir.

Buradaki bir çok mekân isminin (mesela Kayseri gibi, çok az değişikliğe uğrayarak yaşılmıştır) Rumca ve Ermenice'ye

dayandığını zikrettikten sonra Orta Asya'dan gelen ecdadın yele bağrını vererek mekân kıldığı yerlere hangi, isimleri verdiklerine bakalım. Türkler, Orta Asya'dan gelirken fazlaca olmayan eşyalarıyla beraber gelenek ve göreneklerini de getirdiler. Ayrıca gelip mekân kıldıkları yerlere (Salur, Gömeç, Argıncık, Cırgalan, Cırlavuk, Kızık, Akin Yazır...) dillerinde var olan, Bozkırda yaşattıkları isimleri de getirdiler. Bu isimlerin ekseriyetini yeni yerleştikleri yerlere, ya yerleştikleri yerin fiziki bir özelliği baz alınarak ya da anavatanlarındaki bir yerle irtibatlandırarak verdiler. Bundan daha tabii bir şey olamaz. (Tarih araştırmalarında var mı bilmiyorum; mesela bir başka araştırma konusu olarak Anadolu'daki “Mekân İsimleri”nin Orta Asya'daki karşılığı, benzerliği veya aynılığı ele alınabilir.)

III.

Madem mekânlar ve mekân isimleri üzerinde duruyoruz siyasi eğilimleri ve konjonktür tercihlerini de göz ardı etmemiz gerekir. İsimlerin menşei ile uğraşmak, sebeplerini ortaya koymak her ne kadar “bir oyun” gibi görünse de “hakikat” arayışlarında vaz geçilmezimiz olabilir.

■ **Türkler, Orta Asya'dan gelirken fazlaca olmayan eşyalarıyla beraber gelenek ve göreneklerini de getirdiler. Ayrıca gelip mekân kıldıkları yerlere (Salur, Gömeç, Argıncık, Cırgalan, Cırlavuk, Kızık, Akin Yazır...) dillerinde var olan, Bozkırda yaşattıkları isimleri de getirdiler.**

Ortadoğu'daki bugünkü sınırlar sömürgeler çağında, Osmanlı Devleti'nin paylaşımı sırasında Avrupalı sömürgeci devletler tarafından çizilmiş, İslam'la bağlarını koparmak için isimleri bile Roma – Bizans dönemine dönülerek verilmiştir. İsrail'in o dönemde kurulduğunu (kurduruldu) da unutmayalım.

Bernard Lewis Üstad, bölgenin eski emperyal efendilerin belirlediği devlet yapısını ve sınır çizgilerini koruduğunu hatırlatır ve ekler: “Bu ulus-devletlerin adları bile bu yapaylığı yansıtır: Irak, sınırları mevcut modern devletin sınırlarından çok farklı olan Ortaçağa ait bir bölgeydi; bu bölge Batı İran'ın bir kısmını içeriyordu ama kuzeyde Mezopotamya Irak sınırları dışında kalıyordu. Suriye, Filistin ve Libya klasik çağdan kalma adları ve binlerce yıldan beri, yirminci yüzyılda Avrupalı emperyalistler tarafından yeniden canlandırılıp dayatılana dek bölgede kullanılmıyordu. Arapça'da Cezayir ve Tunus sözcükleri hiç yoktu; daha sonra

bu aynı sözcükler hem ülke hem de şehir adları olarak kullanılmaya başlandı. İşin ilginç yanı Arapça'da Arabistan diye bir sözcük yoktu; günümüzdeki Suudi Arabistan'dan yerine göre “Suudi Arap Krallığı” ya da “Arap Yarımadası” olarak bahsedilirdi...

Taha Kılınc'ın Şam Kitabı & Yeryüzü Mektupları'na baktınız mı? Şam – Dimeşk ayrımını görürsünüz mesela. Buna benzer yüzlerce örnek yeryüzü atlasında. Öyleyse isimler hemen teslim almamalı bizi. İsmiyle müsemma olanı görmeli görmeye çalışmalıyız.

Hülasa:

Sadece “şehirler”le ve sadece şehirlerin isimleriyle ilgili bir yazı bile içinde kaybolmamıza sebep olabilir. Her bir başlığı birer değini olarak kabul ediniz lütfen. Ve özellikle Orta Asya kökenli mekân isimlerimizden bildiklerinizi ve tabii ismi ile cismi arasında acayiplik bulunan isimleri bizle paylaşın. Bizi memnun edin. ■

Süleyman Ergüner'le Söyleşi

Gelenek açısından büyük şehirler
büyük bir yok etme makinesi

Mustafa İbakorkmaz

- **Dünyayı geziyorsunuz. Neyin dünyaca tanınan bir enstrüman hale gelmesine aile olarak büyük katkınız var. Bugün baktığınızda, ney dünya müzik çevrelerinde nasıl algılanıyor. Malumunuz bizim müziğimiz ve enstrümanlarımız evrensel olmamakla itham edilirdi. Ney için bu eleştiriler gerçekliği yansıtıyor mu?**
- Özellikle neyin, Batı Avrupa ve dünyadaki bakışında, nasıl ekonomik yaşantıda üçüncü dünya ülkesi diye bakılır ya, bizim sanatlarımıza da bir dönem böyle bakılıyordu. Ne zaman? Bundan kırk elli yıl önce. Yani, otantik, tradisyonel, geleneksel bir kültür ve sanattan bahsedilirdi. Bu sadece Türkiye için değil diğer Doğu ülkeleri için de genel bir bakış açıydı. Tabi bu Batı dediğimiz, Mehmet Akif'i rahmetle anmamıza vesile olacak deyişle, medeniyet dediğimiz tek dışı kalmış canavar burada kendini gösteriyor. Onlar bizi böyle görüyorlardı. Fakat bu mücadele belki 1920'li yıllarda başlayan kavramsal bir şey. Osmanlı döneminde böyle bir durum yok. Ülkemizde birden bire bir düşüş yaşandı. Çünkü Batı Osmanlı'nın her şeyine hayrandı. Yükselme devri boyunca, korkuyorlar, çekiniyorlardı. Mesela III. Selim orkestra istiyor. Osmanlı padişahları meraklı. Dünyadaki gelişmeleri yakından takip ederlerdi. Müzik açısından baktığımızda bunu rahatlıkla görüyoruz. Dediğim gibi İtalya'dan, Venedik'ten orkestra getirmeye çalışıyorlar. Zaten İtalya o dönemde Klasik Batı müziğinin doğuş yeri. O bakımdan hem kendi müziklerini, yani Türk müziğini (Onlar Osmanlı döneminde yaşarken Osmanlı müziği demiyorlardı. Bugün enteresandır Osmanlı müziği diyorlar. Hâlbuki Osmanlılar böyle bir tabir kullanmamıştır.) koruyor, gelişmesini destekliyorlar. Dede Efendi'yi ve diğer müzisyenleri himaye ediyor mesela. Diğer yandan Mevlevihaneleri koruyorlar. Üstelik bu ilişki emir komuta zinciriyle işlemiyor. Mesela bir padişah Beşiktaş Mevlevihanesine gelmek istemiş. Şeyh efendi

rahatlıkla bugün müsait değilim demiş. Bunun üzerine padişah gelmek için ısrar etmiş. Şeyh efendi, hırkasını üzerine çekiyor, O geliyorsa bize eyvallah diyor. Hırkayı kaldırdıklarında şeyhin vefat ettiğini görüyorlar.

Bizim musiki tarihimizde böyle hadiseler var. Osmanlı tarihi boyunca baş tacı edilen bir musikimiz var. Sonra Cumhuriyet politikalarında biraz ibre şaşmış. O vakit ibrenin şaşmasıyla birlikte Batı bize üstten bakmaya başlıyor. Çünkü bizimkiler bir anda özentinin içine giriyorlar. "Dünyada müzik varsa Batı müziğidir. Bizim müziğimiz Anadolu müziğidir. Türk müziği denilen müzik saray müziğidir. Saray müziği Bizans müziğinin devamıdır..." gibi saçma sapan, affeder-siniz sapıkça müzik anlayışlarıyla Cumhuriyet'i beslediler.

Bu arada bizim büyüklerimiz, dedem Süleyman Ergüner ve diğer üstadlar bu işe karşı çıktılar. Mesela Rauf Yekta Bey gibi üstadlar, "Hayır, mesele sizin dediğiniz gibi değildir. Bizim muhteşem bir müziğimiz var." dediler. Ardından bir mücadele başlattılar. Ama, 50'li, 60'lı yıllarda ülkemizde bu mücadele verilirken dünya ihmal edildi. 66'lardan sonra yine bizim büyüklerimiz, mesela benim babam ve diğer büyüklerimiz devreye girdiler. Onlar yeniçeri akınları gibi, Akıncılar gibi Avrupa'ya konserlerle adeta nokta atışları yapıp kapıları araladılar. Batı yine şaşkınlık içinde tamburun, neyin nasıl enstrümanlar olduğuna şahit oldular. Bugüne gelen kapıları onlar açtılar.

70'lerden sonra onların açtığı yollardan ilerlemek bize nasip oldu. Neyle dünyayı fethettiği-

mizi söyleyebiliriz. O mücadeleyi de ilk başta biz yaptık. Mesela İstanbul'a geliyordum, neyzen arkadaşlar “Almanlara, Fransızlara ney mi dinletiyorsun.” Diye soruyorlardı. Yabancıların tepkilerini merak ediyorlardı. Oysa insanlar ney sesini duyunca ölüyorlar. Adamlar ney dinlerken kanları çekilmiş gibi o maneviyatı da hissediyorlardı. Çünkü o Batı'nın getirdiği katılık, yeknesaklık ve manevi eksiklik ortaya çıkıyordu. Elbette Hristiyanlığın ve kilisenin kendine göre bir maneviyatı var. Fakat neyin tesiri bunun çok ötesindedir. Yalnızca ney değil, buğulu bir sese sahip olan kemençenin, tanburun sesi de haddinden fazla Batı insanına tesir ediyordu. Tabii ney bunların hepsinden bambaşka. Yani hasta bir insana doktor ilaç verir, sabah akşam bu hapı yut der. Ama bakar ki daha acil, akut bir durum var, ilacı damardan enjekte eder. İşte ney musikiye dair ne varsa damardan enjekte eder. Bu hem bizler için hem dünya için böyle. Peki, ney sadece bizde çalınmıyor ki? Araplarda da var. Muhakkak onların da çok güzel icracıları var. Ama bizim Türk ney tavrı dünyayı daha çok tesirine almıştır. Bu bakımdan dünya Türk tavrıyla icra edilen neyi daha çok benimsemiştir. Böyle bir ney rüzgarıyla ve artık diğer enstrümanların da buna eşlik etmesiyle –çünkü çok değerli enstrümantist arkadaşlar var. Dikkat ediyorsanız hep enstrümanlardan bahsediyorum. Dünya müziği enstrümanlar üzerine kuruludur. Vokal (sözlü) müzikler sonra gelir. Bizde de tersi. Son zamanlarda, yani yirmi otuz yıl önce popu saymazsak sözlü müzik çok öndeydi. Tek tük, işte Tamburi Cemil Bey, dedem

Süleyman Ergüner, babam Ulvi Ergüner,ERCÜMENT BATANAY gibi abide sazende üstadlarımız vardı. Ama bu sayısal olarak çok değildi. Bir elin parmakları kadardı. Sonra çoğalmaya başladı. Şu anda çok güzel enstrümantist arkadaşlar var. Üstelik artık enstrüman müziği, sözlü müziği biraz geride bıraktı. İnsanlar enstrümanları duymak istiyor. O sazın tesirini almak istiyor. Bunun dışında bir de bizim sözlü musikimiz var. Çünkü biz sözden etkileniriz. Buna rağmen enstrümanlar artık kimliklerini ortaya koydular. Bu hem Türkiye'de hem dünyada gerçekleşti. Ve ney burada başı çekiyor. Bunu da söyleyeyim. Mesela bağlama, halkımızın çok sevdiği bir sazımızdır. Ben geçen sene buradaki Kaymak'a benzeyen İsmek'te bir araştırma yapmıştım. İsmek'e bir sene içinde 25 bin kişi enstrüman öğrenmek için kayıt oluyor. Net rakamı şu an hatırlayamasam da aşağı yukarı 7 bin kursiyerle ney birinci sırada. 4-5 bin arasında da bağlama kursiyeri kayıt oluyor. Sonra akabinde 3 binle gitar sıradaki yerini alıyor. Şimdi bakın, bu bir Türkiye tablosu. Gittiğimiz bütün şehirlerde neyzenleri gördükçe o tablonun diğer şehirlerde de oranları koruduğunu görüyorum. Türkiye'de durum bu. Mesela İtalya'ya gidiyorum. Geçen sene Bolonya'da konserim vardı. Otelden çıktım. Arkadaşlarla yemeğe gidiyoruz. Karşı kaldırımdan bir İtalyan sinyor Ergüner, sinyor Ergüner diye koşarak caddeyi geçerken neredeyse eziliyordu. Gelip bana sarıldı. Kucağında da ney vardı. Geline nokta budur.

Geçen hafta Paris'teydim. Yesevi

hazretlerinin anıldığı bir program vardı. Biliyorsunuz UNESCO, 2016 ve 2017 yılını Yesevi yılı ilan etti. Türkiye'de bu ilan edildi mi bilmiyorum. Ben Türkiye'de bununla ilgili ciddi bir etkinlik duymadım. Bunlar da eleştirme-miz ve sorgulamamız gereken konular. İnşallah Kayseri'deki konserimde sırf bunu dile getirmek için Yesevi'den bestelediğim bir eseri icra edeceğim. Yesevi yılı denildiği zaman, paneller, konferanslar, Yesevi'nin sözleri, şiirleri, şiirlerinden yapılan besteler gibi, yapılabilecek çok şey var. Ama maalesef ben duymadım. O bakımdan dünya artık bizim hem neyimize hem bizim değerlerimize çok önem vermeye başladı. Şimdi biz bunun farkında mıyız, değil miyiz? Ben yurt dışına gidip geldikçe bunu görüyorum da ama sanki burada Kültür Bakanlığı ne yapıyor? Geçen sene Mehmet Akif'in ölümünün 80. yılıydı. Bir çalışma duydunuz mu? Mehmet Akif bu millete İstiklal Marşı'nı hediye eden adamdır. Milli Mücadele abidesidir. Ben acizane sekiz on şiirini besteledim. Albüm hazırladım. Ben kendimi Don Kişot gibi hissediyorum. Bir değirmen var. Mızrağı aldım. O değirmene saldırmaya çalışıyorum. Bu bize belki mutluluk veriyor ama aynı zamanda yoruyor. Üzülüyorum. Travma yaşıyorum. Onu söyleyecektim. Paris'e gittim, Türk bir kitapçı arkadaş geldi. Dükkanına davet etti. Çocuklar sizi görsün dedi, gittim. Baktım başlarında Fransız bir arkadaş gençlere ney öğretiyor. Karşısında on on beş Türk. Bir iki tane de Fransız var. Türkler bir Fransızdan ney dersi alıyorlar. Faciayı görüyor musunuz? Allahtan o Fransız yıllar önce

gelip benden bir kaç ders alan sevdiğim biri. Paris'te bir Fransız Türklere ney dersi veriyor.

■ Allah'tan sizin tedrisattan geçmiş birine rastlamışlar.

● Neyin geldiği yer dediniz ya! Artık böyle bir durum var. Yalnızca Fransa değil, Almanya için dünyanın hemen her ülkesi için durum böyle. Mesela geçen hafta İtalya'da çok tanınan bir orkestra şefi telefon etti. Benden ney metodumu ve ney istedi. Rusya'da konseri varmış, İtalya'ya dönünce metodu ve neyi istiyorum dedi. İşte neyin geldiği nokta bu. Bu tür olayların çok fazla örneği var.

■ Gerçekten ney üzerinde büyük emeğiniz var. Verdiğiniz örneklerle bunu daha yakından görmüş olduk. Hocam bir de sözümüzün başında Mevlevihanelerden ve mevvelilikten bahsettik. Eskiden dergahlarda bir edep erkan dahilinde bunun eğitimi alınırdı. Musiki eğitimi ve ney seyr-i sülukun bir parçasıydı. Şu anda ney eğitimi kurslarla yürütülüyor. Neyin tanınması ve eğitimi açısından bu kurslar elbette önemli. Ama geçmişteki o edep, erkânın yeni nesillere aktarılması bakımından Mevlevihanelerin yokluğu bir handikap oluşturuyor mu?

● Bu güzel soru için teşekkür ediyorum. Nadirattan bir sorudur. Bugüne kadar bir iki kişi sordu. O da konu üzerinde doktora yapan arkadaşlardı. Şimdi, tabii ki Mevlevihaneler kaç asırlık bir süreç, değil mi? Öncelikle şunu belirtelim. Mevlana ben mevleviyim demedi. Bir şair Mevlana. Bir âşık. Bir Allah âşığı.

Bir peygamber âşığı. Yunus Emre gibi, Yesevi hazretleri gibi. Zaten malum Yesevi başı çeker. Mevlevilik derken zamanla Mevlana'nın oğlu ve müritleri tarafından kurulan bir tarikattan bahsediyoruz. Mevlevilik zaman içerisinde bütün Anadolu'da yayılmıştır. Hatta Anadolu'yu aşmıştır. 19. ve 20. yüzyıla kadar bir haritayı düşünebiliyor musunuz? Osmanlı haritasını düşünün. Kuzeyde Kırım, güneyde Kahire. Batıda Macaristan, doğuda Tahrân. Aşağıda Cezayir, Fas, Tunus. Buraların hepsinde Mevlevihaneler var Prof. Dr. Süheyl Ünver'in tespit ettiği 101 tane Mevlevihane var. Batı'da, Macaristan'da, mesela Peç şehri var. Biliyorsunuz Osmanlı tarihini anlatan ünlü Peçevi Tarihi var. Bu zat Peç şehrindeki Mevlevihanenin şeyhidir. Hala orası cami olarak kullanılıyor. Peçevi Camii. Orası bizim en uçtaki kalemiz. Mevlevilik anlamında bakarsanız. Kahire Mevlevihanesi de öyle. Mesela dört sene önce konsere gittiğimde Kahire Mevlevihanesini ziyaret ettim. İtalyanlar restore ediyordu. İki milyon euro lazımmış sanırım restorasyon için. Bize yazı yazmışlar. Bizden haber çıkmayınca, İtalyanlar demişler ki biz restore ederiz. Mevlevihanenin restorasyonunu yapan mimar orada yatıp kalkıyordu. Yaşlı bir amcaydı. Gittim elini öptüm adamın. Allah'tan Mevleviliği bildiği için elini öpmeme şaşırmadım. Dedim ki, eyvallah. Allah razı olsun. Adam orada yatıp kalkıyor. Hizmeti var. Bir İtalyan profesör. İtalyadan gelen parayla Mevlevihaneyi restore etti. Yani mevlevilik aslında bir akademi. Mevlevihane diye bakmayaca-

ğız. Orada her şey öğretiliyor. Yani bugün imam hatip okulu gibi din eğitiminin verildiğini düşünürsek, bunun yanında bir de konservatuvar ekleyin. Bir okul düşünün, hem dinî bilgiler öğretiyor, hem musiki, hem güzel sanatlar öğretiyor. Edebiyat ve yabancı dil eğitimi veriyor. Bir akademi yani. Külliye. Küll dediğimiz bu işte. Bu Mevlevihaneler bizim kültür kalelerimiz. Sanat, kültür, din, iman kalelerimizdir. Malum maalesef kanunla hepsi gitti. Oradaki kitaplar, arşivler, üstadlar kapı dışarı edildiler. Bu büyük bir felakettir. Bir milletin başına gelebilecek en büyük felaketlerden biridir Mevlevihanelerin kapatılması. Tekke ve tarikat kanunu çerçevesindeki zaviyeleri kast etmiyorum. Mevlevihaneleri söylüyorum. Atatürk'ün bile buna müdahalesi var. Mesela gidiyor Konya Mevlevihanesine, bu kapı kapatılmayacak diyor. Sözü var. Askerî tarih kitaplarında bu yazar. Orada bir ihmal var. O dönemin insanları, sevgili paşamız, sevgili gazi, büyüğümüz, önderimiz ne diyorsan de. Himmet edin de şu Mevlevihaneleri açalım, oradaki kültür varlıklarını koruyalım ve bu arada sadece kültürel anlamda devam etsin, tasavvufi anlamda devam etsin diyemediler. Diyemedikleri için çok büyük bir kopuş oldu. Mevlevihaneler budur. Bir akademidir. Şimdi öyle ki, mesela bir de hep araştırırlar. İstanbul'da Mevlevihane var. Galata Mevlevihanesi oranın şeyhi Hüseyin Fahreddin dede. Merak etmiş. Piyanoyu getirtmiş Mevlevihaneye. Ayınları piyanoyla yapmaya kalkmış. Deneme yapmış adam. Sonra gerek olmadığına karar vermiş. Ama

o piyano bir sene kadar orada çalınmış. Doğru veya yanlış. Ama yeniliğe açık bir düşünce ekolünden bahsediyorum. Mevleviler dünyada neler var diye bakıyor. Bu güne geldiğinde mevlevilikteki işler tamamen bir şovdur. Konya'da yapılan törenlerden bahsediyorum. Sadece bir gösteridir. İşin özüne inmeyen, dön de bu iş böyledir gösterelim diyen, eteklerinin güzel kumaşlardan yapılıp ona göre daha iyi havalansın diyen bir mevlevilikten bahsediyoruz. Bu da ayrı bir konu. Mevlevilik üzerinde de çok söylenecek söz var. Tabii burada o törenlere eşlik eden bir musiki var. Biz buna Mevlevi musikisi diyoruz. Orada da icra yanlışlarıyla gelen bir durum var. Yani orada da bir erozyon görüyoruz. Ben yıllardır, çocukluğumdan beri Konya törenlerine katılan, İstanbul'da 80'li yıllardan beri ihtilale rağmen Mevlevihanede Mevlevi ayini yapan bir kardeşiniz olarak bunları söylüyorum. İhtilal döneminde her an tutuklanmayı bekliyorduk.

■ **O kadar güzel bir sohbet geliyor ki, benim soracağım sorulara da**

peşin paslar geliyor. Paslaşmaya devam edelim. Mesela Galata Mevlevihanesinden bahsettiniz. Üstadım, Kayseri mevlevilik açısından, tarihi açısından önemli bir şehir biliyorsunuz. Galata Mevlevihanesinin en son postnişinlerinden biri de bizim Ahmet Remzi Dedemiz.

● Kendisi burada medfundur evet. İnşallah onu da ziyaret edelim. Ahmet Remzi Dede gerçekten önemli bir mevlevidir. Ondan el almak, ondan seyri süluk yapmak çok mühimdir.

■ **Üstadım işte böyle bir şehirde yaşıyoruz. Fakat biraz önce bahsettiğiniz, geleneğin kesintiye uğradığı dönemde, Konya'da İstanbul'da erozyona uğrasa da bu gelenek bir şekilde devam etmiş.**

● Çarşı yapılmış ya. Mesela geçen bir ay önce Urfa'daydım. Urfa'da sayın valiyle görüştük. Çarşı dükkan yapılmış. Külliye çarşı olmuş, Mevlevihane de cami olmuş. Mevlevihanenin hemen yanında cami var. Hasılı Mevlevi dergahları ya yıkılıp yerlerine han yapılmış, ya da cami. Mesela Kilis'te Mevlevihanenin yanında

Mimar Sinan döneminden kalan zannedersem Halit Paşa Camii var. Öğlen namazını eda ettik. Camiyi dolduracak cemaat yok. Buna rağmen hemen yanıbaşındaki Mevlevihaneyi de camiye dönüştürmüşler. Muhteşem bir cami halbuki oradaki cami. Böyle yan yana iki camiye ne gerek var. Bırakın Mevlevihane de bir başka kültür mirası olarak kalsın.

Adeta bir yıkıma uğramışız. Tarihi mekanlarımızı, mimarileriyle ve temsil ettikleri kültürle birlikte kaybetmişiz. Kayseri adına konuşacak olursak, mekanları kaybedişimizin yanı sıra kültürel anlamda da kaybımız var. Yani mekan olmasa da biz bu kültürü evlerimizde bağlarımızda sürdürülim diyen çıkmamış. Bunu özellikle musiki anlamında söylüyorum. En azından musiki yaşatılabilirdi sanki. Müziğin yanı sıra edebiyatı da kaybetmişiz.

● Gelenek açısından büyük şehirler büyük bir yok etme makinesi. Hani böyle kağıt, evrak imha eden makineler var ya işte öyle. Mesela İstanbul. Gerçi kültür merkezleri çok. Konserler veriliyor. Bunları iş edinenler olduğu için bir çok iş yapılıyor. Ama esas olan kültürü destekleyen, kültürü yoğuran mahfeller vardır. Nedir bunlar? İşte sohbetler, halk arasında bir araya gelmeler. Onlar daha önemli. Onlar dediğim gibi direk etki eden hadiseler. Şimdi konsere gidemiyorsun. Kendi konserime bile bazen geç kaldığım oluyor. Düşünün böyle bir konseri halk nasıl takip etsin. Ben dinleyicilerime siz birer kahramansınız diyorum.

Biz hep deriz. Şehirler halk müziğini de bozmuştur. Şehir

müziği, şehir yapılanması aslında müziklere zarardır. Çünkü kopuşlara neden oluyor. Fakat ben Kayseri'de, tabii sizin şehriniz, ben uzaktan gördüğüm yönüyle söyleyeyim. Kayseri'de özlediğim, İstanbul'da daha önce var olan o yapılanmayı gördüm. Belediye Konservatuarı çok güzel çalışma yapıyor. Mesela geçen gece saat 10'da geldik, konservatuarı ziyaret ettik. Meşk ediyorlardı. Dün Kıvılcım Sanat Merkezini ziyaret ettik. Kardeşlerimizi tebrik ettim. Adam ticarethane yapmış, kitap kırtasiye satıyor ama, ney dersi var, bağlama dersi var. Mekan bölüm bölüm ayrılmış. Onlar da bir nevi Don Kişot. Kahraman ilan etmek lazım. Bunları desteklememiz gerekiyor. Maalesef şehirler, Anadolu'yu kastetmiyorum, İstanbul, Ankara gibi büyük şehirler o büyük geleneği yok etmeye, o şehir yapılanmasının içinde mecbur kalıyor. Veya bir köydeki müzik, en doğal haldeki müzik şehre geldiğinde karakter değiştiriyor. Başka bir şeye dönüşüyor. Popülizme doğru giden bir şehir müziği ortaya çıkıyor. İşte bu deformasyonların olmaması için resmi kuruluşlar veya bizler gibi müzisyen arkadaşlarla birlikte mücadele ediyoruz. Ama şehirde bu işi yapmak çok zor. Bakın Anadolu, mesela Kayseri, mesela Elazığ oldukça önemli mücadele sergiliyorlar. Antep keza. Ama bunların içerisinde samimi olarak söylüyorum, eğlenceyi daha geri plana atarak müziğimizi korumaya çalışan şehir Kayseri. Bu altını çizdiğim ve İstanbul'da her yerde konuştuğum bir konu. Müzik eğlencedir ama aynı zamanda değildir. Müzik bir kültürdür. Müziğe

kültür bazında bakan bir şehir görüyorum ben burada. Ama eksiktir, bazı sorunlar vardır, onlar ayrı. Onları siz biliyorsunuz. Benim bir İstanbullu olarak gelmeyi çok istediğim bir şehir olarak gördüğüm Kayseri'deki manzara bana iyi geliyor.

■ **Bizim genç arkadaşlarımız var. Ben bu konuşmalarımızı onlara ayrıca nakledeceğim. Bu söyleşi vesilesiyle sizinle bir anıya sahip olduğumu düşünüyorum. Biraz önce meşk dediniz. Bu soruyu sorarken, biraz daha açmanızı istediğim konu şu; Siz dedenizin salı meşklerini halen devam ettiriyorsunuz. Anladığımız kadarıyla meşk, geleneği yaşatmak adına önemli bir kavram. Resmi kurumlar, sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla biz bu geleneği yaşatmaya çalışıyoruz da, daha kalıcı, bugünden yarına, yarından daha öteye geçebilecek bir gelenek oluşturmak için şehrin üzerine düşen vazifeler nelerdir?**

● Konuya şehir ve müzik diye baktığımızda meşk sistemi adeta binayı tutan harç aslında. Meşk, bir üstad ve ona bağlanmadır. Üstadın bütün kültürel ve sanatsal özelliklerini görme ve hazmetmedir. Hatta üstadı taklittir. Zaten sanat aslında bir yerde taklittir. Kişi o taklidi yapa yapa bakar ki, bu sefer kendinde bir karakter oluşmuş. Ben öğrencilerime hep şunu söylerim. Beni taklit ediyorsunuz ama bir yere kadar. Ondan sonra kendiniz olmaya bakın. Sen ney üflerken benim gibi çalarsan, derler ki, Süleyman'a benziyor. Ama pek de benzemiyor. O zaman kötü bir taklit olursunuz. Bir yere kadar taklit

et, ama sonra kendin ol. Şimdi meşkteki şey, şehirle bağlantısı meşkin, işte o kişileri bir araya getiren bir üstad olacak tabii ki. Kardeşlerimiz onun dediklerini, tavrını, kültürünü, bilgilerini, ifadelerini alacak ve o şehirdeki insanların bir umudu olacak. Yani şunu düşünebiliyor musunuz? Bir sanatçı gelecek buraya yerleşecek. Bunların yapılması lazım. Mesela ben buraya sadece konser için gelmemeliyim. Bir hafta buraya yerleşmeliyim. Ben veya başka bir arkadaş. Gelip burada atölyeler yapmalıyız. Mesela tarikatla nasıl bir şeyhe bağlanırsınız sonra o birilerine el verir. O el alanlar sonra o zinciri devam ettirirler. Bizim musikimizde böyle bir zinciri kurmamız lazım. Yoksa biz işte İstanbul'da Süleyman, Ahmet, Mehmet gelip işimizi yapıp gitmek anlamında olunca sadece doktora gidip reçete almaya benzer. Devamlılığı sağlayacak üstadları bulmak lazım. Şehirde varsa onların desteklenmesi gerekir. Ki muhakkak vardır. Yoksa şehir dışında üstadları çağırarak, seminerler, atölyeler, yaz okulları gibi etkinlikler yapılabilir.

Dikkat edilirse, meşk sözel bir eğitim yöntemi. Fakat günümüzdeki hayat şartları her zaman karşılıklı meşkin gerçekleşmesine mani oluyor. Ben her yere yetişemiyorum. Günümüzde ney eğitiminin metodla da olacağına inandığım için bir ney metodu hazırladım. İlk kez 1986'da yayınladım. Benden önceki üstadların hazırladığı metodlar da var. Mesela Neyzen Emin Efendi 1930'lu yıllarda bir metod hazırlamış. Dedem, ney öğrenicileri için üç dört sayfa bir not

hazırlamış. Bırakın bunların hepsini 1452'de Yusuf Bin Nizamettin diye bir üstad var. Milli Kütüphanede yazma eseri var. Kitabü'l Edvar. Ne diyor biliyor musunuz? “Ney öğrenmek istiyorsan ve bir üstad da bulamıyorsan, bu dediklerimi tekrar et. Yeterli olur, sana hoca odur.” diyerek tarif ediyor. Ben de bu tür çalışmaları, öğretmek için çırpınışları görünce ney metodu hazırlamaya karar verdim. Demek ki o zaman da günümüzdeki problemlere benzer sorunlar varmış.

Yani artık günümüzde meşki, sözel, işitsel, yazılı kaynakları, elimizdeki teknolojik imkanları kullanarak da yapıyoruz. Yani ben İstanbul'dan bir şey yapmalıyım, buradaki arkadaşım, kitapla veya CD ile ney öğrenimini geliştirmeli. Atölye çalışmaları da buna eklenirse işin kaymaklı kadayıf olur. O zaman şehir anlamını bulur. Çünkü o şehirde, gelen üstadların verdiği heyecan bir tohum gibi zamanla filizlenir.

■ **Enstrümanıya doğru bir iletişimi olan bir ney öğrencisi, müzik üzerinden Ahmet Remzi Dede'ye, O'nun üzerinden mevlevîliğe, mevlevîlik üzerinden tarihi bir silsile ile kültürüne ulaşır diyebilir miyiz?**

● Bu şekilde olursa, bir anda talebenin manevi hayatına yön vermiş olursunuz. Türk insanı için bu çok kolay belki de. Ama benim biraz evvel bahsettiğim Fransız, Müslüman oldu. Ney kapısından girdi içeri, şu anda beş vakit namazını kılan bir Müslümandan bahsediyorum. Adrian ve benzerleri için neyin açtığı

bir yoldur bu. Adrian önce ney üfledi, sesi hoşuna gitti. Sonra ilahilere baktı, Türkçe öğrendi. Ayinlere girdi.

■ **Belki de bu kamışın üzerinde neden yedi tane delik var diye sormuştur.**

● Fazla kutsallaştırmak istemem. Her saz eklemek teknesidir. Güzel çalınmazsa hiçbirinin özelliği de yoktur. Ama bu mübarek sazdan, yedi delikten dünyanın bütün müzikleri çıkıyor. Geçen sırf bunu göstermek için senfoni orkestrasıyla birlikte konser verdim. Berlin Flarmoniyle çaldım. Almanlar bile şok geçirdi. Hep zannediyorlar ki, neyle ancak ilahi müziği yapılır. Adamların müziğini çaldım. Hem Bach, Debussy gibi yabancı müzisyenlerin bestelerini hem bizim eserlerimizi çaldım. Bununla Aşık Veysel de çalınır, Harput türküleri de çalınır. Kerkük türküleri, Hint müzikleri ve dünyanın tüm müzikleri çalınır. Ben araştırmalarımnda şunu bulamadım. Bu ölçüler nerden geldi? Kim bu ölçüleri tespit etti? Sanat konusunda, yaptığım şeylerle kendimi ortaya koyarım. Ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim, dünyada ney üzerine benim yaptığım kadar araştırma yapan herhalde yoktur. Bu konuda mütevazî olmam. Çünkü yıllarımı verdim. Ney için yaptığım araştırmalara hayatım gitti. Halen çalışıyorum. Bulamadığım tek şey. Perdeler nerden geldi? 50 cm.'lik neyle, 90 cm.'lik ney arasındaki o değişmeyen standart birim ölçülerini kim buldu? Milimetrik sapmalarda yanlış sesler çıkar. Bu hangi şahıs

ki, şu perde buradan açılacak dedi. Bunun cevabını bulamadım. Bu bir sır. Büyük bir sır bu. Sır derken, kendini sırlayan bir insandan bahsetmiyorum. Bu kainatın sırlarından bir sır. Bana öyle geliyor. Yoksa hakikaten şu dünyanın, güneşin ayın milimetrik hesaplarla döndüğü bir kainatta yaşamıyor muyuz? Bunun arkasında bir sır yok mu? Biz buna Sırrullah diyoruz. Allah-u Zülcelal yarattı. Bunun daha ötesini düşünmeyiz. Bize gelen şeylere iman ederiz. Bu konuyu o mertebeye çıkarmasak da hayretimizi gizleyemiyoruz.

■ **Son olarak, Talat Sait Halman'ın Kültür Bakanlığında çalıştığı yıllarda, babanızın bir konseri söz konusu olmuş. Türkiye'nin o yıllardaki tahakküm halindeki otoritelerinin itirazları olmuş. Yanlış hatırlamıyorsam bu olay Talat Sait Halman'ın da görevini bırakıp yurt dışına gitmesine sebep olmuş.**

● Bu olaydan sonra Babam altı ay kendisine gelememi. Sürekli kendini sorguladı. Bugün Tasavvuf müziği diye bir şeyden bahsediyorsak bu konuda babamın büyük emeği ve fedakarlıkları vardır. TRT'de 68 yılında yaptığı programlarla tarihe geçmiştir. İftar vakitlerinden önce, ramazan ilahileri gibi anonslarla sunulan programlar yaptı. Bu kadar masum ve samimi duygularla yapılan, eninde sonunda Yunus Emre'nin ilahilerini çalmaktan ibaret bu programlardan dolayı derhal görevine son verilip açığa alındı. Yobazlık yaftasıyla itham

ederek görevinden el çektiler. Savunma istediler. Bir gün yanına gittim. Gece saat 01 gibiydi. Çalışıyordu. Baba ne yapıyorsun dedim. “Oğlum, Allah kimseyi hem kendi musikisini hem de dinî musikisini yapıyor diye bu duruma düşürmesin.” dedi. Ben yatağıma girdiğimde o gece sabaha kadar ağlayarak uyudum. Babam o savunmayı yaptı. Sonra bir şey tutturamadılar. Tekrar görevine iade edildi. Ama o süreçte babam kanser oldu. Bir sene sonra da vefat etti. Babam o yıllarda bir davanın mücadelesini verdi.

Yıllar sonra ben TRT sınavlarına girdim ve babamın kurduğu koronun şefliğini kazandım. Yıllar önce babama hasımlık yapan adamla koridorda karşılaştım. Böyle tipler zaten daima yönetimdedir. Karşısına dikildim ve “Bir dakika beyefendi” dedim. Kendimi tanıttıktan sonra, “Beyefendi hatırlıyor musunuz, babam burada müdürken ilahi çaldığı için açığa aldınız. Adamcağuz bir sene sonra belki de bu sebepten vefat etti. Ceza verdiniz, babamın kurduğu koronun şu anda resmi şefiyim, bilginiz olsun” dedim. Mahvoldu adam, suratı masa gibi oldu. Adam hala yönetimdeydi. Yazıklar olsun dedim.

İstanbul'da Lütfi Kırdar Kültür merkezi var. Belki Türkiye'nin en önemli salonu. Lütfi Kırdar eski validir. Ne zamanın valisidir biliyor musunuz? Neyzen Tevfik üstadımızın döneminin valisidir. Vali olur olmaz ilk yaptığı işi, attığı ilk imza Neyzen Tevfik'in belediyeden aldığı maaşı kesmektir. Neyzen Tevfik ona bir dörtlük yazmıştır. Düşünün böyle bir adamın adına kültür merkezi yapılmış. Ben olsam oranın adını derhal Neyzen Tevfik Kültür Merkezi olarak değiştirirdim. İşte bizim ülkemiz böyle garabetlerle doludur. Kültür sanata ve sanatçıya bakışı böyle olan bir adamın adına kültür merkezi açılıyor. Bunu anlamak mümkün değil.

■ **Sohbet gayet güzel ama gençlere tavsiyeleriniz, Kayseri için söyleyecekleriniz varsa onları da alarak sohbetimizi sonlandıralım isterseniz.**

● Kayseri'den hem ümitliyim hem de çok sevinçliyim. Çünkü hakikaten kültür ve sanatımıza gösterdiği ilgiyle, yaptığı çalışmalarla Türki-

ye'de ayrı bir yerde görüyorum. Bunun dışında bir teşekkür iletmek istiyorum. Belediyenin, eski Kayseri mahallesindeki konservatuvar binası var. Orada bazı sınıflara isimler verilmiş. Bir tanesi Neşet Ertaş, bir tanesi Aşık Veysel bir tanesi de Süleyman Ergüner sınıfı. Sınıflardan birine de benim adımları vermişler. Bunu görünce çok mutlu oldum. O ustalarla birlikte bana da bu şekilde iltifat edilmesi beni duygulandırdı. Bu gibi davranışlar beni daha çok Kayseri'ye bağladı diyebilirim. Biz artık Kayseri ile bir aileyiz. Kayseri'nin kültür sanatta da artık bir marka olarak anılması lazım. Zaten Kayserililer de artık bunun farkında ve bilincinde. Konservatuvarda bir sınıfa adımları verilmesi dolaısıyla başkan Mustafa Çelik Bey'e teşekkürlerimi iletiyorum. Kayserili hemşehrilerimize ve müzisyenlere ve müzik severlere selam ediyorum. ■

Yazıdaki Estetik
ve Tevazu

Hüsn-ü Hat ve Kaligrafi

Alper Asım

Yazı hafızadır... Yazı olmasa insanın ve tarihin hafızası olur muydu? Tarih biraz da hafıza değil midir zaten... İnsan niçin yazar? İnsan kalmak için yazar... Belki de ölümü idrak eden insan, bu dünyaya bir iz ve işaret bırakmak çabasında olduğu için yazar. İnsan ekseninde yazan, yazı ile bu dünyadaki varlığına ve hayatına devam ediyor. İster hüsn-ü hat olsun ister çivi yazısı veya hiyeroglif fark etmiyor. Yazı, yazanı yaşatmaya, sonsuzlaştırmaya devam ediyor. Çünkü yazı irtibattır, bağdır, temastır, iletişimdir. Sessizliğin sesidir yazı. Sukunetin çığlığı. Sonsuzluğun heceleri... İnsanın metafizik yanı... Ruhunun

mücessem hali... Hislerinin dili... Gönlünün surete olan aksi... Öyleyse insanın en insan yanı da denilebilir. Çünkü ilk Peygamberden beri insanın dünyadaki anlamı ve kalıcılığı söz ve yazı iledir. İnsana isimleri öğreten Allah, insanla sözle iletişim kurar ve insan da bu sözü kalemle kelam haline getirir. Bu kelam (vahiy) insanın bu dünyada yolu, çizgisi ve hattı olur. Sözün yoludur yazı... Sözün hakikate giden çizgisi... Bu anlamda yoldan çıkmak bir anlamda kelimadan çıkmak, sözden çıkmak, kaleminden ve çizgiden çıkmak anlamına gelir.

Düz yazı sadece varlığı yansıtıyor ancak hiye-

■ Yazı inceliktir, rikkattir, tevazu ve nezakettir... Yazı aynı zamanda yalnızlığı da temsil eder. Diğer deyişle yalnız olanın yalnızlığını kalemle paylaşmasının sonucu ve hâsılasıdır. Hat/Kaligrafideki eğiklik tevazudur. Burada harf insanlaşır, elde, nefeste ve çizgide can bulur...

■ **Her türlü insani kıymetin temeli olan el, kaligrafinin babasıdır, göz de onun ayrılmaz parçasıdır. Genelde ufak bir satıh üzerine ufak vasıtalarla, ve genellikle çizgilerle sonsuz şekiller çıkarabilmek, ve sonsuz fikirleri ifade etmek elin gayet mürekkep ve sonsuz işlekliliğiyle kabil olmaktadır.**

rogli, hat veya kaligrafi varlığın öte-sinde voruluşsal bir anlama yol alıyor. Sadece varlık değil varolmanın niteliği öne çıkıyor. Yazıdaki estetik, varoluş veya varolma biçiminin güzelliği ve sonsuzluğu ile doğru orantılıdır çünkü. Böyle olduğu için de her an ve sürekli bir yenileme, tazeleme söz konusudur güzellik adına. Yazı suretin en güzel hali belki de. Vahyin/ezeli kelimanın en yalın sureti... Sureti anlamak için yazıyı anlamak gerekiyor...

Yazı insani yanı ile her bakımdan

▲ Muhakkak

zaten güzeldir. Ancak Hat ve Kaligrafi vasıtası ile güzel daha da soyutlanarak metafizik anlamda derinleşir. Harflerin yan yana gelişindeki sıradanlık kiminde kavuşma, kiminde kuşatma, kiminde bütünleme/bütünleşme makamına gelir. Böylece harfler, heceler, kelimeler bir çokluk, bir âlem olur. Sanki cümle onları içine alan bir âlemdir. Sanki bir paragraf evdir. Bir sayfa cadde veya sokak, bir kitap şehir haline gelir. Yazı bu yanıyla suret bakımından alemin de temsil eder.

Yazı incelik, rikkattir, tevazu ve nezakettir... Yazı aynı zamanda yalnızlığı da temsil eder. Diğer deyişle yalnız olanın yalnızlığını kalemle paylaşmasının sonucu ve hâsılasıdır. Hat/Kaligrafideki eğiklik tevazudur. Burada harf insanlaşır, elde, nefeste ve çizgide can bulur...

Atalay Dönüm'ün de belirttiği gibi Kaligrafi/Hüsn-ü Hat bir el maharetidir. Her türlü insani kıymetin temeli olan el, kaligrafinin babasıdır, göz de onun ayrılmaz parçasıdır. Genelde ufak bir satıh üzerine ufak vasıtalarla, ve genellikle çizgilerle sonsuz şekiller çıkarabilmek, ve sonsuz fikirleri ifade etmek elin gayet mürekkep ve sonsuz işlekliliğiyle kabil olmaktadır. Bu esnada çok ince el ve kol adaleleri işlemekte gözün rehberliği altında güzel şekilleri vermek için gayret sarf etmektedir. Bu gayret büyük bir iradeyi, bir çok ince ve kalın adale gruplarına hâkimiyeti ifade eder. Bazen üç dört milimetre alan içinde gayet güzel bir şekil verebilecek olan kalem ucuna hâkim olabilmek için lazım gelen irade, tonlarla ağırlığı kaldırmak için sarf edilen iradeyle aynıdır. Kaligrafinin kıymeti burada

▲ Celî Tevkî

▲ Kûfi

▲ Tâlik

ortaya çıkar. Kaligrafi bu iradenin bir ürünüdür. Aynı zamanda beyin, göz, sinirler, kalp ve kol değil bütün vücut kaslarına hâkim olmak lazım gelir. En ufak bir heyecan, yerinde alınmayan bir nefes, milimetrenin onda biri bir el titremesi dünyanın en güzel kaligrafisini çirkinleştirebilir. Bu nedenle kaligrafi yazmak sadece bir el hâkimiyeti ve el

terbiyesiyle elde edilebilecek bir netice değildir. Kaligrafi bütün kasların bütün vücudun terbiyesini ve onlarla hâkimiyeti beraber kılar.

Bu bakımdan böylesi bir yazı yazmak, hakkıyla bir benliğe, nefse hâkimiyet meselesidir. Kaligrafi/hat hiçbir sanatın veremediği bir zevk, güzellik, ahenk ve nizam terbiyesi idmanına en kolay

şekilde imkân vermektedir. Her kelime, her satır, her cümle veya fikir yeni bir şekil içinde doğmak imkânına sahiptir.

Yazı yoldur ve insan yolda anlamını bulur. Bu bakımdan da yazı insanın ruhu ve anlamıdır. İnsan yolculuğu yazarak daha iyi idrak eder. Gelip geçici ile kalıcı olan arasındaki ince çizgidir yazı. Ezel ile ebed arasındaki hat...

■ Sessizliğin sesidir yazı. Sukunetin çılgılığı. Sonsuzluğun heceleri... İnsanın metafizik yanı... Ruhunun mücessem hali... Hislerinin dili... Gönlünün surete olan aksi...

▲ Divânî

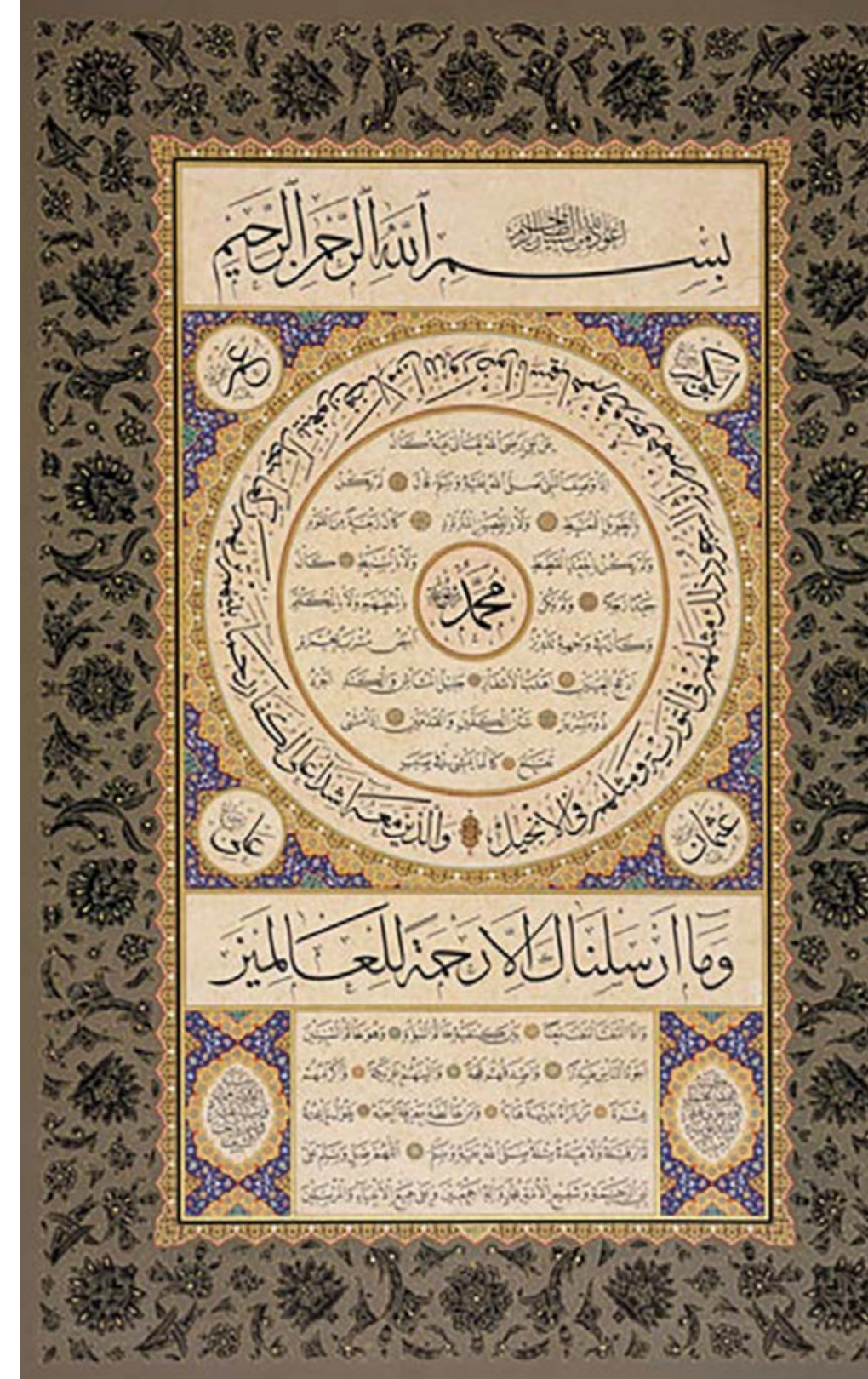
Kader çizgisi ile yazı/yazgı arasında o gizemli ve bilinmez çizgiyi bilse ne yapardı insan. Hayat belki de bu yolu, bu yazgıyı, bu çizgiyi öğrenme yeri ve çabası değil mi? Anlaşmalarımızın, ahidlerimizin yazı ile sabitlenmesi tesadüf müdür? Yazı bu anlamıyla da sabitliktir, sabitlenmektir. Bir duruşu gösterir. Bir tavır ve duruş sembolüdür.

Kayseri'de Hunat Medresesi'nde üç güzel adam... Mustafa Demir, Osman Durmuş, Yusuf Şükrü Şafak... Bu mananın mücessem halleri... Hem Kayseri'ye, hem de ait oldukları insanlara bu geleneği keyfle, muhabbetle, sevgiyle öğreten insanlar... Ellerinde divitleri,

■ En ufak bir heyecan, yerinde alınmayan bir nefes, milimetrenin onda biri bir el titremesi dünyanın en güzel kaligrafisini çirkinleştirebilir. Bu nedenle kaligrafi yazmak sadece bir el hâkimiyeti ve el terbiyesiyle elde edilebilecek bir netice değildir.

kalemleri, önlerinde gönüllerinden ve kalplerinden akan mürekkepleri, sonsuzluğun anlamını, taş duvarların sessizliğinde öğrencilerine aktarıyorlar. Bir geleneği diri tutarak tarihe iz bırakıyorlar... Yolda olmanın ve çizgide anlam bulmanın murakabe ve muhasebesini geleceğe taşıyorlar... ■

Bir Türk Sinemasından Söz Etmek Mümkün mü?

İsmail Doğu

Türk sinemasından söz etmek Türkiye'den dolayısıyla Türk müziğinden, Türk edebiyatından; hat, minyatür, tezhib, ebru gibi Türk-İslam sanat geleneğinden, mimarisinden, düşüncesinden hatta siyasetinden ve gündelik hayatından söz etmek demektir. Bu sadece

Türk sineması için geçerli değildir elbet; hangi ülke olursa olsun geçerli olan amillerdir bunlar.

Bugün adına Türk sineması diyebileceğimiz bir anlayış ve yapıt olmadığı halde, Türk sinemasında özgün film dili kurma arayışları hem teorik hem de pratik çaba ve çalışmalar her zaman

olmuştur. İlk dönemlerde Metin Erksan'la Halit Refiğ, sonraları Yücel Çakmaklı ve Lütfi Ömer Akad, şimdilerde Semih Kaplanoğlu ve Derviş Zaim gibi yönetmenleri bu kategoriden sayabiliriz. Her dönemde bu tür arayış ve çabalarla buna bağlı geliştirilen ürünlerin olmasına rağmen halen bir Türk sinemasından

bahsedememek elbette çelişik gelebilir. Ama aslında bu bir çelişik değil ironidir. Çünkü tüm bu çabalara rağmen özgün bir film dilinin oluşamaması, kayda değer yönetmenlerin ve filmlerin süreklilik arz etmemesinden kaynaklanmaktadır. Sanat akımları kolay kolay oluşmaz. Oluştığında da başka yönleriyle evrile-

rek ve çeşitlenerek süregider. Özellikle de hem çağdaş hem çok teknik bir dal olan sinemanın, Türkiye'de henüz bir akım oluşturmaması, bu az yapıtlardan kaynaklanmaktadır ki, bunların kendi içinde bütünlüğü olmadığı gibi, aralarında hayli zaman farkları da bulunmaktadır. Oysa başka ülkelerin sinemasında gelişen akımlar kısa da olsa bir dönem içinde birçok ürün vermişlerdir ve bir gün o akım sona erse de, başka açıdan bakıldığında, farklı bir akımla yeniden tezahür ettiği görülecektir. Zaten akımların oluşum

amacı da, selef halef ilişkisiyle bir öncekinin yapıtını sürekli taklid ederek kendi ölümünü gerçekleştirmekten ziyade, eksikliklerini ve yetersizliklerini keşfedip değiştirerek yeniden güncellemektir. Bir akımın başka akıma muhalefeti ya da bir akımın sona erip başka bir akımın ortaya çıkması, aslında varolanların yetersizleşmesi ve yeni doğumların gerekliliğine işaret eder. İşte tüm bunların yoksunluğu, Türk sinemasındaki arayışları bir akım haline getirmekten uzak kalmıştır. Bunun yerine her daim, kurucu değil adeta yıkıcı/bozucu bir fonksiyon üstlenen yapımcı ve yönet-

menler arzı endam etmiştir. Bunun böyle olmasının temel sebebi, Türkiye'nin batılı değerler perspektifinden hareket etmesine yönelik bir yolculuğa girişmesindendir. Öyle ki bu durumu sadece sinemada değil, onun kaynağı olan ve onu besleyen sanat ve edebiyatın diğer dallarında da görebilmekteyiz. Türkiye'de köklü bir müzik ve şiir geleneği olmasına rağmen, günümüzde şiirin ve musikinin ölümünü ilan edercesine kendi geleneğinden kopması ve batılı arayışlarda bulunması, Türki sinemasının olmayışı gibi, olan Türk müziği ve Türk şiiri de artık sizlere ömür bir hal almıştır. Zaten bir ülkede sinema güçlüyse özellikle de müzik ve şiir geleneği halen çok güçlü demektir. Tersinden bir söyleyişle müzik ve şiir geleneği güçlü olanlar, sinemada başarılı filmlere imza atabilmektedirler.

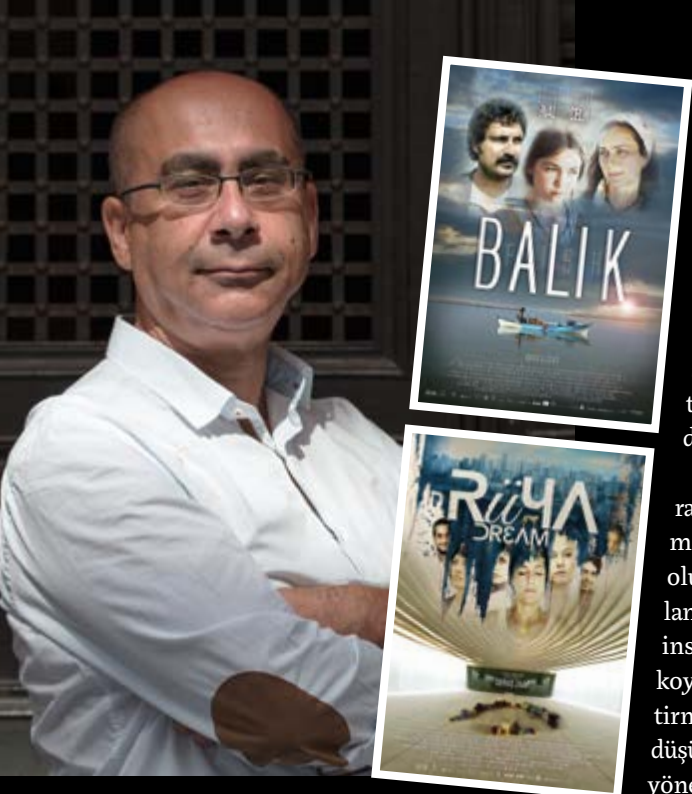
Kendini en iyi bir biçimde klasik Hollywood sinemasının konvansiyonlarında gösteren filmler, gerçeğin sorgulanmasını değil ortaya çıkarılması anlayışını huzura kabul ettirir. Amacın basitçe dünyayı nasılsa öyle göstermek olduğu bu yaklaşım biçiminde yönetmenin amacı tasavvur ve tahayyül et/tir/mek değildir. Bunun yerine insanları, nesneleri, mekân ve olayları mümkün olduğunca kamera önüne getirmek ve seyircinin görmesini sağlamaktır. İşte bugüne kadar farklı arayış ve yapıtlar sergilenmiş olsa da, başat bir şekilde adına Türk Sineması

denilen gösteri dünyası, bu yaklaşımın bir sonucu olarak doğmuş ve devam edegelmiştir. Kimi zaman buna farklı ve karşıt bir biçimde yapılan, bizim yukarda bahsettiğimizden başka filmler de olmuştur elbette. Ancak niyetler halis olsa bile, Avrupa Sanat Sinemasından ayrılmış kopyalamalardan öteye geçmemiştir, bu tür örnekler. Bundan

kasıt, Avrupa Sanat Sinemasının, özellikle de İtalyan Yeni-Gerçekçiliğin, önemli bir akım olmadığından değildir. Elbette ki Avrupa sanat Sineması, klasik Hollywood konvansiyonlarına karşı gerçeğin sorgulanmasını ilke edinmiş ve bu sayede önemli kazanımlar elde etmiştir. Lakin bir ülkenin özgün film dili oluşturmaması, kendi geleneğine yaslanmasıyla mümkündür. Avrupa Sanat Sineması ve özelinde olan İtalyan Yeni-Gerçekçilik, sonuçta sinemasal öğeyi kendi toplumu ve kültürü ekseninde bina etmiştir. Dolayısıyla ne kadar güzel ve anlamlı olursa olsun, sonuçta bize ait değildir. Türk sineması demek, nasıl ki klasik Hollywood sineması demek değilse, aynı şekilde İtalyan Yeni-Gerçekçiliğini ya da Fransız Yeni-Dalgasını taklit etmek demek değildir. Hatta sanki

ifadelerden sadece batılı olanı taklid etmeye karşı olunuyormuş imajını tamamen bertaraf etmek için herhangi bir İslam ülkesinden, örneğin çok bilinen ve sevilen İran sinemasını kopye etmek de aynı şekilde sorunlu olduğunu söyleyebiliriz. Elbette ki müslüman bir zihin, gerçeğin aynen çıplak bir biçimde gösterilmesi ve dayatılması tarzında tezahür eden bir sinemaya mesafeli olmalıdır. Bu dikkat edilecek ilk konudur. Ancak ikinci ve önemli bir adım daha vardır ki, bu sorgulayıcı gerçeklik algısını, kendi kültürü üzerinden gerçekleştirecek bir film dili yakalaması gerekliliğidir. Ters durum, sinema tarihinde önemli kılsa ve kalsa da, orada bir Türk sinemasından sözedilmesini sağlamaz ve toplum nezdinde de asla kabul görmez. Bu sakat yaklaşımın en tipik örneği geçmişte Yılmaz Güney sineması iken, daha yakınlardan örneğimiz ise Tunç Başaran'la başlayıp Reha Erdem, Zeki Demirkubuz, Ali Özgentürk'le oluşan "yeni Türk sineması"dır. Bu sinema yaklaşımının adı, literatürde her ne kadar "yeni de olsa aslında Avrupa Sinemasından kopyadır ve her ne kadar önekinde "Türk" ibaresi bulunsa da, Türklerle ve Türklükle hiç

alakası yoktur. Gerçekliğe yaklaşım biçimi istenilen düzeyde olsa dahi, adı geçen yönetmenlerin bunu aksettiriş biçimleri, amacı araçsallaştıran bir düzeye indirgemeye sebep olmuşlardır. Zira kendi tarihine ve toplumuna içerden değil dışarıdan bakmışlardır.

Bütün bu ifadelerden sonra rahatlıkla, "Türk Sineması"nın makus talihinin, bir film dili oluşturamamasından kaynaklandığı ileri sürülebilir. Konuşan insanların karşısına kamerayı koyarak seyirciye bunu seyret-tirmeyi sinema yapmak olarak düşünmesi, Ertem Eğilmez gibi ilk yönetmenlerin tiyatro kökenden gelmesine bağlanabilir. Bu tarz sinema, ülkemizde hâlâ baskın bir şekilde devam etmektedir; Cem Yılmaz, Yılmaz Erdoğan sineması örneği gibi. Bu tür filmler, fotoğraflar aracılığıyla yapılmış yazınsal bir anlatıma benzetilebilir. Seyircinin hep repliklerle ilgilenmesi ve içinden bolca mesajlar çıkartması, bunun en güzel delilidir.

Yeni dönem, arayışların olduğu dönemdir. Burada öne çıkan isim belki de Yılmaz Güney'in 80 öncesi ilk filmleridir. Ancak, yukarda saydığımız sebeplerden dolayı "Umut" filmi ne Türk Sineması ne de Türk toplumu için asla umut olmamıştır. Bu anlayış kıtlığından devam eden Zeki Demirkubuz ve Reha Erdem gibi yönetmenler ise her ne kadar anlatı tarzından uzaklaşmaya çalışmış ve bunun ilginç örneklerini sunmuşlarsa da, kendi kültürlerinden beslenmedikleri ya da beslenseler bile bu kültüre hep dışarıdan biri gibi bakmaları, onları sığ ve sathi bir düzeyde tutmuştur. Örnek verecek olursak, Reha Erdem'in "Kozmos"u

küçük bir dünyaya toslamıştır.

Halit Refiğ ve sonrasında Ömer Lütfi Akad'ın, "Milli Sinema" akımıyla, en azından yeni bir dille, yenileyerek yeniden söylediği zaman, özgün bir film dili geliştirecek bir sinemanın motorüğini oluşturduğunu söyleyebiliriz. Özellikle de Akad'ın "Gelin", "Düğün", "Diyet" üçlemesi, bu alanda yapılmış ender örneklerdendir. Ancak bu yönetmenlerin film yapma konusunda desteklenmemeleri, bunun üzerine daha avantür filmler yapmaları, kendi tarzlarını değiştirmelerine yol açtığı gibi Türk sinemasında doğabilecek yeni bir akımı da geliştirememişlerdir.

Yüzeysel gerçekliği nakletmek ya da taklidi güçlendirmek yerine, görünenin ardındaki derin gerçekliği keşfetmekle ilgilenen yaklaşım tarzına geçmişten verilebilecek en güzel örneklerden biri Metin Erksan'ın filmografisindeki "Sevmek Zamanı" iken, daha çağdaş örneklerin başında da Semih Kaplanoğlu'nun "Bal" filmi gelir. Her iki örnek de, gerçekliğin anlatılmasını değil sorgulanmasını esas aldığı gibi, tüm bunları yaparken, kendi kültüründen beslenmiş ve ona çok içerden bakmasını bilmiştir.

Tanpınar'ın "devam ederek değişmek, değişerek devam etmek" önerisinden yola çıkarak, Türk Sinemasına ait özgün bir film dili oluşturma gaye ve çabası, kendi geleneğine yaslanmak ve gerçekliği sorgulamakla ilişkili bir sancıdır. Böyle olduğu takdirde sinemasal bir anlatımla mümkün başka dünyalara ışık tutabiliriz. Aksi takdirde bir zamanlar yabancı ve düşman

bir gelenek bakış açısının yerini, şimdilerde olduğu gibi din ve vatan söylemleriyle dolu kitch bir film anlayışı alır vaziyette, varolan dünyanın bile ışıklarını söndürmeye zorlar bizi. ■

Fotoğraf Üzerine Düşünceler

Dursun Çiçek

Fotoğraf bir ifade biçimidir. Öyleyse bir fotoğrafa bakmak, bir fotoğrafı görmek onu anlamak için yeterli değildir. Bunun için bakmayı ve görmeyi bilmek gerekir. İçinde yaşadığımız süreçte bir fotoğraf kirliliğinin olduğu muhakkaktır. Öyleyse bu dezavantaja rağmen bir fotoğrafa nasıl bakılır, bir fotoğraf nasıl görülür ve daha açıkçası bir fotoğraf nasıl anlaşılır. Özellikle içinde yaşadığımız görsel çağın, görsellik yoluyla insanı manipüle ettiği bir çağda görsel olan bir şey nasıl anlaşılacaktır?

Rönesans ve Batı insanının tabiatı bir "vitrin" haline dönüştürme çabası onu tüketme kaygısı ile doğru orantılıdır. Çünkü tabiat; manzara veya doğanın herhangi bir parçası, kuşatılabilir, tanımlanabilir, sergilenabilir bir konumdadır. Bir ağaç veya çiçek evde saksıya sığdırılırken, bir deniz veya göl akvaryuma, bir dağ veya tepe makete sığdırılıp evin herhangi bir köşesine taşınabilir. Dolayısıyla tabiat, tabiatın ötesinde bir anlama sahip değildir.

Oysa tabiatla aidiyet ilişkisi olan bir

insan için tabiat kendinden farklı bir şey değildir. İnsan kendisinin ötesinde bir varlıktır. Tıpkı kendisi gibi tabiat da varlığının ötesinde bir anlama sahiptir. Tabiat veya ondaki her unsur bir ruh taşır, canlıdır ve canlının muhatap olduğu her şeyle karşı karşıyadır.

Tabii olarak eşya ve hadiseleri bir tecelli olarak gören insanla, onu kendisi için sadece bir araç olarak gören insan arasında, anlama ve ifade etme bakımından çok büyük farklar olacaktır. Nitekim bu yazısına, fotoğrafına, resmine, bestesine yansiyacaktır.

Fotoğraf ekseninde düşünürsek; tabiatla oryantalist bakış açısının ötesinde farklı bir gözle bakabilir miyiz? Bizim iddiamız da budur: Paradigmaları, metodolojisi farklı olan bir insan bunu idrak edebilir. Yani tabiatla modernitenin dayattığı tekçi ve totaliter bir bakış açısı ile bakmak zorunda olmadığını anlayan insan; söz konusu tabiatla daha farklı şeyler görecektir, görmeye başlayacaktır. Meselenin halli oryantalist bakış açısının tek, zorunlu ve alternatifsiz olmadığını

kabul etmekle başlayacaktır. Yani gerektiğinde bir Kızılderili, gerektiğinde bir Zenci gibi baktığınız zaman görmenin ne olduğunu anlayacaksınız.

Dini, geleneği, mitolojiyi bir yanılsama olarak kabul eden modernite aslında bizatihi bir yanılsamalar silsilesi üzerine kuruyordu anlam çerçevesini ve oluşunu. Tıpkı insan gibi tabiat da mekanizmin kısır döngüsüne giriyor ve makineleşiyordu. Sanal olan ile hakikatin ince çizgisi kayboluyordu. Sanal olan, görüntü, geçici gerçekliğin, hakikatin ve tezahürün yerini alıyordu. Dolayısıyla bu bağlamda tabiatla bakan insanın tabiatla bir aidiyet ilişkisi ve ilgisi kalmıyordu.

Oysaki tabiat bizatihi canlıdır, bir ruh ve anlam taşır. Bunu ancak rüzgârla konuşan, su ile dertleşen, hava ile karışan bir gönül anlayabilir. Tabiatla olan aidiyetini yitirmeyen bir insan da fotoğrafları ile ondaki canı görür ve somutlaştırır. ■

Belgesel Sinemanın Doğuşu

Kerim Abanoz

Sinema tarihçilerinin büyük çoğunluğunun da kabul ettiği üzere 1922 yılında Robert Flaherty'nin yapmış olduğu Kuzeyli Nanuuk filmi ilk belgesel film olarak sinema tarihinde yerini almıştır. Flaherty'nin yapmış olduğu filmde Kanada'da yaşayan bir Eskimo olan Nanook ve ailesinin doğayla savaşımını, barınma, beslenme sorunlarını ve zorlu yaşam koşullarının anlatıldığı bu film izleyicilerin beğenisini ve takdirini kazanmıştı.

Belgesel sözcüğü köken olarak Fransızca kökenli olup documentary sözcüğünden türemiştir. Belgelerden oluşan, belgelere dayanan, belgelerle ilgili anlamlarına da geldiği için kullanımı sadece sinema ile alakalı değildir. Belgesel sinemayı bu anlamda ayrı kılansa sinematografik değerlerin yanında kendine özgü anlatım tekniklerinin kullanılması ile tarif edilebilir.

Sinemanın öncüleri olarak adlandırılan Lumiere Kardeşlerin çekmiş oldukları ilk sinematografik görüntü olarak da adlandırılan Arrivee d'un Train a La Ciolat (Tren'in gara girişi) görüntüsü ile başlayan sinema sanatının öyküsü, 1895 yılının Aralık ayında Grand Café'de insanlara belirli bir ücret karşılığı ile gösterilen La Sortie des Usines (fabrika çıkışı) filmi ile devam etmiştir. Lumiere kardeşlerin kayda aldığı bu ilk filmler bir öykü anlatmaktan çok orta sınıf halkın gün içerisinde yapıp ettikleri ve karşılaştığı karelerden oluşmaktaydı. 1895 yılından itibaren Lumiere'lerin yetiştirdikleri teknisyenler İtalya, Türkiye, Hindistan, İspanya, Rusya, ABD ve birçok ülkeye (Antartika hariç) gidip oralarda yaşayan halkın gündelik yaşamlarını kaydetmiş, Teknisyenlerin değişik ülkelerde çektiği toplam 750 film o dönemde arşivlenmiştir.

Tüm bu örnekler sinema tarihinde ilk belgesel olarak kayıtlara geçmiş tir. Kaydedilen görüntüler herhangi bir yorum katılmadan gözlemci bir konumda ve sadece gerçekten olan olayları kaydetmek için kaydedilmiştir. Daha sonraları Lumiere'lerin sıradan halkı bırakıp sadece kraliyet ailelerini ve resmi törenleri kaydetmesi halkın bu filmlere olan ilgisini azaltmıştır. İlerleyen yıllarda yine bir Fransız sihirbaz olan Georges Melies evinin arka bahçesine kurduğu stüdyosunda sihirbazlık yeteneği ile sinemayı bir araya getirerek elde ettiği Aya Seyahat filmi ile öykülü sinemanın temellerini atmıştır. Lumiere'lerin çektiği filmlere

ilgisi azalan halka Melies'in yapmış olduğu öykülü filmler daha ilgi çekici hale gelmeye başlamıştır. Sinema tarihinin bu iki öncüsünün yapmış oldukları filmler birbirinin zıttı olsa da sinema tarihi yazılmaya başlanmıştır.

BELGESEL SİNEMANIN TANIMLANMASI VE TÜR OLARAK ORTAYA ÇIKIŞI

1920 yıllara kadar gelinesi süreçte sinemanın izleyicileri gündelik sıkıntılardan kurtaran bir eğlence aracı olarak kullanılması düşüncesi iyice yerleşmişti. Kurulan film şirketleri sinemanın ticari getirisinin yüksek olduğunu fark edip gerekli yatırımları yapmaya başlamış öykülü filmler halktan karşılık bulmaya başlamış ve üretilen filmler ticari beklentileri karşılamıştı. Böyle bir yapı içerisinde belgesel sinemanın gelişmesi ve yer edinmesi zor olacaktı. Bir taraftan da sinemanın insanların duygu ve düşüncelerini etkilediği ve kitleleri yönlendirebildiği birinci dünya savaşından önce keşfedilmişti.

Bu dönemde sinema da üç eğilim ortaya çıkmıştı bunlardan ilki Sovyet yönetmenlerin kayda aldıkları gündelik yaşam ve belge görüntüleri Sovyetik montaj tekniği ile yeniden düzenlemesi sonucu elde ettikleri filmler. Bir diğeri Robert Flaherty'nin 1922 yılında yapmış olduğu çalışmalar diğeri ise 1930 yılında John Grierson ve kendi çevresindeki bir grup yönetmenle kurmuş oldukları İngiliz belge okulunun çalışmalarıydı.

Sinema tarihçilerinin büyük çoğunluğunun da kabul ettiği üzere 1922 yılında Robert Flaherty'nin yapmış olduğu Kuzeyli Nanuuk filmi ilk belgesel film olarak sinema tarihinde yerini almıştır. Flaherty'nin yapmış olduğu filmde Kanada'da yaşayan bir Eskimo olan Nanook ve ailesinin doğayla savaşımını, barınma, beslenme sorunlarını ve zorlu yaşam koşullarının anlatıldığı bu film izleyicilerin beğenisini ve takdirini kazanmıştı. Robert Flaherty'e neden

Eskimolarla ilgili bir film çektiği sorulduğunda ise Flaherty: "hangi insanın yaşamı daha ilginç olabilir" diye cevap vermiştir. Flaherty'nin bu söyleminden anlaşılacağı üzere belgesel sinema, sürekli değişen kaybolup giden kültürlerin ve değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasına, canlı tutulmasına aracılık eder. Başka bir deyişle; tozlu raflarda, arşivlerde bekleyen belgeler ya da her gün baktığımız ama göremediğimiz yaşam parçaları, belgesel filmcinin onlara kattığı ruhla bir vücut bulur ve konuşmaya başlar

Robert Flaherty'nin çalışmalarından etkilenen ve İngiliz belge okulu kurucularından olan John Grierson belgesel sinemayı gerçeğin çarpıcı bir şekilde yeniden yorumlanması olarak tanımlamıştır. İngiltere'de gelişen belgesel sinema hareketi, özellikle Grierson'ın ringa avına çıkan bir balıkçı

filosunu görüntüleyen Drifters ile (1929; Balıkçı Tekneleri) Londra-Edinburg arasında gece çalışan posta trenini konu alan Night Mail (1936; Gece Postası) gibi filmleriyle 1930'larda dünya filmciliğini etkiledi. ABD'de de bu türe önemli katkısı olan filmler yapıldı. Pare Lorentz'in ABD'nin toz fırtınalarına açık, kurak bölgelerinde geçen The Plow that Broke the Plains (1936; Ovaları Yaran Saban) ve selleri önlemenin yollarını tartışan The River (1937; Irmak) adlı filmleri bunun ilk

örnekleri arasındaydı. Dünyanın dört köşesinde filmler çeken Hollandalı Joris Ivens de belgesel sinemanın en önemli temsilcilerinden biri oldu.

BELGESEL SİNEMA ÇEŞİTLERİ

Haber Belgeseli

Haber niteliğindeki bir olayın, sade ve olayın gelişim safhalarını değiştirmeden direk olarak verildiği belgesellerdir. Günlük olaylardan kaynaklanan belgelerin derlenerek derinlemesine bahsi geçen konunun araştırılması ve ilgili

belgelerin kaynak olarak ispatlanmasından yola çıkılarak hazırlanır. Sonuç seyirciye bırakılır, yorum yapılamaz. Geleceğe yönelik varsayımlara da dikkat edilerek hazırlanır.

Gezi Belgeseli

Güncel olayların geçtiği veya genellikle dünya üzerindeki fazla bilinmeyen bölgelerin tanıtımını yapan filmler gezi belgeselidir. Belgesel filmlerin önemli bir dalıdır. Bahsi geçen bölgenin tam anlamıyla belgelenmesi ilkesine dayanır. Bu nedenle konunun derinlemesine

araştırılması ve göstermek yerine ne olduğunu anlatmak ilkesinin uygulanması gerekir.

Toplumsal Belgesel

Toplum yaşamı ve geleceğiyle ilgili sorunları tam bir sorumluluk bilinci içinde, yorum yapmadan ortaya koyan belgesel film türüdür. Toplumsal davranışların, eylemlerin ardındaki gerçekleri yasal sınırlar içerisinde araştırarak, bu araştırmanın sonuçlarını belgelerle anlatma şeklidir. Yüzeysel veya bölgesel tepkiler konu olarak işlenirken, sanki bizim de veya sizinde başınıza gelebilir şeklinde düşsel bir etki katılabilir. Karşılaştırma yapılabilir.

Araştırma Belgeseli

Araştırmanın konusunu, araştırmanın ilgilendiği konuyu film aracılığıyla açık seçik bir yaklaşımla sergilemeye çalıştığı, sanatsal yönü önem taşımayan, yalın ve dolaysız belgesel film türüdür. Bu belgesel film türünün en önde gelen özellikleri kurgunun kullanılması, renkli çekimin önem kazanması, yavaşlatılmış ve hızlandırılmış devinimlerin kullanılması ve alıcıyla elde edilecek görüntünün anlaşılır olmasıdır.

Bilimsel Belgesel

Genellikle bilimsel araştırma ve bulguların sonuçlarını önceden tasarlanmış bir biçimde örneklenerek anlaşılması kolay durumda ortaya koyan belgesel türüdür.

Tarih Belgeseli

Tarih belgeselinde tarih içerisindeki gerçeklerin doğruluğu ve anlamı önem

kazanmaktadır. Tarih belgesel filmlerinin amacı, tarihi gerçekleri doğruya uygun bir biçimde yansıtarak değişik toplumların dününü aydınlatarak bugün ve gelecek için alınması gereken kimi önlemlerle ilgili bir takım sonuçlar çıkarmaktır.

Propaganda Belgeseli

Birey ya da toplulukların belli bir görüş ya da amaç doğrultusunda etkilenebilecekleri biçimde bilgilendirilmesi olarak niteleyebileceğimiz propaganda zamanla belgesel sinemanın temel amaçlarından biri olmuştur. Genel olarak tanıtma, bilgilendirme, eğitim ve amaçlanan doğrultuda etkileme niteliklerini içeren propaganda belgeselleri geçmişte görüldüğü gibi günümüzde de belgesellerin önemli bir türü olmaktadır.

Derleme Belgesel

Önceden yaşanmış olaylarla ilgili elde bulunan belge ve filmlerin kurgu yardımıyla yeniden düzenlenerek değişik bir anlayış içerisinde sunulmasıyla ortaya çıkan belgesel film türüdür. Önceden çekilmiş belge filmlerinin ve kurgunun önem kazandığı derleme belgeselleri, belgesel filmcilerin kendi yaşadığı çağdan daha eski olayları, konu ve sorunları izleyicilere kendi anlayışıyla iletme amacıyla ortaya çıkar.

Arkeoloji Belgesel

Bilimsel araştırma belgeseli konusuna giren ve arkeoloji konusunu ele alan belgesel türüdür. Günümüzde yaşamayan bir kültürden veya nesli tükenmiş bir canlıdan arta kalan belgelerden yararlanılarak, bilimsel araştırma belgeselinin kullandığı metotlara dayanarak hazırlanır. Gerektiğinde animasyonlar kullanılır.

Spor Belgeseli

Bir spor dalının belgelere dayanan tarihsel gelişimini konu alan filmlere spor belgeseli denebilir. Bu belgesel

türünde amaç spor dalının tanıtımını yaparken, kuralları, çeşitleri ve turnuvaların özellikleri hakkında bilgi vermeye kadar geniş bir yelpazeyi konu alır. Bir sporcunun yaşam biyografisi spor

belgeseli sayılmasa da, sporcunun bir turnuvaya hazırlık safhaları ve turnuva görüntüleri veya sporcu hakkındaki belgeler, röportajlar spor belgeselinin konusudur. ■

Okuldan Ekole Bir Gönül Yolculuğu Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı

Mustafa Kanlıoğlu

Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı menfaat gözetmeksizin, ilkelerinden ve kurallarından ödün vermeden, menfaate ve maddeye dayanmadan birçoklarının başaramayacağı şekilde, şehrin hafızasına 27 kitap ve 3 dijital yayın olmak üzere 30 eser kazandırmıştır.

Vakıflar bir medeniyetin en önemli taşıyıcılarındandır. Hususen bizim medeniyetimiz açısından toplumun en önemli yapı kuruluşlarından biridir. İslam medeniyetinde vakfın en önemli fonksiyonlarından birisi de eğitim faaliyetlerindeki etkin rolüdür. Günümüzde bu geleneğimizin vakfa yüklediği birçok misyon çeşitli nedenlerle yara almış olsa da Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı, geleneğinden yüklendiği vakıf değerini, layıkıyla yapabilmek,

sadece bulunduğu kentin değil bütün bir coğrafyanın hakikat eksenindeki bilme, eyleme ve yeniden ihya etme teşebbüsüne katkıda bulunmakta ve bunu kabiliyeti ölçüsünde yapmaya gayret etmektedir.

Şehrin hafızasını oluşturmakta ve hafızaya bir şeyler katmada vakıfların

etkilemektedir. Şehirde yaşayan her ferdin olumsuz hafıza oluşumundan ferd ferd etkilendiği ve olumsuzlukların gün geçtikçe çoğaldığı, bu durumdan hiç kimsenin memnun olmadığı, her fırsatta bu durumu eleştiri yağmuruna tuttuğu, fakat düzelme veya düzeltme adına hiçbir girişimde bulunmadığı,

gerekmektedir. Bu eğitimi verirken aynı zamanda şehrin hafızasına kazınacak olan kültürün ve kültür faaliyetlerinin ön planda tutulması gerekmektedir.

Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı isminden de anlaşılacağı gibi eğitim ve kültürle ilgilenen, başka bir ilde şubesi olmayan, belirli bir fikri çerçeve ile şehrin

■ Vakfımız Kuruluş ve amaçları doğrultusunda faaliyetlerine eğitimle başlamış Kayseri’de bir özel lise açıp şehrin hafızasında eğitimin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili ipuçları vermiş, okul uzun soluklu birçok başarılarına imza atmıştır.

önemi tartışılmaz. Ancak; bu hafızayı oluştururken doğru, güvenilir, nitelikli bir hafıza oluşturabilmek gerekmektedir. Geçmiş olmayana ve sağlam temeller üzerine oturmamış, kural ve kutsal tanımayan toplulukların oluşturduğu veya oluşturmaya çalıştıkları seküler hayat biçimleri, bugünün dünyasında karşılık bulmakta ve hepimizi derinden

hatta ve hatta bu olumsuz gidişatın ocağının körüklediği inkâr edilemez bir gerçektir. Bu gerçeklik hiçbir zaman göz ardı edilmemeli görmemezlikten gelinmemelidir. Şehrin hafızasının yerinde ve doğru bir biçimde oluşturulabilmesinin en önemli etkenlerinden olan eğitimin sağlam temellere oturtularak toplumun eğitim hizmeti verilmesi

entelektüel hayatına katkı sunmaya çalışan, her biri alanında ihtisas sahibi ve meşgalesini kendisine dert edinmiş, Üstad Necip Fazıl Kısakürek’in yanında mesai harcamış, onun kitaplarını tashih etmiş, Üstad’ın “doğsun büyük doğu benden doğarak” dediği Büyük Doğu fikriyatına gönül vermiş, fikri yapılarını, ideolojilerini kendi özel hayatlarından

■ Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı müdavimleri eşya ve hadiseler hâkim olma, eşya ve hadiseleri tahlil etme yeteneğine sahip olmayı şiar edinmişlerdir.

ve menfaatlerinden üstün tutan, hiçbir çıkar ve menfaat beklemeden olanca güç ve gayretlerini bu uğurda harcayan kişilerin gayret, çaba ve destekleri ile ayakta duran ve faaliyetlerini devam ettiren bir vakıftır. Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı müdavimleri eşya ve hadiseler hâkim olma, eşya ve hadiseleri tahlil etme yeteneğine sahip olmayı şiar edinmişlerdir.

Vakfımız, yukarıda anlatılanlar doğrultusunda eğitim ve kültür faaliyetlerini Büyük Doğu fikriyatı çerçevesinde, batının canavar medeniyetinin ve doymak bilmeyen iştihasının, İslam'ı içerisinden yıkma ve yeniden bir din oluşturma çabalarının Müslümanlar arasında satın aldıkları sahte kahramanların, sapkın görüş ve eylemlerin karşısına İslam'ın ehli sünnet çizgisini çıkarmaya, solmayan ve pörsümeyen yeniyi, kısaca gerçek İslam'ı anlatma duyurma ve mücadele metodlarını öğretmeye gayret etmektedir..

Vakfımız Kuruluş ve amaçları doğrultusunda faaliyetlerine eğitimle başlamış Kayseri'de bir özel lise açıp şehrin hafızasında eğitimin nasıl yapılması gerektiği ile ilgili ipuçları vermiş, okul uzun soluklu birçok başarılarla imza atmıştır. İnandığı fikir yumağı çerçevesinde faaliyetlerini İstasyon Mahallesi'ndeki mütevazı binasında

sürdürmeye çalışan vakfımız, eğitim faaliyetlerini üniversite, lise ve dengi okullarda seminer ve konferanslar vererek sürdürmektedir.

Söz konusu faaliyetlerden biraz söz etmek gerekirse, 2012 yılında tüm lise ve dengi okullarda kompozisyon yarışması yapılmış, bu yarışma ile ilgili şehrimiz il ve ilçe sınırları içerisinde bulunan tüm lise ve dengi okullar tek tek gezilerek üstad Necip Fazıl Kısakürek' in üç eseri vakfımız tarafından temin edilip öğrencilerin bu eserleri okumaları sağlanmıştır. Bu faaliyet neticesinde, vakfımıza öğrenciler tarafından yazılmış üç yüze yakın kompozisyon gelmiş bu kompozisyonlar yayın kurumumuz tarafından değerlendirilmiştir. Ayrıca bu kompozisyonların bir eser haline getirilerek yayınlarımız arasına girmesi için çalışmalar sürmektedir.

Her yıl Üstad Necip Fazıl Kısakürek' in ahirete göç ettiği tarih olan 25 Mayıs

haftasında anma ve hatim duası tertiplenerek özellikle gençlerin tertibe katılması ve tertipte görev alması sağlanıp, Üstad yad edilmektedir. Vakfımızın gönüllü müdavimlerinden eğitimci arkadaşlardan oluşturulan bir grup İl Millî Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile Valilik oluru nezdinde şehrin tüm lise ve üniversitelerini de içine alan Üstad Necip Fazıl Kısakürek günleri başlığı altında her okulda bir kitap tanıtımı sloganı ile bütün lise ve dengi okullar ve üniversitede önceden belirlenen program dâhilinde konferanslar ve seminerler verilmektedir.

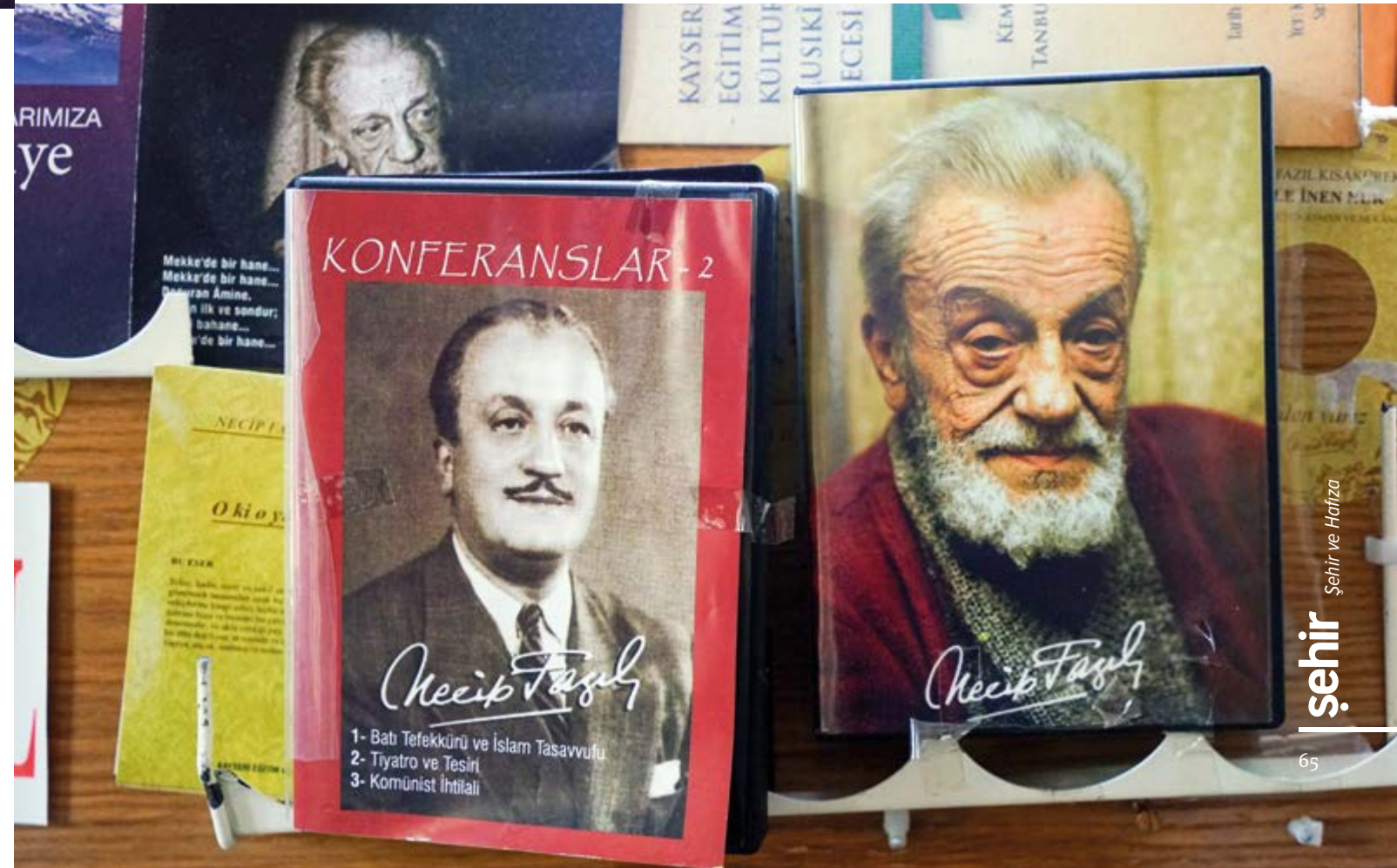
Vakfımız tüm bu eğitim ve kültür faaliyetlerinin yanı sıra eğitim ve kültüre en büyük desteği veren şehrin hafızasını diri tutan yayın hayatından söz etmek gerekir. Vakfımızın yayıncılığı, yapılan faaliyetlerin en önemlisini teşkil etmektedir. Günümüzde yayın hayatını birkaç yayınlara

sürdüren ve bu işi yaparken en ciddi eserleri bile yayın hayatına sokmak için menfaati ve maddeyi ön planda tutan yayıncılara şahit oluyoruz. Yayınladığı kıymetli eserlerin ne idüğünü ve nasılımı hesap etmeden, içeriği ile ilgilenmeden, sadece para için bu işi yapanların bizce bir değerinin olmadığını beyan ederiz. Ancak; ilkeli ve kurallı yayıncılık yapanlar bizim için değer teşkil eder.

İşte tam da bu noktada Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı menfaat gözet-

meksizin, ilkelerinden ve kurallarından ödün vermeden, menfaate ve maddeye dayanmadan birçoklarının başaramayacağı şekilde, şehrin hafızasına 27 Kitap ve 3 dijital yayın olmak üzere 30 eser kazandırmıştır. Aşağıda tek tek ismini açıklayacağımız Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfı yayınları yazarından tashihinden baskısına kadar, büyük çaba ve emeğin ürünü olduğu gibi eserlerin okurlarının bilgi dağarcıklarının yeniden şekillenmesini sağlayacağını ümit ediyoruz.

KAYSERİ EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI YAYINLARI

Kitap

1- İki Kavram Analizi (Laiklik/Aksiyon)

Mustafa CABAT

2- Evsa

Mustafa ÖZER / 2. Baskı / 2012 / Şiir

3- Düşüşten Sonra

Mustafa ÖZER / 2. Baskı / 2012 / Deneme

4- Sis ve Selva

Mustafa ÖZER / 2. Baskı / 2012 / Şiir

5- Çağrı Sayfaları

Mustafa ÖZER / 2. Baskı / 2012 / Şiir

6- Sanat ve Aksiyon İçinde Bir Portre Denemesi

Mustafa ÖZER / 2. Baskı / 2012 / Deneme

7- Ses ve Heves

Mustafa ÖZER / 2. Baskı / 2012 / Şiir

8- Şapkamda Saklanan Azrail

Mustafa ÖZER / 2012 / Şiir

9- Birlikte Ayrılmak

Mustafa ÖZER / 2012 / Şiir

10- Çalakalem Çiçekler

Mustafa ÖZER / 2012 / Şiir

11-Düşüşten Sonra-2

Mustafa ÖZER / 2012 / Deneme

12-Necip Fazıl ve Büyük Doğu

Ali BİRADEROĞLU / 2012 / Deneme

13-Gönüldaşlarımıza Mersiye

2013 / Biyografi

14-Siyasi Bir Tavır Olarak Büyük Doğu

Mustafa ÖZER / 2013 / Deneme

15-Tarih Üzerine/1

Ali BİRADEROĞLU / 2013 / Deneme

16-Tarih ve Değişim

Ali BİRADEROĞLU / 2013 / Deneme

17-Düşünme Üzerine

Ali BİRADEROĞLU / 2013 / Deneme

18-Oportünist Değişimin Aktörleri

Ali BİRADEROĞLU / 2014 / Deneme

19-Tarih Üzerine-II Trajik Sevinç

Ali BİRADEROĞLU / 2015 / Deneme

20-Muzdarip

Mustafa ÖZER / 2015 / Şiir

21-Sığ Kıydan

Mehmet KASAP / Biyografi

22-Oportünizmin İtham ve İlzâmı-1

Ali BİRADEROĞLU / 2015 / Deneme

23-Er-Risaletü'l Ledüniye-İmam-ı Gazali

Tercüme: Ergün TELİS

24-Meliklere Altın Nasihatler İmam-ı Gazali

2016 / Tercüme: Ergün TELİS

25-Düşüşten Sonra-III

Mustafa ÖZER / 2016 / Deneme

26-Mektubat-ı Rabbanî Seçmeler

Mütercim: Ergün TELİS / 2017

27-Bizim Oturma-1

Mehmet Kasap / 2017 / Deneme

Dijital Yayın

1-Konferanslar

Necip Fazıl KISAKÜREK / Kendi sesinden

Ayasofya, İman ve Aksiyon, Dünya bir İnkılap Bekliyor / 12 CD

2-Konferanslar-2

Necip Fazıl KISAKÜREK / Kendi sesinden

Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu, Tiyatro ve Tesiri, Komünist İhtilali / 12 CD

3-Sesli Kitap

Çöle İnen Nur / Necip Fazıl KISAKÜREK / Okuyan Emin Baykırı

Kayseri Eğitim ve Kültür Vakfının Şehrin hafızasına kazandırdığı 30 eserin her biri kayda değer manada bilgi

yüklüdür. Vakfımız ahirete göç eden gönüldaşlarına vefa örneği göstermiş 13. Yayını olan Gönüldaşlarımıza Mersiye (2013-Biyografi) adlı eseri ile onların hatıralarını yaşatmaya gayret etmiştir.

Vakfımızın yayın ve faaliyetlerini sürdürebilmede vakıf başkanımız Sayın Mustafa Tekelioğlu, başkan yardımcımız Sayın Mustafa Cabat ve vakfımızın hamisi Sayın Bekir Yıldız'ın sonsuz çaba gayret ve yardımları tartışılmaz boyuttadır ve hiçbir yerden yardım talep etmeden her biri kendi özverileri ile vakfın hayatietini devam ettirmeye, şehrin hafızasını oluşturmaya katkıda bulunurken, tarihe de bir iz bırakma gayesi ve çabasındadırlar. ■

TİVİBU'NUN DÜNYA KADAR EĞLENCEYİ TELEVİZYONA TAŞIMASINA SEYİRCİ Mİ KALACAKSINIZ?

Birbirinden güzel içerikleriyle televizyonda yeni eğlence bu

Türk Telekom
tivibu

TELEVİZYONDA YENİ EĞLENCE BU

Life of Pi, Tivibu Kırmızı Halı'da. © 2012 Twentieth Century Fox Film Corporation. All rights reserved. Kırmızı Halı filmleri ayrıca ücretlendirilir. Görümce, Tivibu'da.

İmam-Hatip Okulları'nın İlk Hanım Meslek Dersleri Öğretmeni

Sabahat Karakılıç (Seviktekin) Hakkında

Celâleddin Karakılıç

Sabahat Karakılıç (Seviktekin), Kafkas cephesi ve İstiklal savaşı gazisi Reşit Seviktekin İspir'de görevli iken, bir ağır cezâ hâkimi olan Mustafa (Mustafa+Cevriyye) Bey'in Aişe isimli kızı ile evliliğinden **Sabahat** ve **Nebâhat** isimlerinde iki çocuğundan büyük olanıdır.

Reşit Seviktekin, 1313 Rûmî doğumlu olup emekli bir jandarma subayıdır. Henüz askerî okulu bitirmeden okuldan alınıp teğmen rütbesi ile Büyük Taarruz'da görev verilip Yunanlıları Alsancak'da denize dökenlerdendir. İstiklâl ve Kafkas madalyası vardır. Müslüman Türk Milleti'nin vatan ve istiklâlini korumak için ömrü boyunca, Arap ismindeki firâsetli ve şifreli atının üstünde, haftalarca, hattâ aylarca evinden ve çocuklarından uzak kalarak vatan ve millet düşmanlarının peşinde bu vatana ve bu millete her köşede hizmet etmiş bir subayıdır.

Sabahat Karakılıç (Seviktekin), Kayseri Hasinli Mahallesi Emir Ali

Oğulları'ndan (**Mehmet Çavuş**) un ve Talas Kçüköy Mahallesi'nden Emrullâh Paşa'nın oğlu Ali Ağa'nın torunu (**Hatice**) nin oğlu (**Mehmed Tefîk +Fatma**) nın oğlu olan **Ali Celâleddin Karakılıç** ile evlenmiş, Melîke Nûran, Mehvîbe Nûr, Münîb ve Muhammed Evvâh isimlerinde dört çocukları olmuştur.

Sabahat Karakılıç, 1940'lı yılların ve sonrasında zor şartlarında Diyarbakır Lisesi'ni bitirdikten sonra kısa bir müddet Diyarbakır Orman İşletmesi'nde me'mûr olarak çalışmış, 1951-52 ders yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne kaydını yaptıran Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencisi olan bir kız arkadaşına rastlamış; onunla hasret giderip sohbet ederken, arkadaşının Kur'ân-ı Kerîm'den bazı âyetler okuyarak onlara mânâ verdiğini görünce, bu hâl ona çok te'sir etmiş ve Tıp Fakültesi'ne girmekten vazgeçerek Ankara İlahiyat Fakültesi'ne kaydını yaptırarak İlahiyat Fakültesine devam etmeye başlamıştır.

Büyük ideallerle yüklenmiş olduğu bu kutsal sorumluluğun bilincinde bir anne şefkati ile bir öğretmen olmayı; susamış gönüllere ilim ve irfan aşılamak için yılmak bilmeyen bir azim ve gayretle büyük ideallerle kurulmuş olan İmam-Hatip Okulları'nda ilk bayan Meslek Dersleri öğretmenlerinden biri olmanın hem zorluğu, hem de

kolaylığı ile dersler vermeyi, kendisine şîâr edinmişti.

İlahiyat Fakültesi'nin üçüncü sınıfında iken meslekteki samîmiyyetini ve i'tikâdî güzelliğini takdir eden dördüncü sınıf öğrencisi Ali Celâleddin Karakılıç ile tanışmış ve Eylül-1953 yılında nişanlanmıştır. Me'zun olunca Balıkesir-Savaştepe Öğretmen Okulu'na Din Dersi Öğretmeni olarak atanmış, orada görev yaparken iki sene nişanlı kaldıktan sonra Ekim-1955 yılında İzmir-Bornova Er Eğitim Alayı'nda Yedek Subaylık görevini yapan Ali Celâleddin Karakılıç ile Bornova'da evlenmiştir.

Ali Celâleddin Karakılıç askerlik görevini tamamlayıp 1956-Mayıs ayında Kayseri İmam-Hatip Okuluna Meslek Dersleri Öğretmeni olarak atanınca; **Sabahat Karakılıç** (Seviktekin) de bir ay sonra 1956-Haziran ayında Balıkesir-Savaştepe Öğretmen Okulu'ndan naklen Kayseri İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri Öğretmenliğine atanarak 1966-67 ders yılına kadar çalışmış; 1966-67 ders yılında eşi ile birlikte Niğde İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri öğretmenliğine atanmış, orada iki yıl görev yaptıktan sonra yine Kayseri İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri Öğretmenliğine atanmış ise de bazı menfi görüşlü kimselerin müdahalesi ile eşi birlikte aynı okulda çalışması sakıncalı görüldüğünden Kayseri Sümer Lisesi Din Dersi öğretmenliğine görevlendirilmiş; 1970-71 ders yılı başlarında, eşi **Celâleddin Karakılıç**'ın Diyanet İşleri Başkanlığı Dînî Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Daire Başkanlığına atanınca, yeniden Kayseri İmam-Hatip Okulu Meslek Dersleri öğretmenliğine atanmış, 1975 yılında eşi ile birlikte hacca gidip gelmiş ve 1979 ders yılı sonunda emekliye ayrılmıştır. Hacca gidip geldikten sonra başörtüsü ile derslere girmeye başlayınca soruşturma yapılmışsa da bu emr-i

ilâhî'yi terk etmemiştir. Melîke Nûran ve Mehîbe Nur ismindeki iki kızını da, ilk defâ İmam-Hatip Okuluna verip kız öğrencilerinde İmam-Hatip Okulları'nda okuyabilme yolunu açmıştır.

Bu kutsal görevi yaparken bir yandan ana ocağından yeni kopmuş, anne

anlatırken, bir öğretmenin “*Paşam, sizin bu konuşmalarınız neticesinde bize yeni bir Kur’ân me’âli getirip sunacağınızı zannetmiş-tik*” gibi olumsuz bir konuşma yapınca, **Sabahat Karakılıç** ayağa kalkarak “*Paşam, arkadaşın herhalde dünyadan ve islâmdan bir haberi yok*” diyerek Hasan Basri Çantay

■ **Susamış gönüllere ilim ve irfan aşlamak için yılmak bilmeyen bir azim ve gayretle büyük ideallerle kurulmuş olan İmam-Hatip Okulları'nda ilk bayan Meslek Dersleri öğretmenlerinden biri olmanın hem zorluğu, hem de kolaylığı ile dersler vermeyi, kendisine şîâr edinmişti.**

sevgisine doyamamış, henüz çocukluk ruhûnu üzerinden atamamış öğrencilerine annelik yapıyor, bir yandan da devletin gücünü elinde bulundurarak o yıllarda yanlış bir takım bilgilerle İslâm'a saldıran güç erklerine karşı dimdik tavizsiz mücâdele ediyor, ne sürgünden ne de başka tehditlerden korkmadan yoluna devam ediyor, diğer yandan da Kayseri'de, ilk defâ, fahrî olarak, Kız Kur’ân Kursu öğretmeni ve müdiresi oluyor, tüm bunları yaparken de evini ve çocuklarını ihmal etmiyordu.

Karşısındaki kim olursa olsun korkmadan hiçbir şeyden çekinmeden, inancı ile ilgili konularda doğru bildiğini ve kutsalını savunma amacıyla müdahalede bulunur ve gerekli düzeltmeyi yapmak-tan çekinmezdi ki bu hali ve söylemleri ile ilgili çok sayıda olay, öğrencileri ve tanıkları tarafından devamlı anlatılır ve örneklenirdi. Bunlardan biri de 1963 ders yılı Nisan ayında, o zamanın **Milî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin** Kayseri İmam-Hatip Okulu'nda vermiş olduğu “*Yeşil tehlike, Kızıl tehlike*” konulu konferansında, Yeşil tehlikenin Kızıl tehlikeden daha tehlikeli olduğunu

merhûmun Kur’ân Meâli başta olmak üzere diğer Kur’ân meallerinin isimlerini

sayıp susturunca, hem Paşa, hem de orada bulunan kalabalık bir toplum, şaşkınlıklarını içlerine gömerek büyük bir sükût içerisine dalmışlardır. Böyle bir hâdise, konferansa gelenlerin ve değerli talebelerinin üzerinde unutul-mayan bir etki oluşturmuştur ki bu konu,

06-Eylül-2017 tarihli Kayseri Haber Gazetesi'nde, gazeteci **Veli Altınkaya** tarafından da dile getirilmiştir.

Sabahat Karakılıç, okulda, Sanat Tarihi dersi konularını ve î mân esâslarını içeren Akâid dersi konularını başarılı bir şekilde anlatmış, öğrencilerinin sevgi ve saygısını kazanmış ve müfet-tişler tarafından takdirle karşılanmıştır. Öğrencilerine bir anne gibi davranarak birçoklarının velisi olmuş, onların dertlerini samîmiyetle dinleyerek yardımcı olmaya çalışmıştır. Yazılı kağıtlarını en ince noktalarına kadar okur, hiçbir öğrencisine en ufak bir haksızlık yapmadığı gibi onları üzecek bir davranışta da bulunmazdı. Bu şekildeki davranışlarının mükâfâtını, cenâze merâsiminde ve sonraki günlerde, tüm öğrencilerinin samîmî baş sağlığı dileklerinde gördüğü gibi, inşâa'llâh öbür dünyâda da fazlası ile göreceğini ümid ederiz ki yazımızın sonundaki talebesi Fazlı Karaman'a âit bir şiir, bunun açık bir ifâdesidir.

Sabahat Karakılıç, Okul haricinde de gerek Niğde'de gerekse Kayseri Hacıklılıç Câmîinde verdiği va'z ve sohbetlerde de çok başarılı olmuş, bi'l-hâssa Kayseri hanımlarını, Hacıklılıç Câmîinde eşi görülmemiş bir başarı ile tıklım tıklım toplamış, hanımlar ile ilgili konuları en açık bir şekilde anlatıp hanımların ve birçok hoca efendilerin takdirlerini kazanmıştır. Böyle başarılı bir va'z-ü nasihat ise, bazı kimselerin kıskanç-lığına sebep olduğu gibi, “*Toplumsal huzuruna zarar veriyor endişesi ile*” muh-telif yazışmalar sonunda mahkemelik olmuş, muhterem hâkimin “*Böyle bir va'z ve sohbet, bi'l-akıs toplumun birlik ve berâberliğine hizmettir. Berâatine karar veriyorum*” hükmü ile, bu gibi kıskanç kişilerin elleri boşa çıkarılmıştır. Ne hikmettir ki böyle bir hâle âlet olan üç kişi, altı ay gibi kısa bir zaman içerisinde görevlerinden ayrılmışlardır.

Emekli olduktan sonra da Talas Kçüköy Mah. Ali Sâib Paşa ve Altın-tepe

■ **Sabahat Karakılıç, Okul haricinde de gerek Niğde'de gerekse Kayseri Hacıklılıç câmîinde verdiği va'z ve sohbetlerde de çok başarılı olmuş.**

câmiilerinde de zaman zaman sohbetlerine devam etmiştir.

Okul işlerinin yanında ev ve mutfak işlerinde de oldukça takdir edilecek hizmetleri ve çocuklarına olan ihtimâmı son derece başarılıdır. Bunun için de benden iki kat fazla yorulurdu ama hiçbir zaman herhangi bir şikâyetde bulunmazdı. Cesurdu, hakkını aramakta da hiçbir gevşeklik göstermezdi.

2017 Mîlâdî, 1438 Hicrî yılı Ramazan Bayramından bir hafta sonra hastalanmış, iki ay kadar süren haslığından sonra Hicrî 10-Zü'l-Hicce-1438, Mîlâdî (01-Eylül-2017) de, Kurban Bayramının birinci Cum'a günü ikinci namazından sonra, tüm çalışma, çabalama, dert ve yüklerini dünyada bırakarak âhiret yurdu için hazırladıklarını yanına alıp Yüce Rabb'ine kavuşma yolculuğuna çıkmıştır. 64 yıllık hayat arkadaşımın Rûhu şâd, makâmı cennet olsun.

“Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş”.

İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn:

“Biz (dünyâda) Allâh'ın (teslim olmuş kulları) yız ve biz (âhiretde) O'na dönücüleriz”. ■

Sessizlik Şehri

*Sessizlik şehrine bir dost götürdük,
Ne hatır sordular, ne hâl sordular.
Hânesine usulünce yatırdık,
Ne adres sordular, ne yol sordular.*

*Bura sakinleri hepsi lâl olmuş,
Kalkmış sen ben farkı, bir emsal olmuş,
Geçmiş hayatları hep masal olmuş,
Ne nakit sordular, ne mal sordular.*

*Bir küçük tümseğe dönmüş bedenler,
Saklanmış toprağın altına tenler,
Unutmuş dünyayı önce gidenler,
Ne asır sordular, ne yıl sordular.*

*Buraya gelenler atmış dertleri,
Bir uzun sükuta katmış dertleri,
Geride kalana satmış dertleri,
Ne petek sordular, ne bal sordular.*

*Adları kazanmış hece taşına,
Yatmışlar uyurlar yalnız başına,
Bakmazlar yabanın kurdu, kuşuna,
Ne bülbül sordular, ne çil sordular.*

*Gece nedir, gündüz nedir bilmezler,
Güneş, sema, yıldız, bedir bilmezler,
Üşümezler, urba, setir bilmezler,
Ne aba sordular, ne çul sordular.*

*Üstlerinde otlar bitmiş yolmazlar,
Bayram gelir, seyran gelir gülmezler,
Dost ahabı ziyarete gelmezler,
Ne zambak sordular, ne gül sordular.*

*Nişanları sade şu taşlarıdır,
Selviler çiçekler sırdaşlarıdır,
Yağmurlar belkide gözyaşlarıdır,
Ne deniz sordular, ne göl sordular.*

*Hocamızın ruhu şad olsun
(Fazlı Karaman)*

EMİR KALKAN HİKAYE YARIŞMASI MANSİYON ÖDÜLÜ - 3

Umay Ana

Hatice Tarkan Doğanay

Gözlerini pencerenin denizliğinde gezdirirken bir ses duymayı umarak dışarıya kulak verdi. Dışarda, buluşma yeri olarak Umay Ana'nın bahçesini tercih etmiş iki güvercinin kesik kesik gelen guguklarından başka bir ses yoktu. Kafalarını bir yere indirip bir havaya kaldıran ara sırada kesik kesik hareketlerle sağa sola çevirip en son birbirlerine bakan güvercinlerden birinin yuvarlak siyah gözleri Umay Ana'nın kırışmaktan üst üste binmiş göz kapakları altındaki uzakları izler gibi bakan ela ve çekik gözleriyle buluştu. Şeffaflığını kaybederek matlaşan gözlerinden özellikle sol gözüne adeta beyaz bir perde inmiş ve gözünün bir kısmını kapatmıştı. Gözlerinin rengi ve iç dizaynındaki çizgili deseni eskisi kadar belirgin değildi, üstelikte yaşlılık gözlerini yer yer griye boyalı buzlu bir cam gibi buğulu hale çevirmişti. Beyaz teni artık sarıya çalan Umay Ana'nın göz çevresinde oluşan kaz ayakları iyice derinleşmiş küçük ve kemikli yüzünde belirginleşen çizgilerse en çok dudak kenarları ve göz çevresinde oluşmuştu. Alnında enlemesine çekilmiş çokta derin olmayan üç çizgi usta bir ressamın elinden çıkmış gibi düzgün bir simetride başlıyor ve bitiyordu. Yüzünün en geniş alanını kaplayan çıkık elmacık kemiklerin üstünü örtmüş yanakların bitiminde birdenbire göçmüş avurtları, dişleri de olmadığı için büyük bir gamze görüntüsündeydi. Gamzenin bittiği yerden başlayarak dudak altına birleşen çıkıntı ise

küçük bir çene oluşturmuştu. Bunca yaşına rağmen kızaran iki elma gibi duran yanaklarının ve öne doğru sivrilmiş çene kemiğinin yükselen çıkıntısından olsa gerek yüzünün derisi kalınlaşmaktan ziyade bu noktalarda incelenerek kırışıklığa müsaade etmemişti. Işık vurduğunda yaşlılığına inat pembeye çalan yüzü, vücut derisinden farklı olarak esneklik kabiliyetini yitirmemişti. Uzunlu kısıklı çizgilerin arasına gömülmüş yukardan aşağıya yay şekli çizen dişsiz ağzının sürekli gülümseyen bir ifadesi vardı, kâğıt gibi ince dudakları ise yüzüne seksen beş yaşından beklenmeyen bir sevimlilik katıyordu. Yanlara doğru ortadan ikiye ayrılarak ördüğü beyaz saçları, iki belik halinde omuzlarından aşağı sarkarak göğüs hizasına durmuştu. Kullanılmaktan sertliğini kaybetmiş el işlemesi koyu mavi kadife fesi kafasına iyice yayılmıştı ve her zaman biraz hafif yan dururdu. Fesinin arka kısmından başlayarak karşılıklı ön tarafa doğru uzanan kenarları pullu beyaz çemberi kulaklarının hizasından aşağı doğru sarkıyor ve tam köprücük kemiği üzerinde duruyordu. Uzunluğu arka tarafa sarkan çemberini kimi zaman boynuna dolasa da çoğunlukla açık bırakıyordu. El işlemeli fesinin alnını ortalayan kısmında Kırım'ın kimliğini vurgulayan Tarak Tamga'sı (aşağı bakan üç dişli tarak şeklindedir) altın yaldızlı iple işlenerek daire şeklinde etrafı çerçevelenerek yanlarda kalan boş kısımlara da çarpı aralarına noktalar konurdu-

muş şekilde süslemeler yapılmıştı. Umay Ana Kırım'da doğmuş on iki yaşına kadar orda yaşamıştı. Beşkardeşin dördüncü çocuğu olan Umay Ana bir mayıs gecesi saat üç suları annesi, babası, babaannesi, üç abisi ve iki yaşındaki kız kardeşiyle birlikte Rus askerlerinin bağırma seslerine karışan dipçik darbeleri eşliğinde hayatlarını perişan eden o sürgüne uyanmıştı. Hayatının hiçbir anında unutamadığı o gecenin hatıraları, yıllar boyunca rüyalarında bazen de gözlerinin daldığı tiyatro sahnesine bürünen her mekânda yeni baştan oynadı.

Umay Ana ağır hareketlerle oturduğu sedirden doğruldu ve iki odalı kulübe tarzı kâgir evinden dışarı çıktı. Sabahın serinliği geçip gitmiş yer gök güneş ışığıyla buluşunca sanki börtü böcek bayram etmiş elvan elvan çiçekler etrafa bahar havası yaymıştı. Umay Ana kafalarını bir içe doğru çekip bir dışa doğru hareket ettiren güvercinlerin bir yandan da pıtı pıtı adımlarla yürüdüğünü gülümseyerek izledi. Buğday kovalarından bir avuç yem aldı titreyen elleriyle güvercinlerin ayakları altına serdi. Güvercinler Umay Ana'nın aşına ekmeğine alışmışlardı her gün aynı saatlerde uğrarlardı evinin önüne. Mavi göklerden süzülerek gelen güvercinler, yeryüzüne insanoğlunun hiçbir zaman sahip olmadığı özgürlüğü indirirdi. Kahvaltısını erken bitiren güvercinler Umay Ana'yı bahçede yalnız bırakarak havalanarak tekrar gökyüzüyle kucaklaştılar. Umay Ana sakin hareketlerle elini alnına pervaz ederek uçuşa geçen güvercinleri seyre koyuldu. Gökyüzünün büyüleyici güzelliği karşısında adeta nutku tutulurdu. Bir gün ruhunun bu özgür maviye karışacağını düşünerek heyecanlandı. Aldığı her nefes ayağına takılmış bir prangadan farklı değildi artık. Yüreğinin uğuldayarak açılıp kapanan kapıları tek tek sonsuzluğa uzanıyor pek fazla kimsenin bilmediği bir köşede yaşadığı yalnızlığı ise onu aziz bir kadın ilan ediyordu. Yine de rüzgâra takılıp gelen bir ses, ormanın içinden yükselen bir çığlık, doğanın vefalı gürültüsü yalnızlığına sahip çıkan şefkatli bir dost gibiydi. Umay Ana ağır ağır evinin önündeki kayın ağacının altına attığı sandalyesine kadar olan mesafeyi adımladı. Yavaşça sandalyeye yerleşip beyaz çemberini arkaya iterek ak yelin boğazını gıdıklamasına müsaade etti. Oturduğu tepeden tüm zenginliğiyle içini ısıtan manzaraya göz gezdirdi. Gökyüzünün rengi Karadeniz'in yeşil motifyle birleşerek yeşilden maviye maviden beyaza uzanan renk geçişleriyle muhteşem bir ahenkle iç içe girmişti. Umay Ana'nın yaşadığı ev her yüz metrede bir yükselen yaylanın tepesine kondurulmuş etrafı ormanla çevriliydi bir dağ eviydi. Evin biraz aşağısında ormanın içinden gelip geçen coşkulu bir

dere vardı ve biraz daha aşağı kalan kısmında ise civar köylere ayrılan patika yolların ayrımları görülüyordu. Evin sağında ve solunda yaylaya sınır çizen ormanın yeşil yeşil uğuldayan ağaç kümeleri göz alabildiğince yükseliyordu. Arka tarafı çevreleyen ormanın ise eve mesafesi daha yakındı. Umay Ana çam ağaçlarının ağırlıkta olduğu ormandan gelen reçine kokusunu içine çekti gözlerini kapatarak ve derin derin nefes aldı. Oturduğu yer etrafını çevrelemiş ormanın iki köşesine de hâkimdi. Bu orman onu hayata bağlayan yegâne varlık gibi her sabah karşısında dururdu. Karanlık ormanın üzerine vuran güneşin onca ışığından yalnızca birkaç huzmesi mabedine girebilirdi. Bağrına aldığı saklayan koruyup kollayan anaç bir anne gibiydi. Gördüğü bu muhteşem güzelliği tam anlamıyla kavrayamadığını düşündü bazen. Lakin bu muhteşemlik her daim yüreğinin kıyılarında gezinen surete bürünmüş coşkulu bir his gibiydi çoğu zaman. Ki bu coşkulu heyecan kalbini kıpı kıpır hoplatan, ensesinden gelen bir fısıltı gibi sesini duyuran, üfürülmüş bir nefes gibi kendini hissettiren heybetli gücün varlığından başka bir şey değildi. Dünyayı kendi suretinde yaratan Yüce Sevgi, varlığını sonsuz haz ve sonsuz güzelliğin içine itina ile yerleştiriyordu. Her şeyin hâkimi olan Yüce Sevginin esintisini duyan kimse ne karanlıkta kalırdı nede yapayalnız olurdu. Bu cennet yöre uzun süredir yalnızlık çeken kalbine merhem olmuştu. Her ağaç, bahçesine ektiği her bir mısır püskülü ve lahana yaprakları çiçeklerden bir demetti sanki ve etrafına yaydığı güzel kokular deryasında süzülür gibi yaşıyor olmaktan da son derece memnundu aslında. Ormanın iç kısımlarında irili ufaklı uçurumlardan aşağı süzülen şelalelerin sesi, iştme duyusunu henüz yitirmemiş Umay Ana'nın kulaklarında çağlıyordu. Gençliğinde nerde hangi şelale var bilirdi kendince isimlerde vermişti onlara hatta. Kimisi ağır ağır sessizce salınırdı aşağıya kimisi köpüre köpüre büyük bir coşkuyla dökülürdü. Şelalelerin coşkusu, yaprakların hışırtısı, ot çıtırtısı, börtü böcek sesleri ormanın inceli kalınlı uğultuları Kırım'ın çoluk çocuk neşesi gibiydi. Ve ormanın derinliklerinden yükselen bir sis günün her hangi bir saatinde gezinip dururdu. Sis bulutunun sağından solundan fırlayarak buluta kafa kol şekli çizen çam ağaçlarının dalları doğaya kartpostal görüntüsü veriyordu. Bazen enlemesine uzanan geniş bir sis iner dağların önüne set gibi gerilirdi. Ortalık koyu yeşile boyanır ve doğanın sesi hırçınlaşırdı sanki o vakitlerde. Umay Ana gözlerini gökyüzünden indirip ormana ve yer yer yükselen kayalıklara baktı. Bu kayalıklara çarpa çarpa uğuldayan dağların sesi hiç hesapta olmayan yalnızlığına eş olmuştu.

Dağların uğultusu ormanın içinden yükselerek yaylanın ta aşağı kısımlarına dolanan vadinin sesiyle bir olup Umay Ananın ruhuna doluyordu. Umay Ana için dağların uğultusu toprağın iniltisi surete bürünmüş varlıklardı her zaman zira küçükken babaannesi dağların, ağaçların, taşların bile bir ruhu olduğunu anlatmıştı ona. Dalları kesilmiş bir ağaçla kesilmemiş bir ağacın insana diyecekleri şeyler ayrı ayrıydı ve sesini duyabilen insanoğluna gözyaşını bile gösterirdi eğer isterse. Babaannesi henüz altı yaşlarındayken evlerinin önünde, titreşen söğüt ağaçlarının ve meyve ağaçlarının arasındaki bir bekçi gibi dikilen kayın ağacını kendisine vermişti. “Ağacına iyi bak atalarımızın hayat damarları bu ağaçta gizlidir” demişti verirken de. Kayın ağacı insanlar ilk yaratıldığında yeryüzüne iyilik ve bereket dağıtmak üzere inen Umay Ana’yla birlikte inmişti dediğine göre. Şeceresinde kimsenin bilmediği bir tarihten bu yana ailede doğan ilk kız çocuklarına “Umay” adı verilirdi. Babaannesi, kendinden önce doğan kardeşinin adını Umay koymak istemeyen annesinin, daha çocuğu bir yaşını doldurmadan bildedikleri bir nedenle sabah yatağında ölü bulduklarını anlatmıştı. Annesinin uzunca bir süre üzüntüden çocuğu olmamıştı da bütün bu musibetlerin geleneklerinin bozulmasından kaynaklandığını düşünen aile büyükleri kadıncağızı sorumlu tutmuşlardı. Günden güne evde ki konumunun nasıl sarstığını kızına nasihat ederek bir yandan dertleşerek anlatmıştı. Sonrasında ise durumuna acıyan kayınvalidesinin yardımıyla bahçeye bu kayın ağacını diktiklerini de anlatmıştı. Bir daha çocuğum olmaz korkusuyla gizli gizli ağlar, hemen hemen her gün kayın ağacının altında dualar eşliğinde yerin ve göğün birleştiricisinden çocuk umduğu yılların hatıralarını ve babaannesinin doğduğu gün ev halkının yaşadığı tarifsiz sevinci dinlermiş annesinden. Meğer babaannesi de kendisi gibi adıyla gelmişti dünyaya. Babaannesinin kendisinden sonra iki kardeşi daha olmuş annesi de evdeki statüsünü şüphesiz bu kayın ağacı sayesinde düzeltebilmişti. Babaannesi âşık olarak evlendiği dedesiyle birlikte fakir oluşları sebebiyle bu evde yaşamaya başlamışlardı. Hiç kız çocuğu doğuramadığını büyük bir kusurmuş gibi hayıflanarak anlatırdı o kayın ağacının altında. Üç erkek çocuğundan sonra oğlunun da kendisi gibi kız çocuğu olmayacağını zannederek üzülmüş içten içe ama dördüncü olarak çok şükür kız evlat doğduğunda evde nasıl bayram havası yaşandığını anlata anlata bitiremezdi. Umay koymuşlardı ismini elbette. Umay! Gökten umdukları ay parçasının dünyaya düşmesi gibi bir şeydi onun doğuşu. Annesi babası cahildi daha babaannesinin gözünde o yüzden

bir bebek büyütecek hünere sahip olmadıklarını düşünerek Umay Ana’yı yanına alırdı geceleri. Babaanne Umay torun Umay’ın bir an olsun başından ayrılmamış, geceleri kıpırdayan ağzından dökülen dualarla büyütüyordu onu. Hiç görmediği dedesi de çok severmiş torununu anlatmasına göre. Geceleri karısının salladığı beşiğe yaklaşıp uzun uzun seyreder ve “mehlaka”, “ay yüzlü güzel” diye fısıldarmış saçlarını okşarken kulağına. Dedesi bahçeyi çapaladığı bir yaz günü serinlemek için bir bardak su içtikten sonra kayın ağacının altında varıp sırtını gövdesine yasladığı sırada hiç beklenmedik bir sis bulutunun gelip üzerlerinde bir müddet bekledikten sonra ince bir tül gibi sıyrılarak dağıldığını uzaklara dalan buğulu gözleriyle anlatırdı. Sis bulutu dağıldığında dedesi ağacın gövdesine yaslanmış vaziyette ruhunu bu kayın ağacına teslim etmişti. İşte Umay Ana’nın bu kayın ağacını dünyadaki bütün kayın ağaçlarından özel kılan şey babaannesini verirken dedesini almasıydı. Babaannesinin havalar ısındı mı kocasının ruhunu teslim ettiği yere bağdaş kurup başını da ağacın gövdesine yaslar vaziyette saatlerce uzakları seyreder gibi kıpırdamadan hareketsizce oturduğuna şahit olurdu. Yanına varıp onunla konuşmak istediği o güzel günler geldi aklına. “Dedenin ruhunu tanrıya bu ağaç ulaştırdı bilesin” demişti. Demesine göre insanın ruhuyla tanrının ruhu arasında bir yol gibiydi ağaçlar. Yeraltına uzanan köklerinden başlayarak gökyüzüne değen dalları sayesinde dünyanın merkezini müthiş bir denge ekseninde tutardı ve her evin ağacı kendi dünyalarının dengesini sağlardı. Gökten inen ruhlar evvela süzülerek indikleri yeryüzünün muhteşemliğine nail olduktan sonra kayının ruhundan yapraklarının hışırdatta hışırdatta geçerler ve öyle girerlerdi bir bedene. Ve insanoğlu dünyaya gözlerini açar açmaz kırıprasan dallar gibi hareketlenirdi. Ölen kişilerin gökyüzüne yükselecek ruhları ise yeraltına indikten bir müddet sonra gökyüzüne ağaçlar tarafından uğurlanırdı. Ağaç tanrıya ulaşmanın bir yolu iki cihanı birbirine bağlayan dünyanın köprüleri gibiydi. “Hayatın özü gibi dedenin özü de bu ağaçta saklı” derdi babaannesi. Babaannesini kaç defa kayın ağacı altında için için ağlarken görmüştü. Kendisini veren kocasını alan bu ağacı bazen çocuk sever gibi okşadığına bazen de arkadaş gibi onunla konuştuğuna şahit olmuştu. Atası, kocası, geçmişi, geleceği gibi gördüğü bu kutsal ağacı kendisine hediye ettiği gün çok sevinmişti. Şimdi yüzüne tebessüm bırakan bu hatırayı küçük bir çocuğun gönlünü kazanmak için verilebilecek en anlamlı hediye olarak anımsıyordu. “Ah!” çekti istemsiz. Yanı başında ki kayın ağacına sevgiyle el sürdü. Güneş vuran yüzünü hafif

çevirerek ağacın köklerine gözlerini devirdi. Babaannesinin bu ağaca duyduğu bağlılığa şahit oldukça kayın ağacı gözünde büyüyen bambaşka bir varlığa dönüşmüştü. Güzelliğinin ötesinde bir sır gizliydi onda. Hele ki çeşit çeşit ağaç hikâyelerini dinledikçe büyüleniyordu adeta. Karşısına geçip Tanrı’nın aynası gibi izliyordu onu bazen. Yine izlediği bir gün ağaçtan saçlarını savuran rüzgârla birlikte sıcak bir soluk girmişti içine. Ruhuna dolan ağacın o sıcak soluğu göksel bir hayal miydi bilemiyordu hala. Ağaç insanla direkt bağlantısı olan yegâne varlıkların başını çekiyordu ona göre ama bunu ancak bilen bilirdi. Evin dengesini sağlayan direkler gibi dünyanın dengesini de ağaçlar sağlardı. Köklerini toprağa salan, gövdesiyle gökyüzüne sütun misali uzanan ağaç bütün heybetiyle topraktaki bin bir çeşit yeşilliğin, dere kıyısındaki yüksek çayırkların efendisi gibi Muhteşem Güç’ün timsaliydi bir bakıma. Her ailenin soyunu oluşturan ecdadının ruhlarıyla bağlantılı olan bir ağacı vardı mutlaka. Soy ağacı dedikleri şeyin aslı da buradan gelirdi zaten. Şimdikiler anlamıyordu “soy ağacı”nın manasını. Tabloya çizilmiş bir ağaca yerleştirilen ana ata isimleri demek değildi soy ağacı. Her evin bir ağacı vardı ve bu ağaçta o evin soyunu sürdürmüş atalarının ruhu saklıydı. Bunu bilen kişiler atalarına vefasızlık etmeyerek hem bu dünyada hem öte dünyada rahat ederlerdi. Köklerini saldı toprağın ruhunun bir kısmı da yine ağaçtaydı. Kökleriyle yer ananın, dallarıyla gök atanın ruhunu birleştiren kayın ağacı tanrının çeşitli güzelliğini alır, damarlarıyla ve kökleriyle toprağa uzatır, topraktan da insana ulaşırdı. Ve “ağaç insanoğlunun en hakiki dostu, dertlerinin devasıdır” demişti. İnsanoğlu ne zaman kıtlık yaşayacak olsa tedirginlik fısıltılarını duyan ağaç mavi göğün sularını yere indirerek toprağın ruhunu okşardı. Bu sayede yığınla insanın karnını doyurur, bağrından fışkıran sularla susuzluğunu gidererek insanoğlunun gözlerinin ferine ışık olur otururdu yeşil yeşil. Tanrı varlığını insanın ruhuna aktararak muhteşem bir dönüşüm hikâyesinin başkahramanı yapmıştı ağacı. İki cihanın kutsal köprüsü olduğu için de onu kesmek çok günahtı. Diğer ağaçları kesmek ne kadar günahsa kayın ağacını kesmek iki katıydı. Ağaç kesen insan Yüce Sevgi’nin kendisine gelen ışığını da düşüncesizce kesmiş olurdu. Başına gelen musibetlerin cezasını ise Tanrı’ya keserdi yaptığığın cezası olduğunu bilmeden ve böylelikle sadece ağaç kesmekle kalmamış olurdu. Balta elinde kesecek ağaç arayan insanlar evinin yolunu şaşır-mış insanlar gibi gitgide evden uzaklaştıklarını fark etmeyen insanlar gibi her geçen gün tanrının

şefkatinden de uzaklaştıklarını fark etmezler büyük bir girdabın içinde dönüp dururlardı. Ağaç insan ruhunun Tanrıyı gören gözü gibiydi ve görüş mesafesi sığır inmiş kör bir ruh görmediklerinin cezasını herkese çektiyordu. Oysaki her şeyin yaratıcısı Tanrı’da, Tanrı’nın yanına dönen atalarının sesi de bu kutsal ağaçta gizliydi. Kökleriyle yeraltını, gövdesiyle yeryüzünü, dallarıyla da gökyüzünü birleştiren kayın ağacı şu yeryüzünün en kutsal bağlantısıydı apaçık. Üç dünyayı birbirine bağlayan, titreşen yapraklarından çıkan sesle Tanrı nefesinin sureti gibi insanoğluna ayna olan ağacın etrafında birleşerek dua eden atalarının çocuk umması kadar doğal ne olabilirdi. İnsanoğlu yaratıcısıyla yüz yüze gelmeye ihtiyaç duyardı işte o yüzden ölümünden sonra rastlaşmayı umduğu Tanrı’nın nurunu ölmeden öncede görmek isterdi. Bu bir gereksinimdi. Bu sebeple de ağaç, bir ata gibi, bir çocuk gibi bir tanrı gibi dualar eşliğinde sevmeye insan eliyle yapılmış bir kabeden daha layıktı.

Umay Ana gözünü daldığı noktadan ayırmadan kayını okşadı yine. Kimi çocuğu gibi bağrına basardı ağacı, kimi atası, kimi eşi gibi. Babaannesi gölgesinde eşini kaybettiği o ağaca adeta eşini sever gibi dokunurdu hatta dertleştiğine bile şahit olmuştu. Eş annelerine kayınvalide babalarına kayınpeder kardeşe kayınbirader denilmesinin nedeni kayın ağacının kozmik kutsallığından geldiğini öğrenmişti babaannesinden. Ah! Diyerek ince bir iç çekti, cennette olmalı şimdi diye düşündü. Tepe noktası gözle görülmeyecek kadar gökyüzüne uzanan ağaçlar cennetin yolunu gösteren mukaddes varlıklardı. Cennet ise her zaman Ulu Tanrının yanı başındaydı.

Umay Ana istediği vakit daldığı anılarından kurtarır umuduyla tutunduğu ağacı okşamayı bırakarak kendini adeta geçmişe teslim eder gibi sandalyesinde geriye yaslandı yaylanın patikalara ayrılan yollarına gözlerini dikti. Mum alevi titreyişindeki gözleri gitgide belirginliğini yitiren manzaraya dalar dalmaz perde açıldı aynı oyun yine başladı. Umay Ana’nın ela gözlerindeki fer giderek azaldı. Sürgün gecesinin acı-masız askerlerinden çıkan

öfkeli haykırışlar ve gittikçe yaklaşan silah sesleri yine beyninin içinde hapsolmuştu. 18 Mayıs gecesi Kırım'da yer yerinden oynamış Rus askerleri Moskof'tan aldıkları emirle bir tek Kırım Tatar'ı bırakmamaya yemin içmiş bir kararlılıkla buldukları her kapıyı kırmışlardı. Adeta üstüne buzlu su kovası dökülmüş gibi sersemleşmiş bir vaziyette uyanmıştı uykusundan o gece. Umay Ana gürültüyle kırılan kapının şiddetle birkaç kez duvara çarpmasından çıkan o korkunç sesi yeniden duymuşçasına gözlerini kapadı, vücudu ürpererek titredi. O gece binlerce Kırım Tatarının kapısı aynı muhanetlikte kırılmıştı. On beş dakika içinde çok fazla eşya almalarına müsaade etmeden bütün soruları cevapsız bırakılarak karşı koymaları halinde hakaretlerle ve dipçik darbeleriyle itile kakıla dışarı çıkmaya zorlanmışlardı. O anda neye uğradıklarını şaşırان annesinin hayali gözlerinin önünde belirdi. Odadan odaya amaçsızca koşturmaya başlamış yanına ne alması gerektiğini dahi bilemez halde korkudan ağlayan iki yaşındaki kızının sesini bile duymamıştı. Askerlerin ihtarıyla bir şeyler yapması gerektiğini anlamış olmalıydı ki eline geçirdiği torbaya ekmek, peynir, zeytin evde ne varsa doldurmuştu. Çocuklarının sırtına hırka kazak eline ne geçtiyse giydirmeye çalışmış bir yandan da askerlere karşı direnmesinden korktuğu büyük oğlunun eline koluna uzanarak sürekli ağlar gibi inler gibi yalvarır vaziyette yüzüne doğru bir şeyler mırıldanmıştı. Son dakika yatak odasına koşup yastığın kılıfını çıkarmış astarının dikişlerini güçlü elleriyle tuttuğu gibi ayırarak dışinden tırnağından ayırdıklarıyla aldığı üç bilezikle beş küçük altını kapıldığı gibi ceketinin cebine doldurmayı akıl etmişti. Kendisi ise askerler daha çok kızmasın diye ağlayan kardeşini kucağında pıspışlayarak odanın boş kalan kısmında bir o yana bir bu yana yürümüş çakmak çakan gözleriyle de askerlere önemli bir vazifeyi üstlenmiş olduğunu bildiren bakışlarla yandan yandan bakmıştı. Kardeşini kucağında gezdirirken gözüne yeni alınan kırmızı pabuçları takılmış ve çocukluğunun vermiş olduğu saflıkla kardeşini derhal sedire bırakıp pabuçlarını almak için tam eğildiği sırada arkasından gelen bir darbeye yere yapışmıştı. Askerden kendini geri geri uzaklaştırırken o ana kadar ağlamayan masum gözlerinden yaşlar boşalmaya başlamış, dışardan art arda gelen silah sesleriyle korkusu ikiye katlanmıştı. İşte

tam o sırada da yaşlılığa en ufak bir hürmeti olmayan Rus askeri istedikleri serilikte adım atamayan babaannesini iterek yere düşürmüştü. Babaannesin düşmesini koca bir cınarın yıkılışını izler gibi acıyla izlemişti herkes. O an kâinatın sırrı, babaannesinin anlattığı ilk insanların kadını el üstünde tutulduğunu öğreten hikâyeleri gibi tuzla buz olmuştu. Baba-annesi ona eskiden olağanüstü kadınların mavi bir ışıktan ve kutsal bir ağaç kovuğundan doğduğunu aynı zamanda da ailenin bereketi kabul edildiği için baş tacı olduklarını anlatmıştı. Bu ağaç kayın ağacı olmalı diye düşünmüştü o zaman. Zira dedesini kayın ağacı almışsa kadını da verirdi, Nitekim babaannesini o kayın ağacı vermemiş miydi? Yıllarca eşi ve evlatları tarafından değer görmüş babaannesini, insan canına kıymet vermeyen bir asker tarafından yere paspas edildiğine şahit olmuştu derin bir acıyla. Ayakkabısını unutup devrilen babaannesine koşmuştu o da herkes gibi. Annesinin üzerine abanan babası kızgın bakışlarıyla ve havaya kalkan kararlı eliyle askerlerden zorbalıklarına ara vermeleri için müsaade emretmiş, indirmekte acele etmediği eliyle birkaç kez dur ihtarı vererek eliyle zamanı bıçak gibi ortadan ikiye kesmişti. Askerler müdahale etmeden duraksamış olsalar da az sonra vakit kaybettiklerini haykırmak aile bireylerini yeniden münakaşaya girmişlerdi. Ağlaya ağlaya nereye götürüldüklerini bilmeyen ev halkı evdeki anılarıyla vedalaşmadan apar topar dışarı çıkmak için zorlanmıştı. Her biri bir yana savrulan kırmızı pabucunun teki gözüne çarpmış ama tekrar almak için yeltenememişti bile. Yaşadığı onca acılar ne zaman aklına düşse kalbini çepeçevre kuşatan hüznün arasına hiç beklenmedik bir anda o kırmızı pabuçlar girer patavatsızca sahnenin en önemli noktasını mesken tutar ve göz kamaştırıcı nadide bir elmas gibi parlardı. Şimdi yine aklının en görkemli yerinden Umay Ana'ya göz kırpyordu. Acıya öykünen alaycı bir gülümsemeyle iç çekti. İçinde kalan birçok yaşanmamışlığın en masum olanıydı belki o ayakkabılar.

Bitmek bilmeyen o karanlık geceye başındaki miğferi sarsıla sarsıla bağırان askerin kükreyen sesi bir yıldırım gibi düşmüştü sonrasında. Askerlerden birisi öyle güçlü bağırırmıştı ki ağzından tükürür gibi fırlattığı kelimenin ne olduğunu kimse anlamamıştı. Kelimenin manasının da bir ehemmiyeti yoktu zaten zira anlatmak istedikleri beyazı kızarmış nefret yayan mavi gözlerinde, sestten önce sağa sola saçılarak çıkan tükürüğünde ve ejderha ağzı gibi yayıla yayıla bir açılıp bir kapanan etli dudaklarında gizliydi. Ne yapacaklarını bilemez haldeki ailesinin ve askerlerin itiş kakışları arasından sıyrılıp bahçedeki ağacına koşmak

istemmişti o an. Sarılmaktı belki niyeti, belki dua etmeye en ihtiyaç duyduğu an o andı. Hengâmeden sessizce sıyrılıp kendini dışarı attığında başlarına gelen eziyetin ağacının başına da gelmiş olduğunu görünce acıdan dudakları titremiş ve zangırdarak birbirine çarpan dişleri arasından sızan zapt olmaz ağız salgısına karışmış gözyaşlarını elinin tersiyle sertçe itmişti. Ruhunun derinliklerinden gelen görünmez bir güçle bağlı olduğu ağacına belki son kez görecekti, gözyaşlarının görüşünü engellemesine izin veremezdi. Gecenin zebanileri mavzerlerden çıkan mermilerle onun için ağaçtan çok öte olan kayının iki dalını kırarak yere serilmişti. Kırılmış ama kopmamış bir dalı da tepesinde idam edilmiş zavallı bir çocuk gibi ileri geri sallanıyordu. Umay Ana bu korkunç manzara karşısında kollarını açarak hemen ağacın altına seğırtmiş zapt etmeye çalıştığı gözyaşlarını tekrardan salarak dua niteliğindeki iniltiyle ağacına sarılmıştı. Küçük elleriyle ağacını okşarken gırtlğından sarsıcı hıçkırıklar eşliğinde çıkan çığlıklarla dipsiz gecenin bağrını yumruklamıştı. Ağaca yaslanmış bedeni arşa varan sesini duydukça sarsılmış sarsıldıkça da bağıra bağıra ağlamıştı. Kısa bir müddet sonra ne yapacağını bilemeyerek belli bir telaş içine girmiş salyasını sümüğünü alelade bir şekilde eline koluna sildikten sonra sağına soluna bakıp kolları kopmuş bir insan çaresizliğinde ağacın dallarını gövdesine doğru çekmeyi en mantıklı hareket olduğunu düşünmüştü. Sonrasında da gözyaşlarını iyice silip ağacın en yüksek noktasına diktiği gözlerindeki ateşi, kâinatın yaratıcısı görsün istemişti. Yeri ve göğü birleştiren ağaçlar adına, yer gök aşkına, iyilik saçan yeryüzünün bereketli kadınları aşkına dursundu bu zulüm.

Yaşlı babaannesinin ince dalgalı sesinden gelen feryadı duyunca ağacı fark ettiğini anlamıştı hemen. Başını çevirir çevirmez beyaz geceliğinin üstüne giydiği ceketle ve çıplak ayaklarıyla dikilen babaannesini görmüştü. Gecenin zebanileri onunda ayakkabılarını giymesine müsaade etmemişlerdi belli ki. Yaşlı Umay manzarayı görür görmez dövünmeye başlamış sonrada saçını başını yolar gibi ne yapacağını bilemez halde bir müddet ellerini başında yüzünde ovalamıştı. Sonra dizlerine hükmetmeyi başararak hiç olmadığı dinçlikte ağaca seğırtcek bir güçle dolmuştu. İnce titrek sesiyle çıkardığı ağıt etraftaki acımasını yitirmiş onlarca askerlerin çirkin kükreyişlerinden daha çok canını yakmıştı. Yıllar boyunca kulağından silinmeyen en acı ağıttı bu. Babaannesinin yaşlı titrek sesi beyninde yankılanınca Umay Ana'nın gözlerinden yaşlar süzüldü. Nasılda kollarını açarak düşmemek için kendini zar zor dengeye sokarak topallaya topallaya

seğırtmişti yanına. Yaşlı bedenini gözyaşları içinde ağaca yaslarırken bir eliyle de torununu kendine doğru çekmiş bir elini de ağaca dolamıştı. O an ağlayan gözlerle medet umar gibi bakmıştı babaannesinin yüzüne. Dudaklarından “ruhumu atalarım şimdi karıştır ulu tanrım” diye dua ettiğini duyar gibi olmuştu. Ölüm korkusuyla başını babaannesine ve ağaç arasına sokmuş içinde sıkışan nefretin gücünü farkında olmadan ısırıldığı dudaklarından toprağa damlayan kandan anlamıştı. Askerler ailesini birer ikişer zorbalıklarla dışarı çıkarmayı başarmışlardı. Sona geldiğini hissettiren o saatten sonra ölüm gözünde küçülmüştü. Babaannesinin ölümünden korktuğu kadar kendi ölümünden korkmamıştı. Bildiği bütün duaları okuduğu o anda birden babaannesinin ağıttı kesilmişti. Ağacına yasladığı yaşlı bedeni canlılığını yiterek üzerine doğru yığılmaya başlamıştı. Bazen rüyasında babaannesinin öldüğünü görüp ağlayarak uyanırdı da koşma yanına varır kucağına yatar “hiç ölme ne olur” diye ağlardı. Anlattığı hikâyelerle ve o ağacın anılarıyla bağlanmıştı ona. Annesine babasına kardeşlerine kızdığı zamanlar olurdu fakat babaannesine büyük bir hayranlıkla bağlıydı. Ağacın toprağa saldığı kökler gibi görünmez kökler vardı aralarında. Üzerine düşen babaannesini tutmaya gücünün yetmeyeceğini anlar anlamaz “babaa” diye bağırırmıştı acı içinde çırpınarak. Bir koşuda yanlarına varan babasıyla ağacın altına yatırmışlardı babaannesini boylu boyunca. Babasının ne dediği anlaşılmayan inişli çıkışlı yakarış seslerini hatırladıkça ruhunu sıkıştıran bir dalga gelir otururdu boğazına. Ruhunu teslim etmek üzere olduğu anlaşılan annesinin kah boynuna sarılarak kah kalbini duymaya çalışarak ellerini çocuk sever gibi yüzünde gezdirmeye başlamıştı. Gözlerini ağacın en uç tepesine diken annesinin morarmış dudakları hafif bir kıpırtı halinde bir şeyler söylüyor gibi geldiğinde ikisi birden eğildi o anda askerler ikinci verdikleri molayı bitirdiklerini ilan eden üç el ateş etmişlerdi havaya. Babasını ve kendisini sürükleyen askerlerin zalimliğine ayak diremek beyhude bir çabaydı. Babası askerlere karşı koyarak can havliyle ellerinden kurtulmuş ve annesinin yanına koşmuştu. Abisinin kollarında çırpınan Umay Ana'nın dağları inleyen feryadı ise babasının kafasına, kollarına, gövdesine inen dipçik darbelerini gördükçe azalmış

azal-
mış büyüyen göz bebekle-
rine giren korku halkası boynuna kalın bir
zincir takarak feryadını içine hapsetmişti.
Salya sümüğü birbirine karışmış annesi ve
kardeşleriyle hiçbir şey yapamadan babasının yere
serilişini seyretmişlerdi bir müddet. Kafası yüzü
kanlar içinde kalan babasını var gücüyle attıkları
tekmelerle ayağa kaldırmışlardı bu defada. O
saatten sonra emirleri yerine getirmeyeni gözünün
yaşına bakmadan vuracaklarını haykırmışlardı. Ölüm
ve esaret... O an ölmek için en güzel zamandı işte. Ve canı
gibi sevdiği babaannesi belki de o en güzel zamanda ruhunu
teslim etmişti kayın ağacına. Her an namlunun tetiğinin
ateşlenme ihtimaline bağlanmış bir yaşam yaşam değildi.
İteklenerек tren istasyonlarına getirildiklerinde yaşanan
trajediyle gece devam etti. Sabahın ilk ışıklarıyla hayvan
vagonlarına doldurulan binlerce Kırım Tatarlarının yüz
ifadesindeki şaşkınlık hissi aşağılanmışlık hissiyle karış-
mıştı bu duygu ise gözlerindeki korkuyu gölgede bırakmıştı.
Değersizlik hissi bütün duyguların önüne geçen insanı taştan
kayadan daha işe yaramaz hale sokan yok edici bir silahtan
başka bir şey değildi. Ve insan bu hisse bir müddet maruz
kaldıktan sonra karşılaştı her hakareti her eziyeti makul
karşılamaya başlıyor karşı koymayı akıl dahi edemiyordu.
Olayın dışındaki bir insan gelse görse sürü halinde her türlü
eziyete boyun eğen bu insanların hak ettiklerini yaşıyor
olduklarına inanabilirdi. İnsanlığın dışına atılan kişi yada
kişiler yaşadığı insanlıktan aforoz edildikleri o ana kadar
öğrendikleri bütün yetilerini yitirir zaman ve mekan kavramları
yok yitirirlerdi. Uzun bir müddet devam etmesi halinde kişi
konuşmayı dahi unutabilirdi. Babaannesinin “Allah kimseyi
insanlıktan çıkarmasın” diye ettiği duanın anlamı buydu
demek ki. İnsanlıktan çıkarılan insanlar ne bir taş ne bir
toprak ne bir hayvan kadar değerliydi. Atıl duruma çıkmış
bu insanlar yeryüzüne sığmayan fazlalıklar gibi nereye atıl-
salar da yok olsalar diye gözlenirdi. Onlarda bunu bilir hala
yaşayarak insanları rahatsız ettikleri için kendine kızanlar
bile olurdu belki. İnsanoğlu dünyada dokunulmadık bir canlı
bırakmamıştı tarih boyunca ama en çok kendi soyuna akla
hayale gelmeyecek zulümler etmişti. Tatarlar tıklım tıklım

bindirilen vagonlarda hayvan pisliği ve sap saman içindeki
günlerce sürecek olan yolculuğun daha ilk saatlerinde bit-
lenmişlerdi. Günlerce ağzı açılmayan vagonlarda yiyecek
yoktu, su yoktu, tuvalet yoktu. Üç gün boyunca bir lokma
ekmek yemeden bir yudum su içmeden üst üste istiflenerek
yol gitmişlerdi. Bu izdihama dayanamayan yaşlılar birer birer
ölüyor cesetlerini ise askerler vagonlardan aşağı atmışlardı.
Umay Ana’nı kendinden bir büyük abisi küçüklüğünden
beri ağır astım hastasıydı. Onlarca insanın arasında nefes
alması gittikçe imkânsız hale gelmiş ve morarmaya başla-
mıştı. İki yaşındaki açlık çılgınları atan kızını kucağında
zapt etmeye çalışan annesinin çaresizliği dün gibi aklındaydı
hala. Nereye götürüldüklerini belli olmayan bu insanlar evle-
rinden barklarından edilerek vatanlarından sürülmüşlerdi.
Bu ölüm treninde nereye götürülüyorlardı. Vatanlarından
koparılıp kimlerin vatana yerleştirileceklerdi. Kendi vata-
nına kabul edilmeyen insanları kim kabul ederdi. Vatansız
insan bu gezegene ait olmayan ucube gibiydi. Büyüklerin
kafasını bu sorular kurcalarken küçük Umay babaannesini
düşünüyordu. Dudakları kıpırdarken görmüştü onu ölmüş
olamazdı yada ona mı öyle gelmişti. Babasına “öldü mü” diye
sormuştu fakat karşılığı babasının boş bakışları olmuştu.
Onlar gittikten sonra belki de doğrulup yine ağaca yaslanmış
uzakları izleyerek oturuyordu. Eğer askerler boşalan evlere
tekrar gelmemişlerse babaannesi yine evlerinde yaşıyordu.
İçin için ağlayarak açlığa susuzluğa dayanmaya çalıştı ama
abisi onun kadar şanslı değildi. Altıncı günde iyiden iyiye
sarıp soldu ve o bir gece ansızın babasının kucağında üst
üste aldığı yarım nefeslerle ağzı köpüklerle dolmuş gözlerini
başına dikerek gitgide nefessiz kalarak kollarına yığılmıştı.
Büyük abisi kuş kadar kalan kardeşini kapıldığı gibi vagonun
üst kısmındaki küçük pencere deliğine kaldırmış “nefes al”
söylemlerini yineledikçe sesi yükselmeye başladı ki bu ses
bir müddet sonra aslan kükremesine dönüşmüştü. Babası
da boğucu bir acıyla oğlunu kaldırmaya destek veriyordu.
Annesi bağırıyor kardeşi ise hiç susmuyordu. Vagonlarda
her bir aile benzer dramı yaşadığı için diğer insanlar açlığın
verdiği halsizlik, insanlıktan kovulmuşluğun verdiği hüküm-
süzlük, uykusuzluğun verdiği sersemlik sebebiyle duyguları
alınmış gibi tepkisiz bakıyorlardı bütün bu olanlara. Eller
üstünde bir damla nefes alması için uğraşılan abisini yere
indirdiklerinde artık nefes almadığını gördüler. O an yer
kabuğu zangır zangır sallanmış, dünyanın içi dışına çıkmış

da ortalığa çıkan pisliği gökyüzünü, yeryüzünü güzel olan
her şeyi kirletmiş gibi berbat kokuyordu. Küçük kardeşini
derhal annesinin kucağından almış annesinin kucağına
yatırılan abisinin mosmor kesilen cesedine bakıp bakıp
ağlıyordu. Şaka gibiydi son bir haftadır yaşadıkları. Daha
geçen hafta kardeşiyle birlikte annesine ve babaannesine
kırlardan birer buket çiçek toplamışlardı. Sen mi vereceksin
ben mi diye aralarında münakaşaya girmişlerdi de abisi
ikisini de kardeşinin vermesine razı olmuştu. Aklına geldi
çiçeği verirken yanında duruşunu hafif boyun bükerek içine
kazıdığı o masum bakışları. Keşke ikisini de o verseydi yada
birini vermiş olsaydı en azından. Nefret etmişti o an ken-
disinden. Abisinin o günkü bakışları içindeki pişmanlığa
ilişerek büyümüş büyümüş tonlarca ağırlığındaki koca bir
yük kamyonu gibi yüreğine oturmuştu. Abisiyle ilgili her şey
parçalara bölünmüş bir fotoğraf karesine dönüşmüştü. Her
birine ayrı ayrı anlam yüklenmiş, iade edilmekte gecikilmiş
değeri düşünülerek acılar katmerlenmişti. İnsan nefesin-
den ekmek fırını kadar ısınan vagonun içinde üstlerine çığ
düşmüş gibi yürekleri donmuştu o gece. İsyan çıkaran kalbi,
Kırım’da çayır çayır yanan ciğeri, kardeşinin cesedini idrak
eden buz kesmiş beyni bilinmezlerdeydi o gece. O gece de
Kırım’daki son gece kadar ağır bir gece olmuştu.

Umay Ananın anıları depreştikçe içi daraldı nefesi derin-
leşti. Bunca yıla rağmen Kırım’ın kokusu hala burnunda
tütüyordu. Nasıl olurdu da geçmişin acıları her gün bayat
bir küf kokusuyla capcanlı karşısında dururdu. Bir çocuğu
memeden kesmek gibi bir şeydi bu. Vatansız bir insanın ne
dirisi ne ölüsü sığabilirdi dünyaya. Onlarında ölüm yolculuğu
tam bir ayın sonunda Özbekistan’da durmuştu. Gelecekleri
hakkında yalan yanlış doldurulan Özbek halkıda yurtsuz
bu insanlara karşı hırçın yaklaşıyordu. Orada yaşadıkları
dramı hatırlamak istemezmiş gibi gözlerini kapatıp başını
salladı Umay Ana. Kalbi iyice yüzeyel atmaya başladı. Umay
Ana’yı annesi yaşadıkları rezil hayattan kurtulması için orda
yaşayan Karadenizli bir ailenin yanına katıp Türkiye’ye gön-
dermişti. O aile annesine çocukları olmadığını eğer isterlerse
çocuklarından birine sahip çıkabileceklerini söylemişti.
Ama annesi mümkün değil diyerek uzaklaşmıştı o aileden.
Kızını Türkiye’ye gönderme kararını sığındıkları harabeye
iki kızını bırakıp ekmek parası için gittikleri günün gece yarsı
döndüklerinde vermişlerdi. Umay Ana o akşam açlıktan
ağlayan ateşler içerisindeki kardeşini oyalayıp koynunda
uyutmayı başarmıştı. Annesi ve babası gece yarısı eve gelir
gelmez yorgunluktan hemen uyuyakalmışlardı. Sabahın ilk
ışıkları doğduğunda Umay Ana içinde burkulan bir acıyla

uyanmıştı. Garip bir his dürtmüştü sanki. Gözlerini açar
açmaz garipliğin ne olduğunu anlamaya çalışarak etrafına
göz gezdiren Umay Ana koynunda kardeşinin soğuyan
bedenini hissedince korkuyla irkildi. Küçücüktü elleri...
Moraran küçük elleri... Gülen gözleri vardı iri iri... yarı
açık tek bir noktaya bakan gözleri... Bu yazgıyı değiştirecek
duayı öğretmemişti babaannesi...

İşte o vakit on iki yaşındaki kızlarına da bir şey olmasın-
dan korkan ailesi onlara ellerinden geldiğince destek olmak
isteyen ailenin Türkiye ye dönüş yapacaklarını öğrenince
gözyaşları içerisinde canı gibi sevdiği kızını aileye teslim
etmişti. İşte Umay Ana Karadeniz’e paramparça olmuş
yüreğiyle bu şekilde gelmişti. Vatan hasretiyle, aile özlemiyle,
babaannesinin hatıralarıyla, kardeş acısıyla gelmişti. Birde
ağacının dalları vardı aklında. Çocukları olmayan bu temiz
insanlar Umay Ana’yı çocukları gibi bağrına basmış naif bir
sevgiyle büyütmişlerdi. Yaralarını sarmak için ellerinden
geleni yapmışlardı. Umay Ana bir sabah kalktığında evlerinin
önüne bir kayın ağacı dikilmiş olduğunu görmüştü. Anne
denilmeyi hak eden bu yüce kadına sevinçten ağlayarak
sarılmıştı. Geceleri Kırım’ı, babaannesinin hikayelerini,
ailesini, kardeşlerini ve kayın ağacının içinde sakladıkla-
rını anlatırdı her gece ikinci annesi bildiği bu kadına. Aynı
hikayeyi defalarca dinlemişti canı gibi bağlandığı kızımdan.
Babaannesinin kayın ağacının altında hala oturuyor olma
ihtimali üzerinde hayaller kurdular kaç kere. Umay Ananın
ağacı da bir iki dalı kırıldı diye kurumazdı zaten. İnsanlar-
dan daha dayanıklıydı ağaçlar. Yüzyıllar öncesi ormanda
bir başına kalmış insanı anlatmıştı bazı geceleri babaan-
nesinin cümleleriyle. Ormanda yalnız kalan adam kayın
ağacın gövdesine sapladığı kıymık yardımıyla dışarı akan
özsuğunu içerek hayatta kalmıştı. Bir annenin çocuğuna süt
vermesi gibi tanrısal bir anaçlığı vardı ağacın. Tanrı doğada
yarattığı her şeye kadından bir parça kondurmuştu sanki.
Toprak bağrında büyüttüğü meyveleri sunarken yavrusunu
doyuran bir anaydı insanoğluna. Ataerkil bir dünya canlı
bir biçimde insanlığın etrafını sararken dağlar koynunda
beslediği hayvanları sarı saçlarını süpürge etmiş bir kadın
şefkatinde insana verirken o güne kadar tanışıp evlenen
gelmiş geçmiş bütün ataların soyunun ecdadı gibi dimdik
duruyordu. Kâinatın kozmik enerjisi ki bu enerji samimi bir
kadın gülümsemesi gibi bir şeydi gece gündüz uğuldayan
dağlarda toplanmıştı. Yüce El yarattığı en kutsal varlık olan
kadının rengini sürmüştü her şeyin üzerine. Kutsallıkları ört
bas edilen kadının izinin bulunmadığı ne vardı şu dünyada.
Ah kadınlar!

Umay Ana'nın dağınık ama kararlı bakışlarının ardına gizlenmiş çıplak bir zihnin izleri, dimağında sıra sıra istiflenmiş hatıra yığınları arasından sızan hasret ağrısı buğulu gözlerine perde gibi inmişti. Günün son ışıkları dünyayı kızıla boyamıştı. Umay Ana sabah birkaç lokmadan başka bir şey yemediği halde acıkmamıştı. Annesi ve babası öleli yalnız yiyordu yemeği. Elli beş yaşına kadar ikinci annesi ikinci babası bildiği bu insanları o kadar sevmişti ki ölene kadar minnetle bakmıştı onlara. Karadeniz'e ilk geldiği yıllar içinde hep Kırırma döneceği umudu vardı. Ailesi gelecek onu alıp evlerine döneceklerdi. Ağacın altına oturup bir gözü hep uzakları gözledi yıllarca. İkinci annesi bildiği kadın ise canı bildiği bu efsunlu kızın bir gün gitmek isteyeceği korkusunu taşıdı içinde. Hasta olduğu bir gün ağlayarak "beni bırakıp gitmenden çok korkuyorum" demişti ardından ikisi de gözyaşlarını tutamamış birbirine sarılıp ağlamışlardı. Umay Ana o zaman annesi gibi sevdiği bu şefkat kadına babaannesinin cümlesiyle "tanrı yayla dağlarını üstüme devirsin, gök üstüme düşsün ki seni bırakıp gitmeyeceğim" demişti. Dediği gibi de gitmedi de. Hatta ikinci ailesi bildiği bu insanları da uzunca bir süre kaybetmekten korktu. Onlar öldüğünde elli yaşındaydı Umay Ana. Onlardan kalan tek şeyse evinin yaklaşık bir kilometre uzağında oturan yeğenleriydi. Gün aşırı gelir çok sevdikleri Umay Ana'yı dolanırlardı. Kendinden küçük olan yeğenleri gibi yeğenlerin çocukları da ona hep Umay Ana derlerdi. Umay Analarının tılsımlı güçleri olduğuna inanırlardı. Aşağı köye aylarca yağmur yağmayınca Umay Ana Tanrı'ya lekesiz bir at kurban edeceklerini söylemişti. Atın başını da bir kuyuya atıp doğan güneş ışıklarına yüzlerini dönerek dualar etmişlerdi. O günden sonra iki hafta aralıksız yağmur yağmıştı da köy halkı Umay Ana'nın evine teşekkür için akın etmişti. Çocuk hasretinden her gün ağlayan bir kadına yeni doğan bebek büyüklüğünde bir okunmuş bir taş verip bağrına basmasını istemişti. Taşın içindeki soğuk kütle insanın içindeki alevi söküp alan insanı yenilgiye uğratmayarak taş gibi sağlam ederdi. Bir müddet sonra gözyaşı dinen kadının içine çöreklenmiş korku tohumları dağıldığı için vücudunun çalışma düzeni normale dönmüş ve birkaç yıl sonra da kendiliğinden çocuğu olmuştu. Umay Ana bu yöredeki tüm köylülerin sevip saydığı anaları olmuştu.

Umay Ana'da yıllar içerisinde alıştığı bu insanları kendi bedeninden bir parça gibi gördü. Hele ki bu orman ve onun serin esintisi yüreğinin acılarını ferahlatan en aziz şeydi. Akşam kıvıllığı yüzüne vuran Umay Ana ormanın sesini dinledi. Her zaman garip bir telaş sarardı onu bu

vakitlerde. Börtü böceğin gittikçe yükselen sesinde bir ısrar kuşların ötüşünde garip bir hüznün! Derinliklerinden gelen kurt, çakal seslerine birde uzaktan gelen çan sesi de eklenince Umay Ana'nın zihnindeki ormanın yeşili birkaç ton daha koyulaşır domuz ya da ayı sesleri de katıldıysa bu senfoniye ormanın rengi gökyüzüyle birlikte haberleşmiş gibi bir anda karaya çalardı. Akşamın zilleri gibiydiler. Ona zindelik veren güneşin doğuşunu izlemek her zaman zevk verirdi lakin hüznün veren batışını izleme isteği de tamamen güneşe olan tutkusuna gösterdiği bir vefaydı. Yoksa sevmiyordu güneşle vedalaşmayı. En sevmediği an ise ağır ağır dünyadan uzaklaşan güneşin akşam karanlığını boşluğa basmış da tökezlemiş gibi hafif bir baş dönmesi hissi vererek belleğinin önüne biranda sermesiydi. Az önceki aydınlığın aniden yok olarak karanlığın, gözleri ışıldayan bir zenci suretine bürünmüş izbandut gibi karşısında dikildiğini hissedirdi bu dakikalarda ve bu durum ona her seferinde ürperti verirdi. Dünyaya gökyüzünden inen siyah silüetlerin köşe kapmaca oyununu oynayan gölgeler gibi belli bir telaş içinde oraya buraya yerleşmesiyle yeryüzüne iyice hakim oluyordu karanlık ve nihayetinde de muhteşem manzarayı karanlığa gömerek akşamdan geceye dönen o garip ana yer yer hüznün yerleştiriyordu. Hüznün veriyordu vermesine de ormanın sesi nefesi can olup yetişiyordu Umay Ana'nın pır pır atan kalbine. Karanlık, rengini iyice zifriye çalınca zenci izbandut ve yeryüzünü gasp eden gezgin silüetler ortalıktan kayboluyordu hayat normal seyrine dönecekti bilirdi bunu. Ama bu akşamüstü dağların sesini dinlemek istediği için ayakları bir türlü gitmiyordu eve. Kendi sessizliğini bastıran dağların uğultusu gibi sadık bir dostu gündüzleri küçük esintiler getirir fısıldardı kulağına, geceleri ise karanlığın cisimleri. Umay Ana ne zaman dağların sesini duysa ah çekirdi. Kimi zaman dağların neşesini kimi zaman kederini dinlerdi bu fısıltılarda. En az kendisi kadar dertli bir hali vardı ki bunu bazı geceler ıslığını ince ince uzatmalarından bazı gecelerde ise hiddetlenerek homurdana homurdana camı kapıyı dövmesinden bilirdi. . Dağların uğultusunu dinledikçe aklı başında bir pirin nasihatini dinler gibi dinleyen Umay Ana dağların ruhu olduğunu düşünür ve gök kadar kudreti olan dağlarda da ağaçlar gibi ruhun olduğunu hissedirdi.

Orman akşamın zillerini çalmıştı, güneş dünyayla vedaya hazırlanıyordu. Akşamın kıvıllığı aklında uzayıp giden anılarında sarıp sarmalayıp burnuna Kırırma'nın kokusu getirmişti yine. Gittikçe kızıllaşan orman görünümündeki anılar kümesi, kimi zaman önüne kimi zaman arkasına uzayan kendi gölgesindeki ağaçlar gibiydi. Zenci kılık

izbandutla karşılaşmak istemeyen Umay Ana elini kayın ağacının gövdesinde aşağı yukarı gezdirir gibi sevdi derin bir ah daha çekti ve evine girmek için dönmüştü ki üzerine gelen kar beyazı sis bulutunu fark etti. Oysa ki sise uygun bir hava değildi. Eve girmekten vazgeçerek yavaşça ağacın altına oturdu sırtını gövdesine yasladı. Gözlerini kapatıp on iki yaşında koparıldığı vatanın burnundaki kokusunu içine çekti. Sürekli sesini duyduğu ve hala aklının bir köşesinde dipdiri yaşayan insandı babaannesi. Gözleri kımlıdadıkça ıslandı. Varlığından bir an olsun ayrılmayan kalbinin bir köşesinde, hiç sönmeyen yangın yeri ydi Kırırma. Ailesi, ağacı hatta evlerinin kapı eşiğindeki betona çıkmış kedilerinin pati izini bile görebiliyordu beyninin içinde. Babası harcı döktüğü gün Boncuk'un kurumasına fırsat vermeden basıp geçtiği o an daha dün gibi aklıdaydı. Umay Ana kapalı gözlerinden sızan yaşlara aldırış etmeden gülümsedi. Kediye yakalayacağım diye az daha o da basacaktı da babasının uyarısı üzerine eşiğin dibinde zar zor durdurabilişti kendini. Eğer bir insan vatanından koparılmışsa durmadan hüznün yağdıran kara bulutlarla yaşardı. Yaralı bir kuş misali nefes alır ve öylede nefesini verirdi. Gittikçe kendisine yaklaşan sis bulutunu tebessümlü bir yüz ifadesiyle izliyordu. Sırtını iyice ağaca verdi avuçlarını toprağa koydu. Ağacın sarkan dallarını gözüyle takip ederek başını gökyüzüne dikti ve ağzında çocukluğundan kalma tatarca bir dua döküldü. Beyaz elbiseli bir kadın şekline bürünen sis yaklaştıkça tutsak yüreğinin prangalarını çözülmüş gibi huzura doğru

koştuğunu hissetti. Hiç hissetmediği özgürlüğün buğulu sesi tanrısal bir sabırla bedenini baştan aşağı kapladı. Bugüne dek peşini bırakmayan ecdadının sesleri başını yasladığı ağacın içinden çıkıp beynine doluyordu adeta. Anaç bir kadın gibi kollarını açmış kendisine uzanan sis bulutundan çıktığını anladığı bir ses içini titretti. Bu ses öyle tanıdıktı ki bunun düşsel bir avuntu olmasından korktu. Ne dediğini anlamak için dikkatini toplayıp kulak kabarttı. Babaannesi! Ailesinin koca çınarı! Kırırma'nın Umay Ana'sıydı bu. Umay Ana!

"Umay'ım! Yeryüzünün Umay Ana'sı" diye sevgi dolu bir sesle konuştu onunla. Göz göze geldiği babaannesiyile garip bir iletişim kuruyor onun aklından geçen düşünceler adeta kendi aklına yazılıyordu. Yeryüzündeki bütün insanlar çocukluklarından başlayarak ya bir şeker ya bir pasta ya bir sopa ya da parayla yönetilirlerdi. Bunların karşılığında çok şeyinden vazgeçmişti insanoğlu. Ama Umay Ana ve ailesi tanrının kutsanmış ağaçlarının emirlerini, aziz dağlarının sesini dinlemişlerdi her daim. Rezilce işlerle uğraşan zulümlerine muhteşem isimler takıp insan soyunu kırırma uğratanlar emirlerini asla tanrısal bir kaynaktan almazlar tam aksine tanrının evinden uzaklaşmış kalplerine doğan korkaklıktan alırlardı. Onlar yüzlerce ağaç kesmiş bir insan kadar mutsuz ve yorgunlardı. Büyük Sanatçının sonsuz zenginliğinde huzurla yaşamak için sanat kurallarına riayet etmek gerekirdi. Yolunu şaşırmışlara yol gösteren bir deha ender doğardı dünyaya. ■

Kültepe Kaniş

Yazarı: Prof. Dr. Cahit Günbattı
Yayınevi: Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınları

Şehir Kültür Sanat

Kayseri denilince akla gelen tarihsel mekânlardan ve sembol yerlerden birisi de Kültepe-Kaniş bölgesidir. Ticaretin Kayseri ile özdeşleşmesinde belirgin öneme sahip olan Kültepe-Kaniş ile ilgili çeşitli akademik makaleler, araştırma ve inceleme yazıları ile birlikte, kazı çalışma notları ve kitaplar da

yayınlanmaya devam ediyor. Aşlında bu tür çalışmaların yapılması ve sürekliliği biraz da yapılan kazıların sürekliliği ve bu kazılarda ortaya çıkan yeni eserler ve bulguların ortaya çıkması ile doğru

orantılıdır. Özellikle Tahsin Özgüç'ün onlarca yıldır sürdürdüğü kazı çalışmaları bugün hala devam etmektedir.

Bu anlamda Türkiye'de gerçekten ciddi ve güzel yayınlar yapılmaktadır.

Kültepe-Kaniş ile ilgili Klaas R. Veenhof ve Mogens Trolle Larsen 'ın Kültepe Tabletleri çalışmaları, Kayseri Büyükşehir Belediyesinin yayınladığı Anadolu'nun Önsözü Kültepe Kaniş Karumu ve yine aynı belediyenin yayınladığı Kültepe-Kaniş

kitapları bunun en önde gelenleridir. Geçen ay sözünü ettiğimiz son kitap yeni baskısı ile yeniden okuyuculara sunuldu.

Prof. Dr. Cahit Günbattı tarafından hazırlanan ve Anadolu'da İlk Yazı, İlk Bel-

geler alt başlığını taşıyan Kültepe Kaniş kitabı sadece Kayseri ile ilgili değil, dönemin Anadolu'su ve dünyası ile de ilgili doyurucu bilgiler vermektedir. Yazarının da belirttiği gibi Bu kitabın başlıca amacı, sadece dar bir araştırmacı çevrenin bilgi sahibi olduğu Anadolu'nun ilk tarihi devrindeki siyasi gelişmeler, ekonomik faaliyetler, sosyal ve kültürel hayat hakkında, yazılı belgelerden de örnekler vererek, konuya meraklı okuyucuları bilgilendirmektir.

Cahit Günbattı'ya göre Kayseri'nin ticari köklerini Kültepe-Kaniş'de buluyoruz. Öyleyse Kültepe-Kaniş sağlıklı olarak bilinmeden Kayseri'nin kültür tarihi ile ilgili bir şey söyleyebilmek zordur. Kültepe-Kaniş sadece Kayseri'nin tarihi ve coğrafyası bakımından önemli değil, Kayseri ve Kayserili kimliğinin arka planı bakımından da önemlidir. Çünkü Kayseri bugün halkının ticari zekâsından kaynaklanan gelişmiş ekonomisi, tarihi ve turistik potansiyeli dolayısıyla illerimiz arasında seçkin bir yere sahiptir. Bunun sırrı büyük ölçüde, bulunduğu coğrafyanın sağladığı imkânlarla her devirde önemli bir ticaret ve kültür merkezi konumunda olmasında aranmalıdır. Daha M.Ö. 2. bin yılın ortalarından itibaren Anadolu'ya ticaret yapmak için gelen ve 40 kadar yerde ticaret kolonisi kuran Asurlu tüccarların kolonilerin yönetim merkezi olarak, Kayseri'nin 20 km. kuzey doğusundaki Kültepe'de ortaya çıkarılan eski Kaniş / Neşa şehrini seçmeleri herhalde bir tesadüfün sonucu değildir.

Kitap;

- Giriş,
- Dönemin siyasi görünüşü,
- Ekonomik ve ticari hayat,
- Kervanlar ve kervanyolları,
- Devlet yönetimi ve kurumlar,
- Hukuk,
- Dini inanç

bölümlerinden oluşuyor.

Kitaptan anladığımız kadarıyla Kültepe'de 1948'den beri sürdürülen sistemli kazılarda bugün Ankara Anadolu Medeniyetleri ve Kayseri Arkeoloji müzelerinde korunan nadide eserler ve Anadolu'da ele geçen en eski yazılı belgeler olan binlerce çivi yazılı kil tablet gün ışığına çıkarılmıştır. 1948'den 80'li yılların ortalarına kadar gecen uzun süre içerisinde tabletlerin pek azı yayınlanabilmiştir. Nihayet 1983 yılında Prof. Dr. Emin Bilgiç'in oluşturduğu, bu kitabın yazarının da içerisinde bulunduğu "Kültepe Tabletlerini Yayın Heyeti"nde yer alan yerli ve yabancı filologların gayretli çalışmalarıyla, çeşitli yerlerde yayınlanan makalelerde ve monograflarda pek çok tablet neşredilmiştir. Nitekim Kültepe-Kaniş, hayranlık uyandıran arkeolojik eserlerle yazılı belgelerin bir arada bulunduğu az sayıdaki ören yerlerinden birisidir. Bu itibarladır ki, burası, sadece Eski Anadolu'nun değil, bütün Eski Önyasya'nın önemli kültür merkezleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Kitabın sonunda doyurucu bir dizin ve harita olduğu gibi, içeriği de fotoğraflarla desteklenmiş. 168 sayfalık kitap doyurucu metin örnekleri ve onların çözümleri ile dolu. ■

Kültepe Tabletlerinden Örnek Bir Metin

⁶ şù-ba-tám qá-at-na-am ⁷ ša
tù-šé-bi-li-ni ⁸ ša ki-ma šu-wa-tí
ep-ší-ma ⁹ iš-tí A-šur-i-dí šé-bi₄-li-ma
¹⁰ ½ ma-na KÚ.BABBAR lu-šé-bi₄-
lá-ki-im ¹¹ ša šù-ba-tim pá-na-am
¹² iš-té-na-ma li-im-šu-du ¹³ la i-qá-
tu-pu-šu ¹⁴ šu-tù-šu lu ma-da-at ¹⁵
i-šé-er pá-ni-im ¹⁶ šù-ba-tim ša tù-šé-
bi₄-li-ni ¹⁷ ša-áp-tám 1 ma-na. TA ¹⁸
ra-dí-i-ma lu qá-at-nu ¹⁹ pá-na-am
ša-ni-a-am ²⁰ i-li-la li-im-šu-du ²¹
šu-ma ša-ar-tám i-ta-áš-ù ²² ki-ma
ku-ta-nim li-iq-tu-pu-šu ²³ a-ba-ar-
ni-a-am ²⁴ ša tù-šé-bi-li-ni ²⁵ la ta-tù-
ri-ma ša ki-ma ²⁶ a-mì-im lá tù-šé-
bi₄-li-im ²⁷ šu-ma té-pí-ší ša ki-ma
²⁸ a-ma-kam al-ta-áp2-tù' ep-ší

⁶⁻⁹ “Bana gönderdiğin kumaş iyidir, aynı kumaştan dokumaya devam et ve (onları) bana Aşşur-idi ile gönder. ¹⁰ Ben sana (her parça için) yarım mina gümüş göndereceğim. ¹¹⁻¹⁴ Kumaşın bir yüzünü tarasınlar, onu kırkmasınlar ve dokuması sıkı olsun. ¹⁵⁻¹⁸ Bana gönderdiğin önceki kumaşa oranla her (parça için) fazladan bir mina yün daha işle, fakat onları ince tut. ¹⁹⁻²⁰ Diğer tarafı hafifçe taranabilsin. ²¹⁻²² Eğer hâlâ tüylüyse, bir kutânım kumaşı gibi kırılabilirsin. ²³⁻²⁶ Bana gönderdiğin Abarna kumaşının benzerinden bir daha gönderme. ²⁷⁻²⁸ Eğer bir tane yapmak istersen orada giydiğin gibi olanından yap.

Sofra

neuvzine

Geleneksel Lezzetimiz

HAZIRLANIŞI

Şurubu için derin bir tencerede şeker ile suyu karıştırın ve limon dilimini ekleyin. Harlı ateşte, şurup kaynayıncaya kadar arada bir karıştırın. Ocağın altını kısın. 15 dakika kaynatıp pekmezi ilave edin. Ocaktan alıp şurubu ılınmaya bırakın.

Hamuru için derin bir kabın içinde eritilip ılınmış, hekiri alınmış tereyağını, tahini, sıvı yağı, yumurtaları, yoğurdu, kabartma tozunu, tuzu ve vanilyayı elinizle pütürsüz bir kıvama gelene kadar karıştırın. Azar azar unu ve ceviz içini ekleyerek yumuşak kıvamda bir hamur elde edin.

40x25 cm'lik dikdörtgen şeklindeki fırın kabını yağlayın. Hamuru tepsiye elinizle bir parmak kalınlığında yayın. Üzerine bastırarak hamuru düzeltin. Bıçak yardımıyla 7-8 cm'lik kareler kesin. Her karenin ortasına yarımşar ceviz içi yerleştirin ve tepsiyi kenarda 30 dakika bekletin.

Hamuru önceden ısıtılmış 140 dereceye ayarlı fırında 50 dakika pişirin. Fırının ısısını 160 dereceye yükseltin. 10 dakika daha pişirip fırından alın.

Ilık şerbeti (şerbet soğuduyorsa ocağın üzerinde biraz ısıtın) ılık neuvzine tatlısının üzerine gezdirerek dökün. Soğuyunca servis yapın. ■

NOT: Eritilmiş tereyağı mutlaka ılık olana kadar bekleyin ve bu şekilde una karıştırın.

Malzemeler

350 gr tereyağı (eritilmiş)
1 çay bardağı tahin
1 çay bardağı sıvı yağ
2 adet yumurta
1 çorba kaşığı yoğurt
1 paket kabartma tozu
1 çay kaşığı ucu tuz
1 paket vanilya
1 kg un (9 su bardağı)
1 su bardağı iri dövülmüş
ceviz içi

Üzeri İçin:

15 adet yarım ceviz içi
Şurubu için
5 su bardağı toz şeker
7 bardak su
1 dilim limon
1 çay bardağı pekmez

afiyet olsun...

Bilim İnsanlarından Bilim Merkezi'ne Tam Not

Okul-Bilim Merkezi işbirliğini amaçlayan TÜBİTAK'ın desteklediği BİLMER Projesi kapsamında bazı üniversitelerden bilim insanları Kayseri Bilim Merkezi'nde incelemelerde bulundular. Bilim Merkezi'ni çok beğenen ve bilim insanları Kayseri Bilim Merkezi'nin ülkemizdeki diğer bilim merkezlerine örnek ve öncü olacağını belirttiler.

TUBİTAK tarafından desteklenen ve Gazi, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversiteleri ile Türkiye'deki Bilim Merkezleri işbirliğinde yürütülmekte olan BİLMER (Bilim Merkezlerinin Bilim Toplum İletişiminde ve Bilim Eğitiminde Etkinliğini Arttırmaya Yönelik Bir Öğretmen ve Eğitimci Mesleki Gelişim Modeli) projesi kapsamında Proje yürütücüsü Prof. Dr. Fitnat Köseoğlu, Prof. Dr. Semra Mirici, Doç. Dr. Uygur Kanlı ve ekibi Kayseri Bilim Merkezi'ni ziyaret etti.

Proje Yürütücüsü ve Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi. Prof. Dr. Fitnat Köseoğlu, TÜBİTAK 1001 destekleme programı çerçevesinde yürütülen araştırma kapsamında Bilim Merkezlerini ziyaret ederek çeşitli açılardan profilini çıkarıp öğretmen ve eğitimci için mesleki gelişim paketleri ve atölyeleri geliştirmeyi amaçladıklarını söyledi. Kayseri Bilim Merkezi'ni en son ziyaret ettiklerini ve yeni açılan bir bilim merkezi olması nedeniyle eğitimin tam oturmadığı kanaatiyle geldiklerini dile getiren Köseoğlu, "Kayseri Bilim Merkezi yeni kurulduğu için eğitim ve atölyeleri oturmamıştır diye düşünmüştük; ancak eğitim açısından çok güzel bir koordinasyon kurulduğunu tespit ettik. Atölyeler, sergiler ve şovları okullarla işbirliğini öne alarak çalışan bir ortam hazırlamışlar. Bu da bizi çok memnun etti. İlgimizi çeken diğer bilim merkezlerinden bir farkı da okul öncesi öğrencilerine hitap eden sergi alanları ve eğitim yaklaşımlarının bulunuyor olması. Bu açıdan diğer bilim merkezlerine örnek ve öncü olacak bir çalışma yapılıyor. Kayseri Bilim Merkezi ülkemizde bilimin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır" dedi.

Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Uygur Kanlı da bugüne kadar 16 bilim merkezini incelediklerini ifade ederek, "Diğer bilim merkezlerinde olmayan pek çok sergi düzeneği Kayseri'de var. Aynı zamanda planetariumu

Türkiye'nin en büyük gök evlerinden olma özelliği taşıyor. Buradaki filmler de diğer bilim merkezlerinde yok. Kayseri Bilim Merkezi ekibi en tepeden en aşağıya büyük bir uyum içinde çalışıyor. Ekibin kısa sürede eğitim anlamında bir sinerji yakalamış olması da umut verici. Umarım gelecekte Türkiye'nin ilk astronomları Kayseri Bilim Merkezi'nden çıkacak" diye konuştu.

BİLMER projesi kapsamında Aralık ayında da Kayseri Bilim Merkezi'nde öğretmen ve bilim merkezleri eğitimcilerinin dahil olacağı üç günlük eğitim çalıştay yapılacaktır.

Bilim Merkezinde Atölye Çalışmaları

Bilimsel bilgiyi geniş toplum kitlelerine aktarmak hedefini ilke edinen ve Anadolu'nun en kapsamlı bilim merkezi olan Kayseri Bilim Merkezi'nde yeni dönem atölye çalışmaları başladı. Atölye çalışmalarıyla çocukların bilimi eğlenerek öğrenmelerine çalışılıyor.

Kayseri Bilim Merkezi, çocuklara yaparak ve yaşayarak bilimi sevdirmeye imkanı sunuyor. Çocukların kendilerini geliştirip yeni tasarımlar için fırsat yakalayabilecekleri tematik atölye çalışmaları başladı. Kendin tasarla, Robotik Kodlama, Doğadan Tasarım, Şifreli Kanatlar, Mikroskopik Dünya, Gizemli Köprü ve Astronomi atölyelerine büyük ilgi gösterildi.

Tematik atölye çalışmaları ile araştırma, gözlem yapma, kıyaslama, keşfetme, ifade etme ve çeşitli çözümler bulabilme becerilerinin geliştirilmesine imkan sağlanması amaçlanıyor. Çocukları bilim ve teknolojiyle buluşturan atölye çalışmalarıyla, bilimsel merak ve öğrenme isteğinin uyandırılması hedefleniyor. Her hafta sonu ücretsiz olarak gerçekleştirilecek olan atölye çalışmalarında eğlenceli ve eğitici bilimsel etkinliklere yer verilecek.

Bilim Merkezi'nden Astronomi Okulu

Kayseri Bilim Merkezi kapılarını astronomiye açıyor. Bilim Merkezi tarafından açılacak olan Astronomi Okulu 5 Kasım-24 Aralık tarihleri arasında her hafta pazar günleri eğitim verecek.

Güneş'e daha önce hiç teleskopla baktınız mı? Peki ya gezegenlere veya yıldızlara? Kayseri Bilim Merkezi Astronomi Okulu, yeryüzündeki en eski bilim dallarından biri olan astronomiyi eğlenceli uygulamalarla öğretmek için Astronomi Okulu açıyor.

5 Kasım - 24 Aralık 2017 tarihleri arasındaki her pazar günü saat 10.00 ile 12.00 arasında gerçekleştirilecek olan Astronomi Okulu'nda; yıldızların oluşumlarından, evrenin derinliklerindeki galaksilere kadar geniş bir yelpazede uzman eğitimci tarafından eğitim verilecek. Katılmak isteyenler atölye ve etkinliklerle uygulamalar yaparak astronominin büyüklü dünyasında keyifli ve eğitici bir yolculuğa çıkacak.

Somuncu Baba Anıldı

Kayseri'nin manevi mimarlarından, Somuncu Baba adıyla bilinen Şeyh Hamidî veli Erciyes Üniversitesi 15 Temmuz Yerleşkesi Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen panelde anıldı. Panele konuşmacı olarak Prof. Dr. Kadir Özköse ve Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil katıldı. Çeşitli şehirlerden gelen misafirler ve davetliler Akçakaya Mahallesi'nde bulunan Somuncu Baba Çilehanesi ve Camisini ziyaret ederek çilehane hakkında bilgi aldılar.

Kayseri'nin manevi liderleri ile ün yapmış bir şehir olduğunu hatırlatan Talas Belediye Başkanı Dr. Mustafa Palancıoğlu, "Bugün burada toplanmamıza vesile olan Somuncu Baba ve Hulusi Efendi Hazretlerini rahmetle anıyorum. Bu dünyaya gelmemizin sebeplerinden biri ibadet ve şükür. Hiçbirimiz makam ve mevki için gelmedik. Ülkemizde asıl kalkınmamız maneviyat üzerine olmalı. Kayseri Somuncu Baba ile Yaman Dede ile Cemil Baba ve Seyyid Burhanettin Hazretleri gibi manevi liderleri ile ün yapmış bir şehrimiz. İnşallah bu üne göre gençlerimizi yetiştiririz. Biz Talas Belediyesi olarak Akçakaya'da bulunan Somuncu Baba'nın Çilehanesini, evini ve Şeyh Hamid Camisi'ni restore ettik. Bundan sonrada tefrişi ile hayata geçmesini sağlayacağız. Darend'e'yi kendimize örnek alıyoruz. Darend'e'deki

güzellikleri Talas Akçakaya'ya aktarmak istiyoruz. Bundan sonra inşallah Talas'ta Somuncu Baba ile ilgili birçok program düzenleyeceğiz. Bu kapsamda konuşmacılarımız Prof. Dr. Kadir Özköse ve Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil Hocamıza, Vakıf Başkanımıza ve yönetimine bu güzel program için teşekkür ederim." dedi. "Bugün inşallah hem Somuncu Baba'nın ruhu şad olmuştur hem de Kayseri ve Talas için çok önemli bir gün olarak hatırlanacaktır." diyen Başkan Mustafa Palancıoğlu, "İnşallah bize muhtem Hamid Efendinin teşrifleri ve beratla birlikte Somuncu Baba'nın Akçakaya'daki külliyesinin hayata geçmesi için büyük bir işe imza attık. Teşekkür eder hayırlı olmasını dilerim." diye konuştu.

Programa katılmaktan büyük memnuniyet duyduğunu ifade eden Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik ise, Bizler ne kadar şükretsek az. Bu topraklarda yaşayan büyük zatların dualarıyla, bu topraklara bıraktıkları tohumlar sayesinde Kayserimiz şuan çok iyi yerlerde. Yerin altındaki değerlerimizle yerin üstündeki değerlerimizle inşallah Kayseri'nin sırtı yere gelmez. Güzel program için herkese teşekkür ederim." dedi.

Programda ayrıca Halil Necipoğlu Somuncu Baba (Şeyh Hamid-i Veli)'nin sözlerinden bestelenen ilahileri seslendirdi. Panel sonrasında Başkanlar ve katılımcılar fuaye alanında düzenlenen Divan-ı Hulusi'de Hat sergisini de gezdiler.

20 Bin Öğrenciye 150 Bin Kitap

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, törende öğrencilere hitap ederek bir taraftan klasik belediyeçilik hizmetiyle şehri imar ederken insanı ihmal etmediklerini söyledi. İnsana yatırım konusunda bir proje geldiğinde bütçe ve eleman kısıtlaması yapmadıklarını ifade eden Başkan Çelik, “Özellikle gençlere büyük önem veriyoruz. Geleceğin önemli meslek sahiplerinin içimizden çıkması için elimizden ne geliyorsa yapıyoruz. Dağıtımını yapacağımız kitaplar da bu çabanın bir parçası. Genç KAYMEK’te 12 tesiste 10 bin 400 öğrencimiz hizmet alıyor. Bugün 150 bin kitap dağıtacağız. Bu kitapların yaklaşık değeri 1 milyon TL. Kitapları 20 binden fazla öğrencimize ulaştıracacağız” dedi.

Öğrencilere bazı tavsiyelerde bulunan ve kendilerini iyi yetiştirmelerini isteyen Başkan Mustafa Çelik, Cumhurbaşkanımız ile görüşen TESLA’nın kurucusu Elon Musk’a değindi. Genç bir iş adamının diğer otomobil firmalarından çok daha az otomobil satışı yapmasına rağmen diğer firmaların piyasa değerinin çok üstüne çıktığını dile getiren Başkan Çelik, “Belki sizlerin içinizden de böyle insanlar çıkacak. Biz de böyle isimler çıkması için destek veriyoruz” diye

konuştu. Büyükşehir Belediye Başkanı Çelik, gençlerden kendilerini ilmi alanda yetiştirmelerinin yanında manevi olarak da yetiştirmelerini istedi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, konuşmasının ardından 20 bin öğrenciyi temsilen bir grup öğrenciye kaynak kitaplarını verdi. Başkan Çelik, kitap alan ve salonda bulunan öğrencilerle birlikte bizzat kendisi özçekim de yaptı.

Büyükşehir Belediyesi’nin kitap dağıtım töreninde Genç KAYMEK öğrencileriyle Yazar Sıtkı Aslanhan da bir araya geldi. Başkan Mustafa Çelik’in de izlediği konferansta aile içi ilişkilerle ilgili tespitlerini aktaran Aslanhan, saygının önemine vurgu yaptı.

Türkiye Mimarlık Yıllığı 2016 Sergisi AGÜ’de Açıldı

Sergilenen Projeler Arasında AGÜ Büyük Ambar Binası Restorasyon Projesi de yer alıyor. İnşaatı 2016 yılında tamamlanan 49 projenin sergilendiği Mimarlık Yıllığı 2016 sergisi 3 Kasım Cuma Günü, Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) Sergi Salonunda açıldı.

Arkitera Mimarlık Merkezi AŞ tarafından organize edilen Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ve Mimarlar Odası’nın katkılarıyla düzenlenen sergide, Seçici Kurul tarafından değerlendirilen, şartnameye yapılan başvuru ile gelen 140 proje arasından yıllığa uygun görülen, 49 proje yer aldı.

AGÜ Sümer Kampüsü Büyük Ambar Binası Restorasyon ve Yeniden Kullanım Projesi ile Cumhurbaşkanlığı Müze ve Kütüphanesi Projesi de sergilenen projeler arasında yer aldı. Sergi, 3 Kasım Cuma günü saat 18.00’da açılacak ve 6 Aralık tarihine kadar açık kaldı.

AGÜ İle Özel Sektör İşbirliği

Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ) ile Hasçelik Kablo Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında işbirliği protokolü imzalandı. Protokol kapsamında lisans ve lisansüstü öğrencilere, doktora ve lisansüstü tezleri ile lisans bitirme ödevlerini, Ar-Ge konularında ve Ar-Ge projeleri temelinde yapma imkanı sağlanacak. Protokol, AGÜ Sümer Kampüsü’nde Rektörlük Senato salonunda düzenlenen toplantıda, Rektör Prof. Dr. İhsan Sabuncuoğlu ile Hasçelik Kablo Sanayi ve Ticaret A.Ş. CEO’su Necmettin Baktır arasında imzalandı.

Yapılan işbirliği ile lisans ve lisansüstü öğrencilere, doktora ve lisansüstü tezleri ile lisans bitirme ödevlerini, Ar-Ge konularında ve Ar-Ge projeleri temelinde yapma imkanı sağlanacağını belirten Sabuncuoğlu, Hasçelik Kablo Sanayi şirketinin de üniversitenin bilgi, deneyim ve kaynaklarından faydalanabileceğini kaydetti. Öğrencilere staj imkanının da sağlanacağını dile getiren Sabuncuoğlu, ayrıca birlikte dış kaynaklar tarafından finanse edilen (TEYDEB, TUBİTAK, SANTEZ, FP7, H2020) projeler yapacaklarını ifade etti.

Toplantıya AGÜ’den Rektör Yardımcıları, Dekanlar ve Bölüm Başkanları ile Hasçelik Kablo Sanayi ve Ticaret A.Ş.’den üst düzey yöneticiler katıldı.

ERÜ 1. Ulusal Fotoğraf Günleri

Erciyes Üniversitesi 1. Ulusal Fotoğraf günleri düzenlendi. Sunum ve söyleşilerin yer aldığı 1. Ulusal Fotoğraf Günleri 28-29 kasımda gerçekleştirildi. Program, 28 Ekim Salı günü saat 10’da sergi açılışı ve ödül töreniyle başladı. Saat 11.00’de Cenk Gendiş’in “Fotoğrafta Anlatım Dili Oluşturmak” ve kitap tanıtımı sunumu yapıldı. Saat 14.00’de Mustafa Seven, “Sokak Fotoğrafçılığı Mobil Fotoğrafçılık” konulu sunum, saat 16.00’da Yusuf Kartal tarafından “Fotoğraf Yarışmaları ve Foto Maratonlar” konulu sunum gerçekleştirildi. Saat 16.45’de Neşe Arı “Uzakdoğuda Bir Kadın Fotoğrafçı” başlıklı sunum izlendi.

29 Kasım çarşamba günü ise saat 13.00’te Emin Özmen “Fotojurnalizm” konusu ele alındı. 14.30’da Işık Tenkonojileri, Fotoğrafçılıkta ve Kamerada Yeni Teknolojiler konulu workshop çalışması gerçekleştirildi. İletişim Fakültesi Nurcan Çetinsaya Konferans Salonunda gerçekleştirilen Erciyes Üniversitesi 1. Ulusal Fotoğraf Günleri saat 17.00’de sona erdi.

ERÜ Bilim Adamlarının Büyük Başarısı!

Akademik çevrelerce “Bilim Oscarları” olarak adlandırılan ‘Dünyanın En Etkili Bilim İnsanları 2017’ listesi yayınlandı. Türkiye’den 10 akademisyenin girdiği listede, Erciyes Üniversitesi’nden iki akademisyen yer aldı.

Fen ve sosyal bilimlerde dünyada önde gelen bilim insanlarını tanıtan ve yıllık olarak yenilenen dünyanın en etkili bilim adamları listesine, 2017 yılında 900 kurumdan 21 farklı bilim alanından 3 bin 500 bilim insanı girme başarısı gösterdi. 130 bin makalenin değerlendirilmeye alındığı sıralamada, dünyada bilim insanlarıncı en önemli veri tabanlarından kabul edilen web of science daki fen ve sosyal bilimler alanlarında bulunan ve önemli dergilerde yayınlanmış yüksek atıflı yayınlar ile etkileri dikkate alındı.

Bilim insanlarının yayınladıkları makalelere bakılarak Thomson Reuters tarafından belirlenen listeye, Türkiye’de 9 farklı üniversiteden 10 bilim adamı girme başarısı gösterdi. Listeye giren 10 bilim adamından ikisi olan Erciyes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Derviş Karaboğa ile Erciyes Üniversitesi Fen Fakültesi Kimya Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Soylak, büyük bir başarıya imza atmış oldular.

Erciyes Üniversitesi’nin bu iki bilim adamı, geçtiğimiz aylarda da “Bilime Yön Veren 100 Türk Bilim” adamı sıralamasında yer almışlardı.

Kale Gibi Sağlam Olacak

Büyükşehir Belediyesi Tarihi Kayseri Kalesi'ni gelecek yüz yıllara taşımak için restorasyon çalışmalarını sürdürüyor. İç kaleden sonra dış kale surlarının da restorasyonunu üstlenen Büyükşehir Belediyesi titiz bir çalışma sergiliyor. Başkan Mustafa Çelik, Kayseri Kalesi'ni ziyaret ederek restorasyon çalışmalarının son durumuna ilişkin bilgi aldı.

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, restorasyon çalışmalarının devam ettiği Kayseri Kalesi'nde incelemelerde bulundu. Restorasyon çalışmalarını takip eden Başkan Çelik, çalışmaları denetleyen danışman hocalardan da restorasyona ilişkin bilgi aldı.

Restorasyonda çok titiz çalıştıklarını ifade eden Başkan Mustafa Çelik, "Kalenin içerisine yaptığımız Arkeoloji Müzesi inşaatını tamamladık. Şimdi Bakanlığımız teşhir ve tanzim işini yapıyor. Teşhir ve tanzimin bitmesinden sonra müze buraya taşınacak ve kalenin içini açacağız. Bu arada kalenin beden surları da sıkıntılıydı. Yüzyıllardır ayakta kalan bu surlarda zaman içerisinde aşınmalar, taşlarda yıpranmalar oldu. Bunun da onarılması ve restore edilmesi gerekiyordu. Onun için bir ihaleye çıktık. Üç yıllık bir ihaleydi. 2019 yılında işin tamamlanması öngörülüyor. Şu ana kadar projede bir aksama görünmüyor. Proje takvimi normal seyrinde gidiyor. Restorasyon işi normal bir inşaat gibi değil. Çok titiz bir çalışma yapılıyor" dedi.

Danışman hocaların restorasyona ilişkin görüşlerini de alan Başkan Çelik, "Kayseri Kalesi'nin nice 1500 yıllara ayakta kalması için uygun malzemelerle ve tekniklerle restorasyon yapılması gerekiyor" diye konuştu.

Büyükşehir, Gençlik İçin Seferber

Geleceğimiz olan gençliğin çok daha iyi yetişmesi için Büyükşehir Belediyesi pek çok alanda çalışmalarını sürdürüyor. Genç KAYMEK vasıtasıyla 8 bin 500 öğrenciye eğitim desteği sağlayan ve değerler eğitimi veren Büyükşehir Belediyesi, Talas'taki eski Amerikan Koleji'ni de her alanda gençlerin donanımını artıran bir merkez haline getirdi.

Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki KAYMEK tarafından açılan Talas Gençlik Merkezi, başarılı öğrencilere hafta içi sağladığı kamp imkanının yanı sıra hafta sonu kamplarıyla da farklı okullardan gelen gençlere destek vermeye devam ediyor.

Har hafta farklı grupların katıldığı hafta sonu kamplarında öğrencilere eski Amerikan Koleji'nin tarihi binasının tarihçesi hakkında bilgiler veriliyor ve ardından öğrencilere etüt imkanı sunuluyor. Kız ve erkek öğrenciler Talas Gençlik Merkezi'nde Hanoi Kulesi, Turbo Dikkat, Empati, Matranç ve Mangala gibi çeşitli akıl oyunları da oynuyorlar.

Öğrenciler ayrıca, Kayseri Bilim Merkezi eğitmenleri eşliğinde yapılan çeşitli bilimsel faaliyetler, deneyler ve yarışmalarla da keyifli vakit geçiriyorlar.

NNYÜ'den Tübitak Proje Başarısı

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, TÜBİTAK tarafından desteklenen toplam 25 proje ile ülkemizdeki Beslenme ve Diyetetik Bölümleri içinde en fazla proje yürüten Bölüm oldu.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencileri tarafından hazırlanan 3 proje daha TÜBİTAK Proje Destekleme Programı dahilinde kabul edildi. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Bölüm Başkanı Prof. Dr. Neriman İnanç konuyla ilgili yaptığı açıklamada, Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencileri tarafından hazırlanan 3 ayrı projenin 2016 dönemi 2209-A Üniversite Öğrencileri Yurt İçi Araştırma Projeleri Destek Programı kapsamında TÜBİTAK tarafından desteklenmesine karar verildiğini söyledi. Prof. Dr. Neriman İnanç, "Bir toplum ancak bilime sağladığı katkı ile var olabilir. Cumhuriyetimizin kuruluşundan itibaren üniversitelerin temel görevi bilime katkı sağlayan, bilimsel düşünce biçimi gelişmiş fikri hür, vicdani hür öğrenciler yetiştirmek olmuştur. Üniversitemiz bu temel görevi Kayseri'de üstlenen tek vakıf üniversitesidir. 2013 yılında, Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde açılan Bölümümüzün dört yıl gibi kısa bir sürede TÜBİTAK tarafından desteklenen toplam 25 proje ile ülkemizdeki Beslenme ve Diyetetik Bölümleri içinde en fazla proje yürüten Bölüm olması nedeniyle yaşadığımız haklı gururu sizlerle paylaşmak istiyorum. Öğrencilerimizin yürütücü ve araştırmacı olarak etkin bir şekilde yer aldığı bu projeler ile hem ilimize hem de ülkemize büyük katkı sağlamaya gayret etmekteyiz" dedi.

SICAK YUVANIZIN GÜVENLİĞİ İÇİN TEDBİR ALMAYI UNUTMAYIN !

Kayserigaz'ın Kontrolü Dışında Doğalgaz Tesisatınıza Müdahale Etmeyiniz ve Ettirmeyiniz

Her Yıl Düzenli Olarak Doğalgazlı Cihazlarınızın Ve Bacalarınızın Bakımlarını Yaptırınız

Havalandırma Menfezlerini Kapatmayınız

www.kayserigaz.com.tr

KAYSERİGAZ
EWE

www.facebook.com/kayserigaz

www.twitter.com/kayserigaz

www.dolgi.com.tr

Kayseri'nin Akciğeri Olacak

Büyükşehir Belediyesi, şehrin pek çok yerinde yeşil alan ve ağaçlandırma çalışmalarına devam ediyor. Ali Dağı'nda yapılan ağaçlandırma çalışmalarında da 15 bin yeni fidan dikiliyor.

Büyükşehir Belediyesi, Kayseri'yi yeşillendirmek için yüz binlerce fidanı toprakla buluşturuyor. Ali Dağı'nda da daha önce dikilen on binlerce fidana yenileri ekleniyor. Büyükşehir Belediyesi tarafından 15 bin fidanın dikimi için çalışmalar sürüyor.

Ali Dağı'nın ağaçlandırma çalışmalarına kadınlar da katılıyor. Çalışmalar kapsamında dikilen fidanlara Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan damlama sulama sistemiyle su veriliyor. Ağaçlandırma çalışmaları hafta boyunca devam edecek ve toplam 15 bin sarıçam fidanı toprakla buluşacak. Büyükşehir Belediyesi yaptığı ağaçlandırma çalışmalarıyla Ali Dağı'nı Kayseri'nin akciğeri haline getirecek.

ERÜ'de Konserler Devam Ediyor

Erciyes Üniversitesi'nin akademik yıl açılış etkinlikleri kapsamında Huun Huur Tu Erciyes Üniversitesi'ne geldi. 17 Ekim Salı günü saat 19.30'da Tuvalı ünlü müzik grubu Huun Huur Tu, Sabancı Kültür Sitesi'nde konser verdi.

Yöresel kıyafetleriyle sahneye çıkan grup, kendilerine özgü müzikleriyle salonu dolduran dinleyicilerden alkış aldı. Konser sonunda Tuvalı ünlü müzik grubuna plaket ve çiçek takdim eden Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Karamehmet Yıldız, yaşattıkları keyifli akşamdan dolayı gruba teşekkür etti.

18 Ekim Çarşamba günü Sabancı Kültür Sitesinde Erciyes Üniversitesi tarafından düzenlenen Cayla Çaymaz ve Talia Özlem Baltacılar konseri düzenlendi. Konserde müzik severler müzik ziyafeti yaşadılar.

Ünlü Sanatçılar Erkan Oğur ve İsmail Hakkı Demircioğlu 19 Ekim'de Sabancı Kültür Sitesinde Erciyes Üniversitesi tarafından konserde müzikseverlere unutulmaz bir konser verdi.

30 Ekim Pazartesi saat 19.00'da Oda Orkestrası tarafından Cumhuriyet Konseri verildi. Sabancı Kültür Sitesinde gerçekleştirilen konser Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından düzenlendi.

Eciyes Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 19. Geleneksel Bozlak Ustaları şöleni düzenlendi. 20 Kasım'da düzenlenen kbozlak konserleri Sabancı Kültür Sitesinde gerçekleştirildi. 19. Geleneksel Bozlak Ustaları Şöleni'ne Alican Ertek, Zafer Başaran, Adem Göçer, Behsat Karakuş, Vedat Öz, Özdemir Göçer, Tamer Karakuş, Burhan Ertaş, Bektaş Şahin, Uğur Yurdakul, Aydın Çekiç, Fevzi Çekiç, Birol Ertaş, Ali Çakıcı gibi Kültür Turizm Bakanlığı Kırşehir Abdallar Müzik ve Oyun Topluluğuna üye sanatçılar katıldılar. Saz, Davul, Zurna, Keman ve Ritm sazların ustaları bozlak seven Kayserili müzikseverlerle buluştu.

KAYMEK'ten "Osmanlı Tuğrası" Sergisi

KAYMEK Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları tarafından her ay açılan sergilere bir yenisi daha eklendi. Meysu Outlet'te 36 Osmanlı padişahına ait tuğralardan oluşan sergi açıldı.

Anadolu'da marka haline KAYMEK Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları, birbirinden güzel eserleri üretmeye devam ediyor. KAYMEK tarafından bir döneme damgasını vurmuş Osmanlı padişahlarının mühürleri, maraş işi ile işlenerek sergilendi.

Meysu Outlet'te açılan sergide el emeği ile yapılmış 36 tuğra yer aldı. Üç gün açık kalan sergi 10.00 ile 22.00 saatleri arasında ziyaretçilere açık kaldı.

Kayseri'de 10 Milyon Yıl Önce Canlı Yaşamış

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin kasım ayı toplantısında Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, çarpıcı bir açıklama yaptı. Başkan Çelik, Yamula Barajı civarında antropologlar tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarını açıkladı ve 10 milyon yıl öncesinde yaşadığı belirtilen fosil bulunduğunu kaydetti.

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin kasım ayı toplantısının başında önemli açıklamalar yapan Başkan Mustafa Çelik, Kayseri'deki çok önemli bir araştırmadan bahsetti.

Şehrimizin tarihi yönden birçok değeri bulunduğunu dile getiren Başkan Çelik, "Koruma altına alınması ve gün yüzüne çıkarılması gereken değerler bunlar. Geçen sene başlatılan Şeker Fabrikası'nın içerisindeki Keykubat Sarayı kazısı bunun bir örneği. Buralardaki yapılan kazıları yine sizlerle birlikte meclisimizde aldığımız kararla destekliyoruz. Geçtiğimiz günlerde aldığımız bir kararla Kültür Bakanlığı'ndan izin alarak çıkartılan ve antropolojik değeri olan hayvan fosillerinin araştırılması ve gün yüzüne çıkarılmasıyla ilgili protokoller yapıyoruz" dedi.

"Kayseri, Kalbimi Bıraktığım Bir Şehir"

Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği 10 Kasım konseri için Kayseri'ye gelen Ünlü Besteci ve Piyanist Tuluyhan Uğurlu, Talas Gençlik Merkezi olarak faaliyetini sürdüren eski Amerikan Koleji'nde gençlerle bir araya geldi. Gençlere hayatı anlatan Uğurlu, Kayseri'den de övgüyle söz etti.

Büyükşehir Belediyesi Kayseri'ye gelen önemli isimleri eski Amerikan Koleji'nde açılan Talas Gençlik Merkezi'nde öğrencilerle buluşturmaya devam ediyor. Bu isimler arasında Dünyaca Ünlü Besteci ve Piyanist Tuluyhan Uğurlu da katıldı.

"Kayseri, Örnek Bir Şehir"

Talas Gençlik Merkezi'ni gezen ve gençlik merkezindeki birimlerle ilgili bilgi alan Tuluyhan Uğurlu, eski Amerikan Koleji'nin ilim ve irfan yuvası olarak devam etmesini çok etkileyici bulduğunu söyledi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin çalışmalarını da değerlendiren Uğurlu, "Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin tarihi eserleri yaşatma konusunda verdiği muhteşem çaba takdire şayan. Büyükşehir'in park ve bahçelere göstermiş olduğu özen de tüm Anadolu'ya örnek olması gereken bir çalışma. Şu an bulunduğumuz yerde tarihin koridorlarda, merdivenlerde yaşandığı eğitim yuvasından seslenmek çok güzel" dedi. Kayseri'ye olan sevgisini de anlatan Uğurlu, "Her geldiğimde kalbimi bırakıp döndüğüm bir şehir burası. Hem sanatseveri hem de anlayışı itibarıyla Tuluyhan Uğurlu'nun yapmak istediği müzik felsefesine son derece büyük ilgi gösteriyor. Zevkle geldiğim bir şehir. Her defasında büyük keyif alarak ve kalbimi bırakarak gidiyorum" diye konuştu.

Küçüklere Büyüklere Tiyatro

Büyükşehir Belediyesi her yaş grubuna hitap eden oyunları Kayserili tiyatro severlerle buluşturuyor. Büyüklere için Aliya İzzetbegoviç'in hayatının anlatıldığı "Aliya" ve "Karanlıkta Komedi" adlı oyunlar sahnelenirken, çocuklar için de ünlü masal kahramanı "Pinokyo" sahneye taşındı.

Büyükşehir Belediyesi'nin kültür sanat etkinlikleri iki önemli oyunla devam etti. Bosna Hersek'in kurucu Cumhurbaşkanı, Aliya İzzetbegoviç'in hayatı Nova Oyun Yapım tarafından Şehir Tiyatrosu'nda sahnelendi. Aliya İzzetbegoviç'in gençlik döneminden son günlerine dek olan yaşam öyküsünün anlatıldığı "Aliya" tiyatro severlerden büyük ilgi gördü.

İzzetbegoviç'in mücadeleci yönünün yanı sıra duygularının da anlatıldığı oyunu Elçin Gürler yazdı ve Hidayet Erdiç yönetti.

Büyüklere için "Aliya" adlı oyunu Kayseri'ye getiren Büyükşehir Belediyesi çocukları da Pinokyo ile buluşturdu. Ünlü masal kahramanı Pinokyo'yu Tiyatro Alkış oyuncular Şehir Tiyatrosu'nda iki seans halinde sahneledi. Her iki seans da çocuklar ve ailelerince büyük ilgi gördü.

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri Kayseri halkının büyük ilgi

gösterdiği etkinliklerle devam ediyor. Şehir Tiyatrosu'nda bu hafta yetişkinler için "Karanlıkta Komedi" adlı oyun izleyicilerle buluştu. Elektriklerin kesildiği anda yaşananların anlatıldığı iki perdelik komediye tiyatro severler büyük ilgi gösterdi.

Hafta sonu çocuklar için ise "Neşeli Çılgınlar" adlı oyun iki seans halinde Şehir Tiyatrosu'nda sahneye konuldu. Çocuklar ve ailelerinin büyük ilgi gösterdiği oyunda üç çılgın kuşun maceraları anlatıldı.

"Cimri" Sahnelendi

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri "Cimri" adlı oyunla devam etti. Şehir Tiyatrosu'nda sahnelenen oyuna büyük ilgi gösterildi. Kısa süre önce Adana Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın Şehir Tiyatroları Buluşması'na da katılan Kayseri Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Tiyatro Topluluğu, Adana'da sahnelediği oyunu Kayseri'de de sahneye koydu.

Kültür sanat etkinlikleri kapsamında Şehir Tiyatrosu'nda sahnelenen oyuna salonu tamamen dolduran tiyatro severler büyük ilgi gösterdi. Fransız yazar Moliere tarafından yazılan oyunu Melih Cevdet Avşaroğlu yönetti.

"Pamuk Prenses" Sahnelendi

Büyükşehir Belediyesi birbirinden güzel kültür sanat etkinliklerini Kayserililerle buluşturmaya devam ediyor. 29 Ekim Pazar günü kültür sanat etkinlikleri kapsamında Şehir Tiyatrosu'nda çocuklar için "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" adlı oyun sahnelendi.

Büyükşehir Belediyesi kasım ayı kültür sanat etkinlikleri Oktay Şenol'un uyarladığı ve yönetmenliğini yaptığı "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" adlı oyunla devam etti. Tiyatro Alkış oyuncular tarafından Şehir Tiyatrosu'nda iki ayrı seans halinde sahnelenen oyun ilgiyle izlendi.

Salonu tamamen dolduran çocuklar ve aileleri "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" adlı oyunda keyifli dakikalar geçirdi.

Trendleri yakalayan alışverişiyle
Damaklarda bıraktığı unutulmaz tatlılarıyla
Konserleriyle, çocuk etkinlikleriyle ve eğlencesiyle
Doyasıya bir yaşam sunan

MIX KAYSERİ

BU ŞEHRE ÇOK YAKIŞIYOR!

Melikgazi Mah. Aşık Veysel Bul. No: 22 Melikgazi / KAYSERİ

MixKayseri
 MixKayseri
 MixKayseri
mixkayseri.com

KELİME AVI

I F O H Y W E W G J B W U M R M D H K P
 C X O J P K L M B D S G N L I Q A U I D
 N A G A E D S I G J Z L R P K B E R Z T
 E A K L P K R N İ B O Y I F B X Q G M A
 A F T G O C B R F R J X J E N U O F V W
 S İ R H Q D F T L N İ Y Y B J Q D G S E
 K Z G H A Y İ B E D V Ş H L B Z Q B P G
 Y G W P E S T İ L M E N K K Q A U R Y K
 X R T W B B S E Z J D G K İ M O O T F N
 Q J L Z E M K E P R Y C U I F F G X H F
 V V M V E S T Q D Z L T E L U F P J Z D
 Z T P K U N J J X S D Z K T O X N N A Q
 X L J Y D F X T N M L G L V U P A V F B
 S K W P I G G T M P B E Y K N J L D E C
 C C N C S T F G X A I P Ö R Y K A F S S
 S C N Y E R N U D B J M S Y S A G S Y M
 R F I P D O T W E S M Q W P D F R U J Z
 E J H I V N P M Q E M K E G J B I Q S I
 N E L F N M U Z Z Q J R U X I G C F V F
 K P T J D L E C G N E P A G H E A J P D

Harflerin arasına Kayseri ile ilgili çeşitli kelimeleri sakladık. Bakalım bulabilecek misiniz?

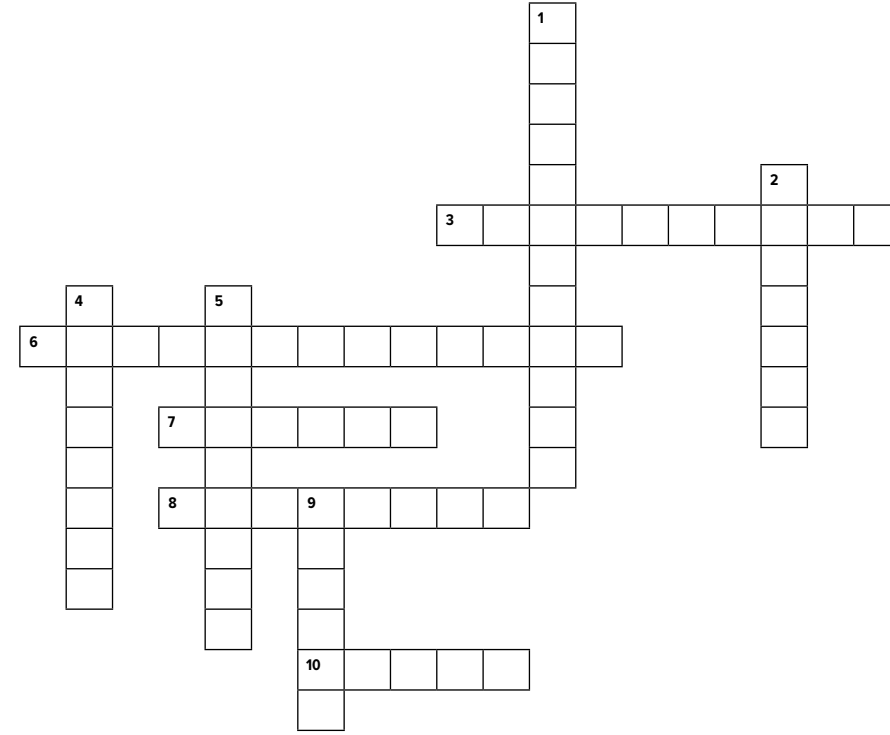
CIRGALAN
KİTLEK (EKMEK TÜRÜ)
KÖMME (EKMEK TÜRÜ)

PESTİL
PEKMEZ
İRİŞKİ

ESSAHTAN (GERÇEKTEN)
ESBAP (ELBİSE)
DEBİYAH (AZ ÖNCE)

BULMACA

Kayseri'yi ne kadar tanıyorsunuz?

YATAY

3. Komik-i Şehir, İbiş'in Rüyası, Gençliğim Eyvah adlı eserlerinde Pınarbaşı'nda geçirdiği günlerden bahseden yazar.
 6. Talas ilçesi, Kışıköy Mahallesi, Ali Saib Paşa Sokağı'na girişin hemen sağında bulunan ve halen kullanılmakta olan; Kayseri'de kemersiz olarak inşa edilmiş iki çeşmeden biri.
 7. Küçük üzüm salkımının yerel adı.
 8. Mor veya kırmızı kadife üzerine beyaz veya sarı sim ile çiçek, dal ve yaprak motiflerinin işlenmesiyle hazırlanan, kolları bol, boyu uzun olan, özel günlerde giyilen kıyafet.
 10. Hunat külliyesinin güneyinde, Talas caddesi üzerinde, Yoğunburç'un karşısında yer alan, üzerindeki kitabede; "Bu türbe merhum Emir Sadreddin Ömer bin Cemaleddin Muhammed'indir." ibaresi bulunan kümbet.

DİKEY

1. Kayseri'de 1205 yılında yaptığı vasiyetle, Şifaiye-Gıyasiye (Çifte) Medreseleri isimli tıp kompleksinin yapımında katkısı olan Selçuklu Prensesi.
 2. Yapımı 1987 yılında tamamlanan, Yahyalı Deresi suları üzerinde sulama amacıyla kurulan baraj.
 4. Kayseri'nin 60 km kuzeydoğusunda yer alan, güneyinde Kocasinan, doğusunda Özvatan, kuzeyinde Yozgat ile çevrili olan, eski adı Rumdiğın olan ilçemiz.
 5. Şehir merkezinin kuzeyinde, Kale surlarının dışında ve bugün Emek olarak bilinen semtte, İstasyon Caddesi üzerinde yer alan külliye. Hicri 691 yılında II. Keykavus zamanında Ebü'l-Kasım Bin Ali Et-Tusi tarafından yaptırılmıştır.
 9. Özellikle bahar aylarında, her çocuğun evinden getirdiği yiyeceklerin topluca yendiği bir çocuk oyunu.

SUDOKU

Sudoku Nasıl Oynanır

Toplamda 9×9=81 kare olan kümelere 1'den 9'a kadar rakamlar yerleştirilir. Her bir rakam, her bir satırda ve her bir sütunda sadece bir kez kullanılabilir. Her bir rakam, 3×3=9 kareden oluşan bloklarda da sadece bir kez kullanılabilir. Bulmacayı tamamlamak için tabloyu öyle bir şekilde doldurmalısınız ki dokuz kareden oluşan her satır, her sütun ve her blok 1'den 9'a kadar bütün rakamları içersin, hiçbir rakam tekrarlanmasın ve eksik kalmasin. Bazı rakamlar bulmacaya zaten yerleştirilmiş olacaktır. Bu rakamlar ne kadar artarsa bulmaca o kadar kolaylaşır.

Zorluk: ★★

		9	8			2		4
5		1			4	6		3
8		6	3	1	2			9
6		8	7	4	3		5	2
3		7		5				6
	5				6		3	7
9		2		3	1	7		
	6		5		7	4	2	
4		5			8		9	1

Zorluk: ★★★★★

	7	4		2				6
	3		4		6		1	7
5								
	9			6	2			3
3								5
8				7			9	
								2
7	4		2		8		6	
9				1		3	8	

Cevaplar sayfa 96'da...▼

ÇAĞRI MERKEZİ
444 7 186

TÜRK HAVA YOLLARI'YLA, YURT İÇİ UÇUŞLARDA

%15 AİLE İNDİRİMİ

3 kişi ve üzeri aileler, beraber seyahat ettikleri Türk Hava Yolları iç hat uçuşlarında %15 indirimle uçuyor.

BİLETLEME DÖNEMİ: 10 EKİM 2017 - 29 MART 2018

SEYAHAT DÖNEMİ: 29 EKİM 2017 - 31 MART 2018

Aynı rezervasyon ve sadece aynı soyadlı yolculara indirim uygulanacaktır. İndirim sadece ekonomi sınıfı uçuşlarda geçerlidir. İndirimden faydalanmak için aynı aileden aynı soyadlı en az 3, en fazla 9 kişinin olması gerekmektedir. Uçuştan en geç 2 gün öncesine kadar biletleme yapılacaktır. Ortak uçuş ve Anadolu Jet uçuşlarında indirim uygulanmayacaktır. Çift soyada sahip yolcular rezervasyon esnasında soyadı kısmına beraber seyahat edeceği ailesine ait soyadını girmek suretiyle aile indiriminden yararlanabilecektir. Aktarmalı seferlerde indirim uygulanmayacaktır. Diğer kampanyalar ve indirimlerle birleştirilemez. Sınırlı sayıda koltuk için geçerlidir. Türk Hava Yolları kampanya şartlarını değiştirme hakkına saklı tutar.

Ayrıntılı bilgi thy.com'da

WIDEN YOUR
WORLD

TURKISH
AIRLINES

